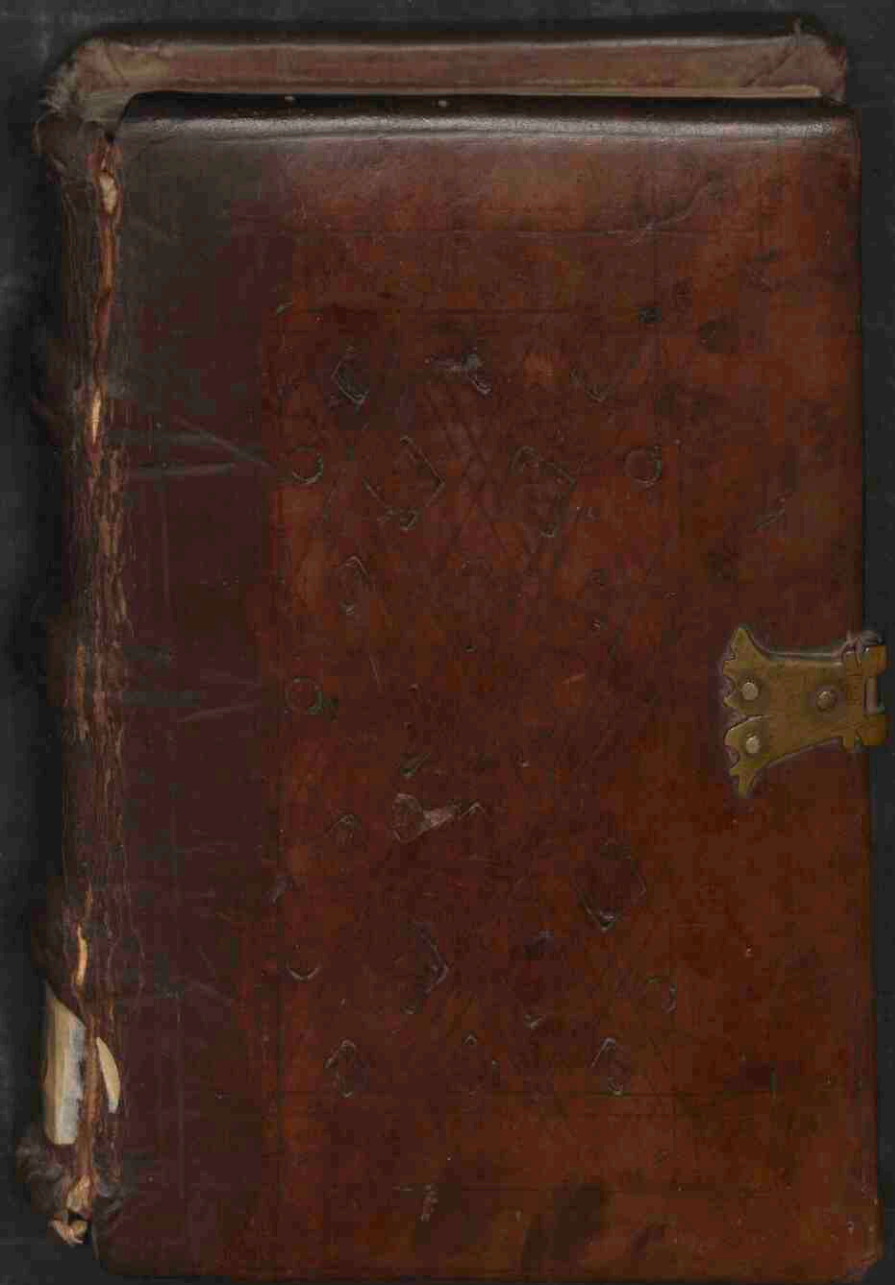

De institutione noviciorum

<https://hdl.handle.net/1874/328067>

223 (*Eecl.* 391, *antea* 291ff.) *Charta.* 12°. 104 ff. *Saec.* XV.

Hugo (de Sancto Victore), *Opusculum de disciplina claustralium*,
fol. 1—41.

In fine: *Scriptum per me Petrum Delft.* — Fol. 42 vacat.

Oratio de passione et quinque vulneribus Christi, fol. 43—45.

(*Incipit*;) *Scribe domine ihesu criste.* — Fol. 46—47 vacant.

S. Hieronymus, *Ordo vivendi Deo ad Eustochiam*, fol. 48—104.

In fine: *Explicit Regula Gloriosi Jheronimi.*

„*Liber monasterii S. Pauli apostoli in Traiecto.*”

223

Oratio de passione et quinque vulneribus Christi, fol. 43—45.

Sunt THOMAE A KEMPIS *Orationes* V et VI de *Passione Domini* (*Opera omnia*, ed.
1607, p. 222 post *Concionem* XXVII).

J.
Aevum medium.
Scriptores ecclesiast.

223
No. 391.

tuus. Vere
nisi. Dixit dñs ih̄c. d. s. pa
rablam hanc. Hemo qui
dam erat diues qui habebat
uillici. n. Et hic diffamatus
est apud illum. quasi dissip
set bona ipsius. Et uocauit
illum et ait illi. Qd hoc au
dio de te. Redde rationem u
licationis tue. iam enim nō
poteris uillicare. Ait autem
uillicus intra se. Qd faciam
quia dñs m̄s aufert a me in
iustitiam. fodere non ualet

quæadmodum ergo cesar denarium in quo imago
eius exprimebat, a subditis exquirebat, sic et
de omnipotens inuoluta in nobis sua
imagine uult inuenire, in pijs actibus
et castis moribus

et inuicem ledere, si quis enim uelle, et maiore
effugere, et quibus non inuideat uictoria fugere

et si quis aliquid dicat dominus operari
corum desiderat

in edicatis dominus tui neque dominus neque dominus
neque dominus neque dominus neque dominus
solus dominus neque solus aratum neque solus
quod in subditis sunt sed omni hominum, etiam quod in
debetis sunt

nam erat iudeus qui habet
uultu. Et reliq̄ **om̄ia**.

ates qui habebat uultum
te dispensatorē d̄s om̄p̄ est.

nichil est ditius. Huius
pensator paulus apl̄s qui

ordēs gamalielis sacras lit
as didicit legem dei sus

erat dispensandā. **Et** Saulus
magis ac magis conualefce

et confundebat iudeos qui ha
bant damasci affirmans qū hic

Fuit autem cum discipulis
habebant damasci p̄ dies

ad iohanne baptista
natus. **O**stendicare erubet
ut qui doctor sui iudeo
gar a gentib; ce a discipu
anania salutis ce fidei
dicare doctrinā. **R.** **N**

mitudo reuelationū extollat
datus est michi stimulus carne
mee angelus satane qui me
phizet ppter quod ter dñm
ui ut discederet ame ce dicit
sufficit tibi grā mea nam u
infirmittate pficit. **L**iber
q̄ gloriabor infirmittate

Jul xij
H. mag.

W. L. A. i
M. 170

U. m.
m. g. m. m.

m. d. o. h. m.
G. m. m. m.

G. m. m. m.

Deus L. Q. u. s.

**Incipit hugonis opusculū de
disciplina claustralium.**

Quia fr̄es largiente do-
mino de vana conui-
satione huius seculi
per desiderū sanctū
conuersi estis. et ad
ipsū qui fecit vos tota
mentis intentione ac

voto redire disponitis. oportet vos nunc ip-
sā viā discere p̄ quā possitis ad ipsū quem
queritis puenire. Ipse ē enī vera et sem-
piterna vita. extra quē sicut nemo felicitate
vivere p̄t ita quicumq; in ipso et cū ipso vi-
uit beatus ē. Si igitur deū queritis p̄-
mo quia queritis. verā p̄fecto ac p̄petuā
b̄tudinē habē desiderate. Ad b̄tudinē
autē nemo pervenire p̄t nisi per v̄tutē.
Et virtus non alio modo apprehenditur
nisi disciplina v̄tutis non negligentiter
custodiatur. Usus enī discipline ad v̄tu-

n° 291

ff.

gulde

~~NEISSA~~

n° 252. ff.

te animū dirigit virtus autē ad bñtu-
dinē pducit. Ac per hoc exercitiū discipuli-
ne eē debet nū inchoatio, virtus perfec-
tio, p̄mū virtutis etna bñtudo, **H**ec ē
fies via et ista ē p̄ia p̄ quā currimus
et ad quā puenire desideramus, **H**anc
viā et hanc p̄iā ps videtur cū dicebat
Beati immaculati in via qui ambulat
in lege dñi, **H**anc viā et hanc p̄iā et
am videtur cū dicebat **D**isciplina tua
correxit me in finē, **D**isciplina namq̄
dei in finē corrigit q̄ plene et p̄fecte
hominē reformans p̄ virtutē ad bñtu-
dinē pducit, **H**anc viā et hanc p̄iā
tunc etiā videtur cū dicebat **B**onitatē
et disciplinā et scientiā doce me, **C**onsi-
derauit namq̄ q̄ p̄ bonitatē venitur ad
bñtudine, atq̄ ideo bonitatē doceri se pe-
tuit q̄ p̄ illā ad hanc p̄tingē concupi-
uit, **S**ed q̄ rursū vidit q̄ ad bonitatē
obtinendam disciplina n̄taria eēt ad

2
liber mōsterij s̄ pauli apti in Traiecto

iūxit et dixit disciplinā doce me **P**aratus
enī erat disciplinam seruare. et non so-
lū ad illā obseruandā spontaneū se ob-
tulit. sed ut illā quorū accipere mereretur
supplicauit. **P**ostremo quia vidit necē
posse seruare disciplinā boni operis q̄
non h̄ scientiā vere discretionis. hanc
quorū sibi dari quasi quoddā fundamē-
tū et principū sancte conuersationis
postulauit. **B**onitatem inquit et discipli-
nā et sciāz doce me. **E**t ut se idoneū ad
hec discenda oñdet nouissime scitutes
adiūxit q̄ mandatis tuis credidi. **A**c si
dicet **I**deo doce me debes qualiter tibi s̄-
uire debeo. q̄ mandatis tuis iā p̄ cōtu-
maciā non resisto. **C**redo bonū eē quod
p̄cipis. credo veni eē qd̄ p̄mittis. **A**c qui-
cui iā p̄pter te mea relinque. et idcirco
queso te ut p̄ te merear tua bona ob-
tinere. q̄ mandatis tuis credidi. **D**ic et
vos fr̄es gr̄ā dei iam credidistis man-

ditis eius. reliquistis v̄a p̄pter ipsū. q̄rite
nunc sua ab ip̄so. ut p̄ sua mercamini
venire ad ipsū **C**redidistis mandatis eius
dicentis **S**i vis p̄fectus eē vade et vende
oīa que habes et veni sequere me. et habe-
bis thesaurū in celo **F**ecistis qd̄ precepit.
sp̄xistis qd̄ p̄misit. petite nunc ab ip̄so qd̄
ad id obtinendū expedit **N**ullus iā carna-
lis affectus a p̄cipienda eius gr̄a vos im-
pedit **R**eliquistis p̄rem et m̄r̄. fr̄es et so-
rores. cognatos et affines. et p̄curastis
vos ad currendā viā eius **N**ihil iā amo-
ri eius p̄ponitis. solū illū queritis p̄ quo
lucrificando oīa huius mundi blandimē-
ta quasi absinthiū amaram. et oēs gl̄az at-
q̄ decorē quasi sterora reputatis. **I**ntin-
te viā eius et currite ad ipsū **T**anto citius
requē habebitis. quanto citius ad ipsū
p̄uenieritis **V**ia ē scientia disciplina bo-
nitas **P**scientiā itur ad disciplinā. per
disciplinā itur ad bonitatē. p̄ bonitatē

itur ad bñtudinē. Hoc ē ppter quod loq
vobiscū cepimus. ut q̄tū donauerit dñs
de hac via qua ad ipsū itur vos istruam.

Primū igitur scire debetis q̄ hanc
sc̄az que ad institutionē recte et
honeste viuendi ptinet multis
modis hoīez colligē et cōparare sibi oportet.
partim vōe. partim doctrina. partim exē
plo. partim meditatione sc̄arū scripturā
rū. partim assidua inspectione operū ac
morū suorū. Hoc quidē hoc modo. Debet si
quidē diligenter considerare et q̄tū ua
let p̄ semetipsū discernē qd liceat qd nō
liceat. qd debeat q̄ et qd non h̄ debeat. in
ōi actu. in ōi loco. in ōi tpe. erga ōez per
sonā. In ōi actu. hoc ē qualiter sacra et
diuina mysteria impleri oporteat. qua
liter humana officia que ad vsū corpo
ris ptinent exercere conueniat. Et timo
ratum. q̄ sollicitū. q̄ deuotū ac religio
sū in dei seruitio homo se exhibē debeat.

q̄ spontaneū, q̄ hylare, et q̄ paritū off
re in subleuandis n̄t̄atib̄us primoti,
q̄ paritū, q̄ modestū, et q̄ nulli ip̄ortunū
in hys q̄ ad se p̄tinent querendis ac p̄fi
ciendis p̄stare, ut sp̄ et sibi sit paritū, et
p̄ximo p̄mptus, et deo deuotus. Qualis
assuescat in oībus suas frange volunta
tes, et alienis voluntatibus q̄tū fas et
derens eē constiterit p̄ oīa discat inclinaē
Qualis sedens, qualis iacens, qualis stās,
qualis ābulans, qualis loquens, qualis
tacens, qualis comedēs, qualis ieiunans,
qualis deniq̄ aliquid agens, et qualis va
cans eē debeat. **De considerandis locis**

Non solū autē quid agat sed etiā
in quo loco quid agē debeat con
sideret n̄tē ē. Alius ē enī modus
habendi in eo loco ubi deus adoratur, ali
us in eo ubi corpus reficitur, alius in eo
qui locutioni deputatus ē, alius in eo
ubi silentiū custoditur, alius deniq̄ in

4
tus, alius foris, alius in secreto, alius in publico. Et quis in nullo loco disciplinam suam deserere debeat, diligentis tamen et magis sollicitate ibi conservanda est, ubi vel negligentia pluribus generat scandalum vel bene custodita bene imitationis exemplum. Discernendum est igitur que sunt illa que in custodienda disciplina nunquam intermitti possunt et que rursus se illa que pro loco et tempore nunc intermitti nunc exerceat valeant. Debe tamen etiam illa que in publico necessaria sunt quandoque prius in secreto exercitationis usu exposcunt, quia ea si prius in occulto negligimus, uti postmodum eis dum opus est in publico non valeamus. Et tunc aut prius a disciplina deficientes intuitibus scandalum facimus, aut inepte id quod in nobis non est simulare conantes uersionem exercamus.

Similiter. **De discretione temporum**
quoque et tempore agendi discernenda sunt. Alius est modus viuendi in nocte, alius in die. Nox est tempus silentii

et quietis. dies tēpus laboris et motionis et
operis In nocte serū debent eē hōies. et aut
festa mēbra somno reficē. aut orōibus uel
meditationibus sanctis in silentio aīm ex-
erce In die uero de secreto suo in unū cocunt
et ad inuicē rursus uidendos se et inuitādo
ōndunt Tunc exempla bonorū operū. tunc
exhortationes scōrū uerborū dare et accipere
alterutrū licet Tunc q̄ alienos actus pie nō
scantatur imprudens iure dicitur. Nā q̄ ali-
enos actus quantū expedit imitari dissimu-
lati torpens et inutilis merito nominatur
Ded nec eadē debet eē facies nra postq̄ refec-
ti sumus q̄ fuit priusq̄ abū sūpsimus An
abū sūptū magis nos hylares eē conuenit
ne ipsa nra abstinentia grauis et molesta
uideatur post uero magis modestos et taci-
tos ne p̄ gule uiciū cupula nos inflāmasse
putetur Ante sūptū abū doctrine et orōnis
tēpus ē. post uero laboris. Quia tunc exer-
cendus ē animus dū adhuc ad studiū spūa

5
le leuis ē et tunc repimenda ē caro qm̄ carior in-
centiu eius p̄ abū amplius exaratus ē. Sic
et festi dies aliud studiū et aliū conuersatio-
nis modū exigunt atq; aliū h̄m̄ in quibus
opari licet exposcunt. In illis nos oꝝ ad eccl̄iaz
studiosius et alacrius conuenire. et ad cele-
branda diuina misteria deuotius intendē
atq; in oꝝōe diutius p̄seuerare. habitū in-
cessu et actu maiore deuotionē erga cultū
diuinū demōstrare. nihil nisi sanctū. nihil ni-
si diuinū. nihil nisi ordinatū agē. linguā
a uaniloquio cohibē. pedes ab excursu et dis-
cursu stringē. oculos cōpimē. vultū inclinā.
mente erigē. oꝝ deniq; actū et oꝝ motū cor-
dis pariter et corporis misterio diuino mā-
cipare. atq; ut ita dicā quadā conuersatio-
nis nouitate dies festos honorare. In ceteris
vero diebus quibus opari licet nullus oīno-
ciosus appareat sed vnusq; in eo qd̄ sibi
inunctū fuerit ope non qd̄ ipse elegerit q̄-
tū scientie et virū suarū possibilitas sup̄

petit sese debet exare. Quantū enī decoris ad-
dit diebus festis quies vacationis. tantū or-
namentū confert ceteris diebus studiū boni
opis. ita ut et in illis q̄q̄s noluerit eē que-
tus index sit vanitatis sue. et in istis q̄ non
fuerit studiosus testis pigritie Carnales si-
quidē mentes ne vel in illis diebus panitus
quiescant exagitant. uel ne in istis in bono
ope se exercent pigritia ligati. Quia p̄ter
non negligent quidē hūda ē in bono opere
tūm discretio. q̄ sicut malū opus nullo tē-
pore laudabile ē. ita bonū opus quodāmo
rephensione dignū iudicatur si tempore oportu-
tatis factū non est.

Ad erga oculo

nam agendum sit.

Dignū quantū quidē p̄tinet ad dilec-
tionē. s̄dm̄ meritū. q̄tū uero ad
venerationē s̄dm̄ etatē et officium hūda est.
Meliores dilige. superiores honorare dem̄.
Quia per cōtumacia ē siue in eo q̄ p̄ter i-
feriore gaudū in hoīe uirtū despiciat siue i-

6
eo q̄ ppter vitā inferiorē gradū superiorē cō-
tēnt. **I**stis ergo honor. illis amor impenda-
tur sic tū ut et honor istorū sit voluntari⁹
et illorū amor venerandus. **R**euerentia enī
sine amore magis seruilis ē. et amor sine
reuerentia puerilis reputari debet. **C**ū tanta
igitur hūilitate et reuerentia melioribus
exhibendū ē bñficiū dilectionis ut illis q̄si
ex nōtate videamur eē subiecti. et cū tā-
to affectu atq; hylantate superioribus solue-
dū ē obsequium subiectionis ut solo potius di-
lectionis debito illis credamur astricti. **I**stos
sic reddamus sua quasi nra impenderitimus.
illis sic exhibeamus nra quasi sua reddideri-
mus. **D**e deūq; modis discretionē psona-
rū habendā ex his colligimus. tribus scdm
dignitatē. et tribus scdm conuersationē. **A**-
lii namq; scdm dignitatē superiores sūt alij e-
quales. alij inferiores. **S**uperioribus obitūz
timorē obsequiū et uenerationē debemus
exhibē. **C**ū equalibus pacē et concordia cū-

totum, inuicē obsequio bñficio et honore p̄
uenire, in oī actione et verbo superiorē eis
locū tribuē et si fortassis in aliquo nego-
cio eos p̄ire cogamur cū oī huilitate et re-
uerentia que faciēda sūt non p̄cipē sed de-
mirare, et si eos p̄cedē contingēt cū alacri-
tate et deuotione quasi ex n̄citate subiecti
obedire. Inferioribus s̄p̄ bñficiū et auxiliū i-
pendē, nunq̄ improperare, sine contumelia
corripē, sine supbia gubernare, sine crudeli-
tate castigare, cū pietate fouē, ueneratio-
nē non exigē, societate atq̄ equalitate a-
mare. **M**aioribus p̄ timorē subdi equali-
bus p̄ charitate obsequi minoribus p̄ hu-
ilitatem coequari. Precipientibus parati,
obedientibus modesti, maledicentibus ta-
taati, laudantibus uerecundi. Item scā-
dū conuersationē alios nobis quasi superi-
ores, alios quasi equales, alios quasi in-
feriores debemus attendere. Illorū conuer-
satio nobis inferior ē, quorū facta et si dā-

7
nare non presumimus. imitari tñ non debe-
mus. **I**llorū conuersatio par nobis ē. q̄ sic
nr̄e infirmitati contēperata est ut et exē-
plū virtutis p̄beati et cooperandi facilitate
in consortiū nos sue exortationis admit-
tat. **I**llorū conuersatio supra nos ē. quā ve-
nerari quidē et admirari possumus. imita-
ri autē non valemus. **I**llorū conuersatio
superior nobis ē. qui p̄ longū discipline ex-
eritiū in tantū p̄fecerunt ut virtutē illorū
nr̄a infirmitas quīs incipiat p̄ amorē ap-
petē. per imitationē tñ non valeat coeque.
Illorū conuersatio quasi par nobis ē. quo-
rū q̄m ita nr̄is viribus comparantur ut
in eis nihil sit qd̄ possibilitatē nr̄az excedit
et tñ deuotio nr̄a satis in eis qd̄ imitari
possit inueniat. **I**llorū conuersatio quasi
inferior nobis ē. qui vel tanta nequeunt
quanta nos facē possumus. vel talia faci-
unt qualia nos imitari non debemus. **P**
inde in hys talis ē hñda disactio. ut su-

perioribus quidē in oī loco et in oī tpe vel
sermone exhibē studeamus reuerentiam,
et q̄qd egerint vel ubiūq; fuerint non
p̄sumamus impudenter eis nos quasi coe
quando ingere. Sic nanq; debemus in e
iusmodi virtutis exemplū qd̄ imitemur
quodāmo m̄ati et quasi delonge considera
te ut tñ consortiū cooperandi nunq; p̄su
mamus appetē. quatenus dū eis vndiq; ce
dimus facile eis nr̄a modestia dareat q̄
humilia de nobis q̄ sublimia de illis sen
tiamus. Negligentes vero et maxime eos
quorū opa vel studia reprehensione digna
apparent tali nos cautela declinare o; ut
et fugiamus qd̄ faciunt. et n̄ tñ iudicare
non p̄sumamus qd̄ st. Cogitemus in e
iusmodi neq; d̄ari exemplū neq; p̄mitti iu
diciū q; hoc fortassis in eis ignorantia si
ue infirmitas excusat qd̄ si a nobis fieret
excusationē non haberet. Itaq; nr̄a ē ut
sicut p̄fectorū societate p̄pter reuerentiā

8
appetere non presumimus ita quod istorum consorti-
um propter cautelam fugiamus. illos honorando
quod talibus sociari digni non sumus. istos
autem cauendo quod talibus sociari facile corru-
pi possimus. **P**roterea sicut is qui superio-
ribus se sociari appetit se elatum esse indicat i-
ta ~~quod~~ qui cum peioribus assidue conuer-
satur contumiscat deprauatum se esse demorat. **E**t
ideo cum malorum consortium appetere nolumus
duplex nobis utilitatis fructus puenit. qui-
a et culpa fugimus et innocentie nostre testimo-
nium prohibemus. **C**oncordiana et igitur et fre-
quens nostra conuersatio cum medijs et equa-
libus nobis esse debet. ita ut inter eos etiam quos-
cumque feruentiores in bono opere terminis.
eorum societate atque familiaritate citate audi-
us appetamus. **C**um his vero tanta pacis
et concordie seruande diligentia sit nobis
ut in nullo unquam negotio quantum in nobis
est firma dilectio perturbetur. **N**on uideamus e-
is iniuriam nunquam aut molestiam inferri.

et illam propter amore sine charitatis equo animo
sustine. nihil contentiose aut arroganter ex
gra eos agere sed pariter in omni opere et patienter
insistentibus cedere et laborantibus libenter ser-
uare. Sed quia inter pares non nunquam pro-
quodam virtutis emulatio esse solet ut videlicet si
ibi inuicem de successu virtutum inuideant et ob
hoc in exercendo bono opere tamen ne inferiores vi-
deantur alterutrum sese preuenire contendant
tanto nos discretionis in odium contine-
nate est ut operam nostram sicut dictum est neque ingeramus
nolentibus neque subtrahamus volentibus quod
in utroque inuicem suspicio esse potest. Quam autem in
aliquo forti negotio laborantibus opere ferre-
cupimus. tanta humilitate hoc ac mansuetu-
dine faciendum est ut huiusmodi ipsis manifestum
sit quod non excellentiam operis sed consortium quam
minus laboris. Ceterum quod pertinet ad nos sumo-
nitendum est neque in labore minus patientes
vel in obsequiis propter minus alacres. vel in
charitatis operibus exequendis minus inue-

namur feruentes. quatenus bona conuer-
 satio nū̄ eis de p̄beat in acamentū virtutis
 a quibus forma et exemplū boni opis. **I**sta
 fr̄es si assidue volueritis cogitare. facitis a-
 to et intelligetis que sit via discipline que
 vos p̄ exercitiū boni opis ducat ad consum-
 mationē bonitatis. **S**ed si forte ad hec in-
 uestiganda atq; discernenda q̄rū expedit
 p̄ vos minus sufficiens. habetis dño adiu-
 uante doctrina et exemplū bonorū. ubi et
 faciēda audietis et facta vidētis. **E**t ne-
 etiā in hac parte vobis misterii nre exhor-
 tationis desit. oñdā breuiter nunc quales
 vos vel ad p̄cipiendā doctrinā uel ad imi-
 tanda exempla bonorū exhibē debeat.

¶ Per doctrinā inuenitur scia.

Quoniam autē ad scolā virtutū erudi-
 endi acceditis. scire debetis conten-
 tionē verborū nullo modo de-
 ceptis ad vos p̄tinē. qz summatilis doctrine stu-
 diū non litigantes sed auscultantes requi-

rit. sicut p moysen p̄lo in lege dei erudien-
do dicitur Audi isrl et tace Et sicut iacobus
ap̄tus amonet dicens Dicit autē oīs homo
velox ad audiendū. tardus autē ad loquen-
dū. et tardus ad irā Et videte q̄ conuenien-
ter postq̄ multiloquiū p̄hibuit etiā de canē.
da ira p̄ceptū subiunxit dicens tardus ad
loquendū et tardus ad irā. ut patenter oñ-
deret q̄ qui linguā suā a multiloquio non
vult compescere. non poterit diu animū suū
a furore iracundie illesū custodire. Multilo-
quiū enī contentiones generat. contentio-
nes vero ad irurgia ad maledicta linguam
excitant. maledicta autē ad iracundiā et
qd̄ adhuc gravior ē ad firū odii animū
inflāmant. Propterea scriptum dicit In
multiloquio p̄ccm̄ non deerit Et iacobus
ap̄tus de genus bestiarū domari posse as-
serit. linguā autē pestē esse indomabile
que vniuersā vitam naturitatis nre i-
flāmat. et ob hoc p̄fectū dēc̄ vniū qui i

lingua non offendit. **N**ā q̄ rixē et contē-
 tiones verborū de pestifera s̄p̄ indice oriā-
 tur dubiū non ē. qm̄ cor n̄ prius intrinse-
 cus p̄ elationē intumesceat. nequa q̄ fo-
 ris lingua a custodia humilitatis sue in
 contumeliā verborū relaxaret. **D**ed quia
 dū super ~~al~~ p̄ alijs sapientes videri volu-
 mus. erubescamus uel n̄m̄ ignorantia
 anxi ab alijs. uel aliorū sapiaꝝ quasi ad
 nostrā depressionē approbari. **S**icq̄ non
 nunq̄ contra conscientia n̄rā uel n̄m̄
 errorem impudenter defendimus. uel alte-
 rius veritatem maliciose impugnamus.
Hec ē sapia huius mundi quā idē iacobus
 ap̄tius carnalē vocat et dyabolicā q̄ versuta
 ē et maligna illas solūmodo astutie vias
 acquirens quibus possit et suū errorem tēgē
 et alienā veritatē q̄uis manifestā in opi-
 nione stultorū et insipientiū hoīm depra-
 uare. **D**ed non ē talis sapia q̄ desursū veit
 que nescit etiā seipsā contra veritate dili-

quod si pariter uel bonum quod hi non habebunt
humiliter impendere. uel bonum quod non hi ab
habetibus libenter petere. uel malum quod iusti-
net cum alijs et coram alijs ueraciter ~~se~~ actu-
sare. Propterea enim de ipsa idem apertus dicit
sic. Sapientia autem que desursum est primum qui-
de pudica eadem pacifica. modesta. sua-
dibilis. bonus consentiens. plena misericordia et
fructibus bonis iudicans sine simulati-
one. Proinde fratres charissimi lingua uiam
non solum a solum a superfluitate manuum uer-
borum restringite. sed in ipsis etiam que recta
mensura et modum tenete. et in collatione
scitorum magis auditores quam doctores esse dili-
gite. Os clausum et aures apertas habete. et
quod cum estis ad loquendum modestiores. tam-
quam estote ad intelligendum sagaciores.
Sufficiat uobis si forte res sic exigat
quod sapitis petentibus humiliter insinua-
re. contra resistentes autem nunquam presu-
mans perueniat ad dicta uiam defendere.

11
quasi sicut vobis iam iudicimus multarum molestiarum causa uirga ministranti quod mox ut illi
qua indiscrete ad multiloquium resolu-
tur. ad disturbanda pace cordis nostri qua
si ianua hosti aperiat. **H**ec est ergo fides
ut si uero discipuli ueritatis esse cupitis ta-
les uos exhibere studeatis quibus ueritas
facile possit persuaderi. quod et ipsa doctrina
ueritatis tales amatores amat qui eam et
a sapientibus exhibitis humiliter suscipiunt
et a simplicioribus quoque amiseratam
arroganter non contemunt. qui in sa-
cra deus hoc est in ueritate bene agendi uic-
tos sapientiores ac prudentiores quod se
estimant nec erubescunt in quibus hęc di-
nes a quibus discere possunt quod ignorant
qui bene dicta omnino libenter approbant. er-
rores uero alienos quod ad se pertinere cog-
nouerint pro tempore student uel modeste
corripere uel prudenter dissimulare. qui
denique studium scientie et morum disciplina

exornant et mansuetudinē ac modestiā mētis
sue non solū in custodia oris sed etiā in habitu
et gestu corporis sui demūant. Sed de bonorū ex-
emplis que in p̄nti vobis dicenda existimo pau-
cis nunc si potero verbis demonstrabo.

¶ Per ex. bonorū iuenit h̄ scia,

Quare putatis fr̄es vitā et conuersatio-
nē bonorū imitari p̄cipimus nisi ut
p̄ eorū imitationē ad noue vite sili-
tudine reformemur. In ipsis siquidē silitudi-
nis dei forma expressa est et idcirco cū eis p̄ imi-
tationē im̄mumur ad eiusdē silitudinis p̄-
maginē nos quoq; figuramur. Sed sciendum
q̄ sicut cera nisi prius emollita fuerit formā
non recipit. Sic et hō quidē p̄ manū actionis
aliene ad formā virtutis flectitur non nisi
si prius p̄ hūilitatē ab oī elationis et contra-
dictionis rigore molliatur. Neq; enī p̄ exē-
plū alterius aliqui in melius reformari po-
terit qui adhuc p̄ elationis viciū et bona a-
licna oppugnati et sua mala defendit.

Nō ē igitur ut si veraciter bonos imitari
 volumus p̄ns p̄ hūilitatē verā ad obiāz cor-
 da nra tēp̄emus. quatenus vita nra tanto
 altius ad nouitatem vite redeat q̄to p̄p̄-
 tius in oēm quā viderit v̄tutis sp̄z p̄ volū-
 tariā obiāz se inclināt. et tanto altius ei ves-
 tigiū aliene bonitatis incipiat inherere q̄to
 artius studet bona aliorū imitari potius q̄
 auerere. Aliā nobis adhuc non contēnendā cō-
 siderationē ad p̄ns negotiū forma sigilli exhibi-
 bet. Figura namq̄ q̄ in sigillo foris eminet in
 impressiōe cere introversū signata apparet. et q̄
 in sigillo intrinsecus sculpta oñditur in cera
 exterius demōstratur. Quid ergo nobis aliud in
 isto inuuitur nisi q̄ nos q̄ p̄ exemplū bonorū
 quasi p̄ quoddā sigillū optime exsculptū in-
 formari cupimus. quedā in eis sublimia et
 quasi eminentia quedā vero abiecta et qua-
 si depressa op̄m vestigiā inuēimus. D̄ctorū
 quippe op̄a que quantū ad reputationē ho-
 minū non ad dignitatē sed ad utilitatem

ptinent illa in conuersatione eorū quasi de
orsū p̄ssa iacent. Quā uero talia agunt ope
ratur que hūanas mentes in ammiratio
ne p̄trahunt quasi quosdā eminentes in
se eminentes sculpturas oñdunt. Quod
ergo in illis eminet in nobis retrorsū recō
di debet et quod in hys de p̄ssū ē in nobis
ē erigendū q̄ cū facta illorū ad imitatio
nē trahimus sublimia quidē in abscondito
et abiecta in manifesto facē demus. ne vel
illa si oñdantur p̄ amore accepti fauoris i
am gl̄e seruire incipiant. vel ista si absco
dantur p̄ timorē uilitatis p̄mū retributio
nis amittant. **N**escio quā hō deinceps ha
beat excusationē ignorantie cui tot iā uie
demuntur quibus possit ad sc̄iaz ueritatis
p̄uenire. **E**t post discretionē uis p̄e p̄ quā
dirigitur post doctrinā sapientū p̄ quam
eruditur. post exēpla bonorū quibus instru
itur. adduntur etiā p̄cepta scripturarū q̄
bus ad oēs uiuendi rōz informatur. postre

mo adiunguntur tentationes quibus exerci-
tatus p̄ quotidianā experientia de veritate
p̄ceptorū certior efficitur. *3c*

De p̄ lectionē infidit̄ h̄ sc̄a

Quod autē fr̄es qui solā discipline iā
nutratis in lectione diuina p̄us de-
lectis querē qd̄ mores v̄ros ad v̄ritē
instruat. qd̄ sensū ad subtilitatē acuat. &
magis q̄ velle informari p̄ceptis scripturā
tū q̄ questionibus impediri. Cū ergo diuinas
l̄ras legitis solerter p̄endite quid ibi dictū
sit ad excitandū in vobis amorē dei. quid ad
contēptū sc̄li. quid ad cauendū infidias ini-
mici. quid ad bonos affectus nutriendos et
praua desideria extinguenda valeat. et qd̄ a-
tius cor p̄ cōpunctionē ardore accendat. qd̄ dis-
ciplinā in oye. qd̄ hūilitatē in cogitatione.
quid obiaz in p̄ceptis. qd̄ patientiā in adu-
sis h̄c doceat. quid deniq; ad agenda bona
sedulū et ad mala cauenda doceat eē cū
sp̄ctū. **H**oc modo scriptura lecta intelligē

tiā confert salutariē. et hanc ipsā sapiāz quā
p v̄tute despiciatis libenter melius postmo.
dū p v̄tute inuenietis.

**Quo quito eē
debet i opibus suis.**
Restat hoc no. **debet i opibus suis.**
Rusticū et maxime fortassis pre
ceteris nēcariū ut sit hō in oībus
opibus suis cōsuetus et puidus. et quotidi
ana disassione cogitationes locutiones pa
riter qz facta sua apud semetipsū examinet
Expientes quippe p̄ agendo disantū et per
exercitiū oīm quotidianis p̄fectibus bono
rū in maiore virtutis agnitionē exresant
Per experientā nanqz eorū que faciūt. ad
ea q̄ postmodū agenda fuerint cautiōres fi
unt. Vident enī qz sepe opus qd bona intē
tione inchoari credunt. tanto citius hōiet i
deceptionis laqueū p̄cipitat. q̄to de intenti
onis sue principio securus. finē actionis
non obseruat. et imprudens quasi plana
via ad foueā currit. qz videt quid faciat
sed qd factū suū sequi debeat nō attendit.

74.
Itē considerant qd non nunq̄ euenire so-
let ut affectus animi ita abigens sit ut
non nisi in fine opis discere possit homo
qualitatē sue intentionis. Si vero dilige-
ter consideret ad quē finē tendat mentis
affectus tunc iā plane viam eē cognosca-
tur in quo sibi pius animus falso de virtu-
te blandiebatur. Et rursum inuenitur adhuc
aliud eē ppter qd cū inspectio ubiqz nōtāna ē
qm̄ ad id etiā qd bonū ē agendū tanto ma-
gis hō peritus efficitur q̄to diligentius fac-
ta sua cūspiciens seipsū quotidie in pfici-
endo superare conatur cū sollicitate attendit
qd agat qd agē debeat. si id qd faciendū ē
faciat si q̄tum et qualiter faciendū sit fa-
ciat. si bono opi aliqd malū admisceat. si
bonū qd agit quanta oportet deuotione ad-
impleat. si alterius ut suū bonū diligat. si su-
ū ut alterius malū reprehendat. si per singu-
los dies vitā suā ad iudiciū vocās mane
qm̄ surgit qd egerit p noctē in respiciā qm̄ ai-

bitū vidit consideret qđ egerit p̄ diē. qđ tū ad
ad bona agenda solito alacrior. qđ tū ad ma-
la vincenda constantior solito. si qđ ex hys
qđ agenda erant neglexerit aut si qđ ex hys
qđ agenda non erant p̄sūperit si in alia
ope suo insidys ūnia supplantatus sit qđ
liter demū p̄ iudiciū transacte deceptiois
futurā illius fraude tunc possit quatenus
nec supueniens tentatio improvidū ad
malū opus deiciat neq; indiscretū in bo-
no ope p̄ns negligentia fallat. Quisq; se
cor suū in huiusmodi studio exerceri existi-
mo qđ ato ad illā bonā et salubre scientiā
p̄ueniet. quā sicut supra diximus ad ser-
uandā disciplinā et bonitatē psalmista
sibi dari postulat. Restat ergo nunc ut ea
qđ de disciplina monstranda s̄ p̄ferimus
docerimus ergo vos p̄mū qđ sit disciplina
deinde quid valeat. postremo quomodo ob-
seruari debeat. ⁊

Quid sit disciplina,

Disciplina est conuersatio bona et honesta, cui parum est non malum facere, sed studet in hijs etiam quae bene agit per cuncta irreprehensibilis apparere. Item disciplina est membrorum omnium motus ordinatus, et dispositio decens in omni habitu et actione. Audistis quod sit disciplina, nunc attendite quod utilis et quod necessaria sit.

De utilitate discipline

Disciplina est cōpes cupiditatis, malorum desideriorum carcer, frenum lascivie, elationis iugum, vinai, luxu inuidie, quae domat temperantiam, levitatem ligat, et omnes inordinatos motus mentis atque illicitos appetitus suffocat. Dicit enim de inconstancia mentis nascitur inordinata motio corporis, ita quod dum corpus per disciplinam restringitur, animus ad constantiam solidatur, et paulatim intus seclus mens ad quietem componitur, cum per discipline custodiam mali motus eius

flue non sinuntur. **I**ntegritas nāq; v̄tutis
ē. qñ p̄ int̄nā mentis custodia ordinate
regit̄ur mēbra corporis. **I**nterior nāq; cus-
todia ē q̄ ordinate seruat exterioris corpo-
ris mēbra. **D**ed q̄ statū mentis p̄dit sub-
sequenter foras in iconstantiā corporis
defluit atq; exteriorū mobilitate indi-
cat q̄ nulla interius radice subsistat.
Unde p̄ salomonē dicitur. **H**omo apostata
vir inutilis graditur ore p̄uso. annuit
oculis. terit pede. digito loquitur. prauo cor-
de machinatur malū. et in oī tēp̄e iur-
gia seminat. **P**ropterea enī hūc talem
quē de indisciplinā et discordia pariter
notare voluit. p̄us apostatū nōciavit q̄ n̄
p̄us intus a conspectu conditoris auersi-
one mentis caderet. foris postmodū ad i-
constantiā et seminanda iurgia non ve-
niat. **L**iganda s̄ ergo foris p̄ disciplinā mē-
bra corporis ut intus solidetur status me-
tis. quatenus dū vndiq; exterior custodia

interiori mobilitati coherende opponitur
 tandem mens ad stabilem pacem in semetipsa
 colligatur. **Q**um uero uiciorum motus dis-
 ciplina coheret. et quoniam mala desideria foris
 exercendo componit tantum per eam bonum deside-
 rium interius conualescit paulatimque eadem
 uirtutis forma per consuetudinem mentis im-
 turque foris per disciplinam in habitu corporis
 conseruatur. **E**t vidimus quoniam ualeat dis-
 ciplina. nunc quomodo debeat custodi videmus.

In quibus disciplina seruanda sit.

Quatuor sunt precipue in quibus conser-
 uanda est disciplina. in habitu in
 gestu in locutione. et in mensa
 id est comestione. In habitu quique modis
 disciplina custoditur in genere. in qualitate.
 in colore. in formatione. et in coaptatione
 uel uestimento. In genere. ne sint uestime-
 ta nimis nimis pretiosa. In qualitate. ne ni-
 mis sint subtilia uel mollia. In colore.
 ne nimis sint nitida siue quolibet alio

mō sup̄ q̄ disciplina et p̄positū religiose
compositiois expetit fuscata In forti
one ut sunt detent et religiose compo
ta et huilitatis signa hūilia idest non
nīs magna aut dependentia at fluxa
nec nīs stricta siue quolibet alio mō scdm
feli unitatē detenta Coaptatio ad modū
portandi p̄tinet Nā s̄ quidā stulti q̄ stul
tis placē cupientes quodā artificio vesti
menta sua circa se componunt alij vero ma
iori saurilitate ridiculose trāsuertūt alij
autē ut p̄pā de se faciant explicant ea et
q̄tū p̄nt latius distendūt Alij tenē cor
rugata in unū colligunt alij contorquētes
et replectentes inoluūt alij toto conamine
stringentes et scandentes ea oīa corporis
sui lineamenta inueandissima quādā
turpitudine aspiciendā tabus nuanda ex
ponūt Alij iactando et ventilando p̄inos
suos leuitatē mentis sue ex ipsa habitus
sui mobilitate oīdūt Alij incedentes sp̄

meso facinate tua vitia et limbis pendē
 tibus ymo retro consequentibus audis
 in similitudine vulpū vestigia subobducit
Quā pfecto ut postq̄ p̄transierunt percat
 memoria eorū ne sint amplius in recorda
 tione in tra viventū Qui ut oūdant se
 de nūo illorū eē de q̄bus psalmista ait nō
 sic impij non sic sed tāq̄ puluis quē pi
 at ventus a facie tre. quacūq̄ p̄terierit
 quasi turbo tēstatis puluere cōtanti
 et v̄si filij tūbrarū istud lumē fons ocul
 hoīm subtrahūt qd̄ intus recata mēte p
 diderūt Est tñ in quo de eis etiā in p̄ci
 vita vindictā impimus. q̄ hysdē suis p̄
 nis q̄bus nebula puluens lūibus nris i
 icūt ad cōplanandā viā pedibus nris
 lutū platearū abstigūt **Q**uid āplius
 dicā. Teder me oīa vanitatis oalia nūa
 re in q̄bus stulti et v̄tor des mulieribus
 ymo meretrabus sua studia auferūt
 et tanto dedecore q̄ta sup̄stitione cū ha

bitu sexū pene mutauerūt. **A**li s̄ mille modi
q̄bus hoīes uanissimi et superstitiosissimi
spectaculū de se intuentibus p̄be concupis-
cunt. **S**ed hec oīa seruis dei magna costan-
tia debet despici. ac videat nullos n̄ stultos
et irrisione dignissimos studiis talibus
deseruire. **H**ec oīa uē religioni contraria
s̄ et oēs q̄ curā et studiū huius adhibent q̄-
tū a religione alienū s̄ patet ostēdit. **S**ed
grā dei oēs q̄ mō in religione constituti ta-
libus student et p̄ hoc hoībus placere cupiūt
oībus hoībus plus uiles et contempnibiles fi-
unt et exōiso q̄ hoc p̄pter deū despiciūt nō
solū corā deo sed etiā corā hoībus cariores
et honorabiliores existunt. **S**unt ergo nūc
miseri et stulti ac oīs honestatis ignaui
sunt inq̄ et comāt panes suos. q̄ nō iel-
ligūt q̄ iuste in uiris religiosā uirā p̄fes-
sis cultus p̄iosarū uestū reprehenditur q̄ p̄
ap̄lm̄ petrū etiā feminis phibetur. **N**on
inquit in veste p̄iosa. **V**ideat ergo q̄ta

non dico reprehensione sed confusione im-
 mo potius quā dānatione digni sūt
 q̄ in proposito religionis cultui p̄dofari
 vestiu studēt q̄ dices ille q̄ in euangelio
 purpura et bisso induitur in tormentis i-
 ferni ethalit cruciandus sepelitur. Quid
 autē in purpura nisi color et p̄am q̄d
 bisso n̄ mollities reprehenditur. Cū ergo
 carni sue et i purpura deorū et in bisso
 mollitiē adhibuisse dicitur paul dubio
 superbus sūt et luxuriosus fuisse cōpbat.
 Cū ergo corpori suo p̄us illicita fōme-
 ta viciōri s̄ adhibuit postmodū iure
 hūc cruciandū inferni flāma tormēto
 rū accipit. Et n̄ dices iste p̄us rebus
 nodū abrenūciauerat. Sed q̄ in hys q̄
 possidebat rēpentiā seruare noluit post
 illicitū vsū equalū rerū ad penā sc̄pter
 nā puenit. Si ergo ille q̄ p̄us abusus ē
 tantam dānationē q̄d putamus isti fa-
 ciunt q̄ p̄a nō habentes alienā elimo-

suā aultu sue elationis impende nō p-
timeſcūt. **De illis qz ipſi ſicut p prophetā**
dicatur p̄cā ipſi comedūt, et victimas i-
p̄fidū declinant, qz hoc qd̄ alij p redēptio-
ne aiari ſuam offerūt, hoc ipſi accipie-
tes p illicitū vſū ad dānationē aiari ſu-
am cōuertūt. De corone ſup̄bie cfraym et
flon deudent, qz oīs caro fenu et oīs glā
cuis t̄q̄ flos feni. Exſiccātū ē fenu et ce-
adit flos, qz ſpūs iudicis dñi exſuf-
flavit in illud. Exſiccātū ē fenu et cecidit
flos, v̄bū autē dñi manet in eternū. Quid
ergo ſup̄bie pulvis et cinis, fumus e-
uanefcens et vapor ad modicū parēs.
Quid ē hō putredo, et filius hoīs v̄mis.
Vermis ipſe ē, et v̄mis heditas eius. De-
ditabit enī hō v̄mēs beſtias et ſerpētes.
Quātūcūqz extollatur et onietur, qd̄ ē
aliud caro q̄ caro. Quid ergo p̄deſt in
habitu q̄ foris ad tēpus inhiat glāz q̄
terre, et corruptionis putredinē que in

nobis ē et sp̄ p̄manet non considerare.
Propterea amatores religionis debēt ope
 demerere q̄tū ipsi trena despiciāt nec car
 nē q̄ mortuum ē cultu sup̄stiaoso exole
 sed p̄ope idum ētorū morū ornāmēta
 auferre. et vestimenta plus vilia q̄ p̄ci
 osa. plus grossa q̄ subtilia. plus aspe
 ra q̄ mollia. plus fusca q̄ nitida. plus
 neglecta q̄ accurate coposita. vel adu
 tata amare. quatenus si nō p̄t in vesti
 mētis suis p̄ oīa cōmoditatem abscondi.
 nūq̄ tū p̄sumāt eis uti ad oñtationē.
Docent her fortassis bñ volentibus ade
 ruiditionē modēstie et hūilitatis sufficī.
 sed scio duros et rebellos aīos nisi adhuc
 mordacioribus lupatis frenati fuerit
 nō facile a via p̄stini erroris declinare.
Quos q̄dē oz in aīctis obseruantis vs
 q̄ ad unguē stūge. et ut nullus deuia
 di locus reuērsationi relinquatur ad
 singula vestigia dēminatōis p̄ceptio.

nibus obligare. **De sex vicis gestis.**

Ostus est modus **culatidni.**
et figuratio membrorum corporis ad
eum et habendi modum. Hic sex mo-
dis reprehensibilis inuenitur scilicet si est mol-
lis, aut dissolutus, aut tardus, ac cita-
tus, ac perit, aut turbidus. Mollis sig-
nat lasciuia, dissolutus negligentia,
tardus pigritia, citatus inconstantia,
perit superbia, turbidus inuidia. Na-
que inordinati motus corporis corruptio-
ne et dissolutione indicet mentis supe-
rius iam demeritum est, ubi salomonis testa-
monio viri apostatae extentionibus in-
dicis auersione animi sui potest ostenduntur.
Aut enim homo apostata vir inutilis
graditur ex pulso, amittit oculos, tenet
pedem, digito laetatur, quod videlicet cum mens
interius a custodia sua soluitur, mem-
bra foras ad oculos actum inordinatum commo-
uetur, et velut corpus paucitiam motum

q̄dē h̄ sed officia mēbrorū in suis acti-
 onibus seruare non valet, sic ista īpa-
 tētia quidē et fluctuatione mētis
 ad q̄libet p̄ceptis impellitur sed in oībus
 q̄ agit nullo rōis moderamine gubna-
 tur. Sed sciendū q̄ ē in hys viciosis ges-
 tibus q̄dā ad īuicē siles quodāmodo cō-
 dentur, et quēadmodū de q̄bus nascuntur
 inter se multū nō discepat ita q̄
 ipsi motus exteriores quandā ad īuicē
 concordia p̄sūmatis obseruāt sicut si-
 miles s̄ gestus mollis et p̄ax, disso-
 lutus et tardus, citatus et turbidus,
 q̄ et vicia ipsa inter se silia s̄ sicut ē
 lascīua et iactantia, negligentia et pi-
 gria, inq̄tudo et impudētia. Prop-
 terea oēs ista inordinati gestus q̄ de
 interioribus aīe p̄deūt corruptionib̄
 in multis scripturarū locis grauit̄
 argui et rephēdi inueniuntur que et
 si p̄ singula enūare non possumus

ne tū p nichilo rē tantā exaggerare vi-
deamur quedā de hys exempli ~~ca~~ reuol-
uimus De molli et p̄na gestu lasciuā et
arrogantē aīaz dñs p ysaiā p̄phetā argu-
it dicens Descende sede in puluē v̄go fi-
lia babilonis. sede in t̄ra nō ē solū filie
caldeonū qz ultra nō vocabens mollis et
tencm Tolle molā et mole farnā. de-
nuda turpitudinē tuā. discooperi hume-
rū. reuela crum. transi flumina Et post
pauca Dede tacens. intra in t̄bras fili-
a caldeonū qz nō vocabens ultra dñā sig-
norū Que ergo descende p̄cipitur. de
p̄na gestu et typo arrogantie increpa-
tur Unde et bñ subiungitur Non ē
solū filie caldeonū. qz sepe hō apud ali-
os tanto magis despectus habetur q̄to
magis apud semetipsū p̄ timore ar-
rogantie extollitur. ut impleatur illa
sua veritatis qua dicitur Ois qui se
exaltat humiliabitur. et qui se humili-

at exultabitur De quo adhuc subinfertur
 cu dicitur **D**ede tacens, intra in tibras fili
 a caldeoru qz no vocaberis ultra dña regio
 nã Magna etenim confusio tunc hoiez scpe
 qm se ab alijs despicia videt etiã p eo in quo
 ipse glatur Sed qz lascivia et mollicies
 amara e pccatus et supbis, increpata
 arrogantia lasciviã etiã arguit cu sub
 iungit **T**olle molã, mole farina, denuda
 turpitudinẽ tuã, discoperi humerũ tuũ
 revela aurã, transi flumina, qz ultra
 non vocaberis mollis et tenera **E**t sit ex
 go odibilis apud deũ lascivia et pccatas
 ex hoc patenter oñditur qz scriptura tam
 districta ai aduisione et deiectione arro
 grantibus et asperitate mollibus supue
 tum cominatur **H**inc e rursũ qz p cũ
 de ysaiã contra lascivos et pccates dia
 tur, **H**ec dicit dñs **P**ro eo qz elevate st
 filie syon et abulauerunt extenso collo
 et nutibus oculorũ ibat et plaudebãt

ambulant et in pedibus suis composito gradu
incedebant. decalvabit dominus vultu filiarum sy-
on 23. Ambulant extenso collo et nimbis
oculorum. hic notatur arrogantia. Ibat et
plaudebant. Ambulant et in pedibus suis
composito gradu incedebant. hic notatur las-
civia. Sequitur. Decalvabit dominus vultu filia-
rum syon. hec est pena arrogantium. Et dominus
erunt carum denudabit. hec est pena lascivius.
Et quod hec vicia luxus praesentium vestium se-
quuntur. pena quod eius subinfertur cum dicitur.
In illa die auferet dominus ornatum calcitrine
torum et lunulas et torques et monilia et
armillas et mittas et discammalia et
perichelidas et mureculas et olfactoria et
maures et anulos et gemas in fronte pe-
dentes et mutatoria et pallia et luthera-
mina et acus et specula et sindones et
vittas et tersira. Et erit per suam odore
fetor. et per zona funiculus. et per arispa-
ti ante calceum. et per fascia periorali a.

liaū. **E**te q̄ diligenter oīa inuitatis in
 signia enumerat ut hec in quibus ho
 mines nullā vel admodū plūā culpa
 eē putant q̄ districte a deo p̄sentur de
 monstrat. **D**issolutū et tardū arguit
 salomō dicens. **P**er agrū hoīs pigri tū
 suū et p̄ vineā hoīs stulti. et ecce totū
 repleuerūt vertice. operuerūt superficiē e
 ius spina. et maceria lapidū destructa
 erūt. **N**ō aī vidisse posui in corde meo.
 et exēplo didici disciplina. **V**squo pig
 dormis. vsquo de sono conuerges. **P**au
 lū dormies et modicū dormitabis.
Pauxillū manū confers ut quiescas.
 et veniet quasi cursor egestas tua. et
 mendicatus quasi vir armatus. **V**ade
 ad fornicā o piger et considera vias e
 ius et discē prudentiā. que aī nō habe
 at ducē aut p̄ceptore parat. **I**n estate q̄
 aī sibi. et congregat qd̄ comedat ī hye
 me. **I**te de pigro. **D**icut acetū dentibus

et fumus oculis. sic piger hys q̄ miserūt
illū Et de dissoluto **M**anus fortū dñā
bitur. q̄ autē remissa ē tributis seruet
Et iterū de pigro **V**ult et non vult pig.
aīa aut opantiū īnguabitur **R**ursū
de dissoluto **Q**ui mollis ē et dissolutus
in ope suo. s̄ ē opa sua dissipantis **I**tē
de pigro **A**bscondit pig. manū suā sub a
cella sua. et laborat s̄ ad os suū applicau
it ea **I**tē **D**esideria occidūt pigrū. noīe
rūt enī q̄q̄ manūs eius opant **E**t iterū
Dicit piger **L**eo ē in via. in medio plate
arū occidendus sū **I**tē **D**icit ostiū cardi
ne suo. sic piger in lecto suo vertitur **E**t
in libro ecatistico de pigro et tardo et dis
soluto dicitur **I**n lapide luteo lapidabi
tur piger. et oēs loquentur sup. asynatio
nē suam **D**e stercore boū lapidabitur pi
ger. et oīs q̄ tetigerit illū excutiet manus
suas **M**ulta s̄ alia q̄ si enūmerare ve
li q̄ ad increpationē vel ad inuisionē horū

in scripturis dicuntur. de quibus hec ad ex-
 hortatione p̄ntē vobis dicta suffice pos-
 sunt. Citatus vel inquietus sit et turbi-
 dus gestus p̄ salomonē iterū reprehendi-
 tur ubi iā sicut in superiora exemplo de
 miramimus de viro apostata dicitur **Hō**
 apostata vir inutilis granditur ore pu-
 so. annuit oculis. tenet pedem digito loq̄-
 tur. pravo corde machinatur malū
 et oī tpe iurgia seminat. hinc ex t̄plo
 veniet p̄ditio sua nec habebit ultra me-
 dianā. **¶** Sit enī p̄ditioni primus ip-
 sa sua actione satis demeratur q̄ per i-
 q̄tudois manū in semetipso pacē p̄dit-
 etiā p̄usq̄ foris obsistentē inuēiat.
¶ Et quo p̄cipitandus patet si inuenit or-
 cationē furoris quē nullo turbate ex-
 terius sua intus leuitas et ipatia ad
 furore p̄cipitē impit. **¶** Unde posth̄ bñ i-
 constantie et leuitatis signa enūciat
 dicens annuit oculis. tenet pedem digito

loquitur, nouissime indicium furoris exis-
sit dices **E**t tpe uirga seminat **E**t
fiat dictum e primo plenitudo uirga
et iniquitatem par uirga tranquillita-
tis dissoluitur, ac sic deum agitata
mens in fouea furoris precipitatur.
quod id ipsum quod dicitur graditur ore p-
uerso annuit oculis fert pede digi-
to loquitur in furoris quod iniquitatis sta-
num sit. **D**ed inde solet esse ordo potius
ut primum homo per inconstantiam iniquitati
ne grauitatis deserat, ac si tandem us-
que ad iracundiam foras erumpat. **H**abet et
a hic gestus id est iracundie sine iniquitate
cum molli et parca affinitate, quod leui-
tas aliquam lasciuam aliquam iracundiam de-
signat. **I**niquus gestus lasciuus et p-
ata concordat, sicut per salomonem di-
citur **D**e fenestra domus mee per ca-
cellos prospexi, video paruulos et con-
sidero uerorunde iuuenes qui transiit per pla-

teas iuxta angulū et p̄e viā domus
 aliene graditur in obscuro a ducesse
 m̄scute die in tūbris et noctis caligi
 ne. et ecce mulier occurrit illi in om̄a
 tu meretricio p̄mitta ad capiendās
 aīas. garrula et vaga. quietis im
 patiens nec valens in domo consistē
 pedibus. nūc foris. nūc in plateis.
 nūc iuxta angulos insidians. **U**
 hēnsū deosculatur iuuenē et p̄ca
 vultu blanditur. statū q̄ ea sequitur
 quasi bos ad victimā ductus et qua
 si agnus lasciuens. et ignorat et
 nescit q̄ ad vincula stultus trahi
 tur donec sagitta iecur eius trans
 figat velut si avis festinas ad la
 queū et nescit q̄ de periculo aīe e
 ius agitur. **V**ic inferi domus eis
 penetrantes inferiora mortis.
Nemo ergo putet deinceps parū
 delinq̄re eos qui contra discipli

na ad turpes motus et inordinatas
gesticulationes membra sua reflectunt.
q̄ nunq̄ scriptum ~~fit~~ tā seuerē istos
exteriōres motus corporis in nobis reu-
lenderet n̄ exteriōris hoīs in honesta fi-
guntio et motio in decēs ab interiōri
mentis corruptione manaret. Propte-
rea multū valet disciplina ad coercēdos
prauos motus animi. quatenus mala
desideria dū p̄ custodia discipline strī-
guntur ne foras affluant. tandē ali-
quē etiā interiūs surgē ac moue oīo
diffuescant. Quia ergo vicia gesticu-
lationū descripsimus. ordo exigit ut
nūc quis sit in oī gestu modus disci-
pline diffiniamus. Ad si fortasse per
singula facē non possumus. magis tū
exigit aliqd̄ in ad eruditionē dicere q̄ oīo

De reposita de membris silere.
Humū igitur diligenter obserua-
dū ē ut singula membra suū tene.

aut officium neque usurpent alienum. deum
 ut vniuersum suum opus tam decenter ac
 modeste impleat. quatenus per indis-
 ciplinam intuentium oculos non offen-
 dat. **N**am in quolibet horum preteritur in-
 dignum reprehensione est. siue scilicet membra
 adinuicem actus suos confundant. si-
 ue id quod iuste agere debeant recte non co-
 pleant. **D**iscretio actioni in membris ob-
 seruanda est ut scilicet id agat vniuersum me-
 brum ad quod factum est. ut neque loquatur
 manus. neque os audiat. neque oculus
 officium lingue sumat. **S**unt enim quidam
 quasi buccis patentibus auscultare
 nesciunt. et quasi per os sensus ad cor in-
 fluere debeat palatum ad verbum loquen-
 tis aperit. **A**lii quod adhuc paucis est in a-
 gendo vel audiendo quasi canes sitien-
 tes linguam extendunt. et ad singulas
 actiones veniunt. molam labia contorquen-
 do circumducunt. **A**lii loquentes digitum

extendūt sup̄ alia erigūt et oculos in or-
be rotantes aut p̄funda quadā conside-
ratione defigentes cuiusdā uirgine
magnificentie quatus on̄dit. Alij q̄
si ambe aures ad audiendū facte non
sunt alterā tū collo detorto uoa ueniēti
opponūt. Alij caput iactāt comā parti-
unt. Vestimenta adaptādo cōponunt.
et latem q̄si cubitādo pedes q̄ exten-
dendo ridiculā satis oūrationis formā
effingūt. Alij typū nescio quē figurā-
tes oculū ad uidendū aliū claudūt a-
liū aperūt. Alij maiori ridiculo cum
medietate oris loquūtur. Sūt p̄tere-
a mille larue mille subsannationes
et corrugationes uariū mille ualga
et contortiones labiorū q̄ pulchritudi-
nē faciei et decore discipline deformāt.
Est enī facies discipline sp̄culū cui
tanto maior custodia adhibenda est.
q̄to minus si quid in ea p̄tin fuerit

celam sit **T**errena **E** ergo facies et mo-
 dificanda in gestu suo ita ut nec pter-
 ue exasperetur nec molliter dissoluatur.
 sed sp habeat et uigida dulcedine et dul-
 ce rigore. **A**li navigant brachys inceden-
 tes et duplici quodammodo monstro vno
 et eodemque pedibus in terra deorsum abu-
 lat et lateris sursum in aere volat. **Q**uod
 est quod monstrum hoc quod sit in se fingit et
 hominis incessum et nauis remigum et a-
 uis volatum. **L**ibet hoc in poete illius sub-
 sanatione elogio pelamare **H**umano
 capiti ceruice pictor equam **J**ugem si ve-
 lit varias inducere penas **V**ndique colla-
 tis membris ut turpiter atrum **D**esinat i-
 pisce mulier formosa supne **C**erte in
 tale videtur hoc portentuose figurati-
 onis scena cuius velut egra somnia
 vane finguntur species ut nec pes nec
 caput vni reddatur forme. **S**ed ne
 forte satum potius quam doctrinam edere

videamus cum plurima adhuc curan-
da fuissent modestie huic obliuiscia non
debemus etiam si fortassis negligenti-
bus et indisciplinatis quibus ipsi in
huc emberscere debeant melius silen-
do omittere. **D**are tamen debet unum esse vi-
cum quod prius intrinsecus statum mentis
dissipat ac postmodum extrinsecus in
mentis ordine actionis perturbat sicut
iam sepius memorato salomonis testi-
monio comprobatum est in apostata homine pri-
us quidem mentis auersio atque defluxio
operante dicitur ac postmodum confu-
sio atque perturbatio actionis subsequente
memoratur. In eo enim quod dicitur homo apos-
tata vir inutilis notatur defluxio
fluxio mentis. in eo autem quod dicitur quod
dicitur ore pueris. amittit oculis. tergit
pede. digito loquitur. denuntiat confu-
sio actionis. **H**unc est etiam illud quod
dicitur in libro ecclesiastico **E**x visu su.

o cognoscatur vix et ab occursu facta
 ei sine cognoscatur sensatus. Amictus
 corporis et usus detum et ingressus
 hois emittant de illo, qz videlicet per
 id qd foris sine bu sine male agitur
 interior aum qualitas patenter in-
 tuentiu oculis indicatur. Et idcirco
 oz ut ad hac pturbatione sedanda
 custodia discipline opponatur que
 vniqzqz mebru ad suu officiu resti-
 gati quatenus du alteru mebru opa-
 tur alteru aut quietu omo maneat,
 aut si forte eius oia illi natura ee
 cognoscatur suo motu ad cooquandu
 illi decenter et ordinate moueatur
 ita ut nihil confuse nihil pposteri
 in mebris corporis agatur, sed ut
 sciat vniqzqz mebru in quo alteri
 debeat succurre et in quo du aliud
 mouetur se debeat qetu custodire.
 Est aut quasi queda respública cor.

pus humanū in quo singulis mēbris su-
a officia distributa sūt. Dū ergo unū mē-
brū alterius mēbrū officium inordinate si-
bi vendicat, qđ aliud qđ concordia vniuer-
sitalis pturbat? Dū enī aliud suo motu
alterius motū impedit, certe illi qđ natu-
rā moderatur dispositioni contradicit. **P**-
ma ergo ē custodia discipline in gestu ut
vniūqđq; mēbrū in eo ad qđ creatū ē officia
ose contineat, neq; alterius mēbrū sua ad-
mixture mēbrū confundat, id ē ut oca-
li videat, aures audiat, nares olfaciat, os
loquatur, manus opētur, pedes ambulent,
quatenus neq; transmutentur officia mē-
brū neq; inordinate pmisceatur. **Q**uāda
custodia discipline ē in gestu ut vniūqđq;
mēbrū id qđ facit eo mō atq; mensura fa-
ciat sicut faciendū ē, id ē ut nec plus nec
minus nec aliter qđ oz faciat, quatenus
in actu suo sic et dirigatur et moueat
ut in nulla vniq; parte tēperantie limite

aut formā honestatis excedat. hoc ē ut ī
 paucis exemplificemus vidē sine aptione o-
 ris. vidē sine defixione oculorū loq̄ sine
 extensione manū et intentione digi-
 torū sine contortione labiorū sine iacta-
 tione capitis. sine elevatione supalioꝝ.
 incedē sine modulatione gressū si-
 ne ventilatione brachiorū sine gestu-
 latione scapularū. sedē sine diuanciati-
 one crurū sine alterutra subiectiōne
 pedū sine extensione vel agitatione ti-
 biarū sine altera actubatione laterū.
 iacere sine disiectione mēbrorū. Et ut
 tandē de hac parte finē loquendi facia-
 mus gestus hoīs in oī actione debet eē
 graciosus sine mollitie. quictus sine
 dissolutione. gravis sine tarditate. a-
 lacer sine inquietudine. maturus si-
 ne p̄tūa. et sine turbulentia. seuerus
 Mollē gestū reperit turbidus et tur-
 bidū mollis. dissolutū p̄caꝝ et p̄ocacē

diffolutus, citatus tardū et tardus citatū,
qm̄ inter vicia contraria medius limes
virtus ē. **H**ec de gestu ad p̄ntē doctrinā
sufficiant. **S**iq̄ vero tā duri cordis fuerit
ut hys amonitionibus t̄formari neq̄at,
illos quidē acrobis stimulis vige oz,
ut qd̄ sponte face nolūt faciāt vel iuvati.
Dico enī qd̄ difficile sit cor malicia indu-
m̄tū ad formā discipline et specie honest-
tatis inaurare, sed n̄tē ē ut dura m̄a
cū facile ad formā non flectitur, ei et
actionis flāme incendiū et mallei t̄m-
uoris torsio adhibeatur. **De locutione**

In locutione quīq̄ res obseruāde
sūt, hoc ē qd̄ dicatur, cum quī dica-
tur, vbi dicatur et quō dicatur.
Quid autē dicendū sit hac p̄ma ḡniali
distinctione discernitur, ut videlicet nū-
q̄ in sermonibus disciplinatis oiosa
adhibeantur. **O**iosa nāq̄ sūt oīa q̄ nece-
na aut inhonesta aut inutilia sunt.

Inutilia autē sūt q̄ nec loquentibus nec
 audientibus p̄sunt **I**n honesta sūt q̄ vel
 illius qui loquitur vel illius d̄ cui loq̄
 tur vel illius de quo loquitur dignita
 ti non cōueniūt **N**ocua vero sūt q̄ su
 is suasionibus aīos auditorū siue ad
 errorem siue ad prauitatem inducūt **H**ec
 autē tria idest nocua inhonesta inuti
 lia duobus modis discerni p̄nt. idest
 sc̄dm qualitatem rerū de quibus locutio
 fit et sc̄dm qualitatem p̄sonarū p̄ quas
 vel ad quas vel de quibus locutio fit
Qualitas p̄sonarū quatuor modis cō
 sideratur id est sc̄dm etatem sc̄dm sciāz se
 cūdm officiū et sc̄dm conditionē **S**c̄dm
 etatem quidē aliud conuenit locutioni
 bus senū aliud locutionibus iuuenū
Sc̄dm sciāz q̄ aliud locutionibus sa
 pientū aliud locutionibus simplicū
Sc̄dm officiū q̄ aliud cōuenit locutio
 nibus eorū qui negotia exteriora tunc

tanti aliud corū q̄ loationibus q̄ secreti
ous vite q̄ et studio cōtēplationis i
uigilat. **S**edm̄ conditionē. q̄ aliud conue
nit loationibus corū q̄ s̄ prelati aliud
q̄ loationibus corū q̄ s̄ subdi. **V**erū
loq̄ debēt de discretione b̄i consulendi
iuuenes de instantia b̄i faciendi. **S**api
entes de mysterijs scripturarū simplices
de exēplis bonorū opim. **H**ij q̄ exteriora
trahat negotia de sollicita accipiendi
hij q̄ quietā vitā ducūt de disciplina ui
uendi. **P**relati de p̄uisione rerū subdia
de obia p̄ceptorū. **E**t ita unusq̄sq̄ qui
loquitur sedm̄ qualitātē p̄sone sue. q̄
litatē materie inquirit congrua de q̄ lo
quitur. **D**e q̄tū ut ~~p̄tū~~ p̄stip̄ elegit
hō qd̄ dicat etiā cui dicat diligenter at
tendat. q̄ sicut ait qd̄ sapiens q̄ nar
rat verbū non audienti quasi qui ex
citāt dormientē de ḡm̄i s̄ono. **E**t ite
rū. **C**ū stulto non multū loquaris. **E**t

cū in sensato ne abiens Et salomon di
 cit Qui arguit impiū quāt maculā
 sibi Noli arguē dēnsore ne odent te ar
 gue sapientem et diliget te Cū sapien
 ti orationē et addetur ei sapia Doce ius
 tū et festinabit accipē Et rursū in libro
 ecclāstico de discretione loquendi dicitur
Cū viro irreligioso tracta de sātate et
 cū viro iusto de iusticia Cū muliere de
 hys q̄ emulatur cū timido de bello Cū
 negotiatore de traiectione cū emptore
 de venditione Cū viro liuido de gratis
 cū impio de pietate Cū inhonesto de ho
 nestate cū opario agrario de oī opere
Cū opario annuali de cōsumatione anni
 cū seruo pigro de multa opatione **De**
 intelligi datur q̄ boni prauorū colloqa
 aliquā appetere aliquā deuitare debent
 Appetere debēt boni prauorū colloquia
 q̄ ex sua exhortatione sperāt illos
 posse corrigi et tū ex sua stabilitate

confidat ut non timeat ex illorum praua
suggestione corrumpi. **C**um vero et illorum
duriā et suā infirmitatē considerant
expedit ut fugiant, ne dum illos non valēt
suis amonitionibus corrigere paulatim
incipiant nisi ad prauitatem declinare. **C**um
ergo propter nostram edificationem loquimur cum
illis loquimur quorum doctrina possumus
ad veritatem instrui. **C**um propter edificationem
loquimur proximo, cum illis loquimur quos spe-
ramus propter nostram a prauitate exhortatione
sua posse emendari. Alioquin et sapie-
tes velle docere superbia est, et obstinatio.
corrigere insipientia est. **Q**uia et inuiri-
osus proximo est qui meliorem reuerentiam non
exhibet, et inuimosus sibi est qui non emen-
dat sed provocat erga se insipientis ve-
rosam. **E**rgo qui cum alio loquitur proximum
videat utrum propter se an propter illum loquitur.
Dum propter suam utilitatem loquitur
videat ut ille talis sit de cuius

colloquio utilitas ei puenire possit
Si ppter illū loquitur caueat ne talis
 sit ille q̄ vel sua exhortatione nō in-
 digeat. vel ita in malo obstinatus
 ut exhortatione alterius corrigi se
 nō pmittat. **D**ic ergo nūq̄ nisi vel
 ad nūq̄ vel aliorū eruditionē loq̄
 debemus. et in ipsa nūā locutione
 talē discretionē seruare ut s̄p̄ stude-
 amus et a sapientibus discere. et
 minus doctos si se ita dū taxat do-
 ceri pmittāt studeamus erudire.
Et sicut interrogando de illo potis-
 simū qd̄ nos magis urget verbū
 facimus. sic docendo illud qd̄ p̄so-
 ne auditoris magis congruit pro-
 ferre debemus ut contra dicū qd̄ i-
 eo sanare cupimus cōpetens uti ser-
 monis remediū opponamus. quē
 admodū supra dictū ē cū inuisto
 de iusticia. cū pigro de multa opa.

tione loquendū ē facile ergo cui qd
sit loquendū agnoscamus si id qd di-
citur quale sit diligenter considere-
mus. qz id pfecto vltimūq; magis di-
ci cōuenit qd ad illud in quo ipse la-
borat plus malū sanādū cōmodi-
ori cōsilio occurrat Verbi grā Cū
constantia laudare volumus ad
pusillanimes non ad supbes sermo-
nē nr̄m dirigē debemus. qz dū vitū
supbie sub p̄textu constantie nomī-
q; se contegat si ceperimus supbis
laudare constantia dū eos ad vtu-
tē hortari credimus āplius ī suo vi-
cio confirmamus Exhortemur er-
go ad constantia timidos. ad timo-
rē supbos. ad frugalitatē pdigos.
ad liberalitatē auidos. ad huma-
nitatē paros. ad paritatē gulo-
sos. ad consiliū temerarios. ad f-
uorē zeli tepidos. ad silentiū vbo-

sos. ad verbū exhortationis nimis in-
 atos. ad alacritate segnes. ad māsu-
 etudine impatientes. ad iusticiam
 negligentes. ad indulgentiā crude-
 les. ad vetundā peccatores. ad quietē p-
 capites. ad prudentiā incautos. ad
 sollicitudinē obliuiosos. et ad modes-
 tiā inuicercandos. et oīno q̄d dicere
 volumus. cui dicendū sit ex ipsa plus
 in sermone qualitate colligamus
 Sequitur tertia discretio loquendi ut
 cū aliqd dicit volumus plus ubi illud
 dia conueniat consideremus. Nā q̄dā
 s̄ loca in q̄bus in q̄bus p̄petuū si-
 lentū tenendū ē. quedā vero in q̄-
 bus huānos ~~falsos~~ sermones idē
 confabulationes ad alterutriū edē
 non licet exceptis hīs verbis q̄bus hō
 cū deo et ad deū loquitur q̄n vel in
 orōnibus vel in lectionibus siue p-
 nis et p̄cantias manifeste vel occulte

te placis deo famulatur. Unde in orato-
rio beatus augustinus nihil agendū
dicit esse p̄ter id ad quod factū ē. **D**icit itē
alia loca in quibus p̄ disciplina et mo-
rū instructione verba habenda s̄t.
Quedā igitur s̄t in quibus de intelli-
gentia et expositione scripturarū
collationes cū disciplina tū et reue-
rentia hoc ē sine contentione et da-
more et qualibet turpitudine ver-
borū haberi p̄t. **P**ostremo s̄t alia
loca in quibus magis loquendi licē-
tia laxatur et non solum de sp̄ualibus
rebus sed etiā de exteriorū disposi-
tione et p̄visione sermones admitt-
untur. **L**oca in quibus vana et su-
p̄flua dia debeant non inuenire
possū. **N**eque ergo in diuinis et sa-
cratis et floris confabulationes
inducē neque in illis locis ubi de dis-
ciplina agendū ē q̄stiones at co-

tentiones vborū ventilare. neq; ī ill
 ubi intelligentia vborū diuiliariū
 scripturam tractandū ē extēiora ne
 gōtia aduiscē debemus. nec ea q̄ s̄ plu
 rībus dicenda in occulto edere nec ea q̄
 s̄ paucis reuelanda. **¶** ī manifesto pu
 lare. **¶** Quarta loquendi discretio ē qū
 quid dicendū sit attendē debemus. **¶** Est
 tēpus qū nihil et ē tēpus qū aliquid
 dicendū ē. **¶** Nullū vero tēpus ē qū oīa
 dicenda s̄. **¶** Tēpus qū nihil dicendū
 ē qz tēpus ē tacendi et tēpus qū aliqd
 qz tēpus loquendi tēpus vero qū oīa
 nūq; qz sicut idē salomon ait mala
 aurea in lectis argenteis q̄ loquitur
 verbū in tpe suo. **¶** Habet ergo et verbū
 tēpus suū qū p̄ferri debet et tēpus
 qū taceri. **¶** In autē loquēdū sit mali
 us oīdūmus si pius qū tacendū sit
 demeremus. **¶** Tēpus autē tacendi p̄ce
 dere debet tēpus loquendi qz prius

p̄ silentiū t̄p̄e tacendi discitur qđ postea
Sū t̄p̄e postea p̄ verbū t̄p̄e loquendi pro
feratur **P**ropterea non ait salomon tē
pus loquendi et tēpus tacendi sed tēpus
tacendi et tēpus loquendi qz p̄us sicut
dictū ē in silentio forma loquendi sumi
tur q̄ postmodū t̄p̄e loquendi in uoce te
neatur **A**liquū tacē debemus p̄terea
q̄ alter p̄ior loq̄ cepit ne forte si ser
mone eius uerborū n̄rū p̄latione in
terruimus et eū q̄ loquitur et eos q̄
audiunt pariter offendamus **A**liquū
tacendū ē p̄terea q̄ ad id qđ dicit uo
lumus animos auditorū paratos nō
ēē consideramus **A**liquū tacendū ē p̄
multiloquiū uitandū. uel etiā p̄terea
q̄ ipsi q̄ locuturi sumus nondū
apud nosmetipsos congrua loque
di forma inuenimus. qz p̄fecto animo
auditorū magis offenditur si ser
mo qui edificare debet defusus et

inordinatus pferatur Aliqñ tacendū
 ē p̄pterea q̄ hū q̄ p̄ntes s̄ h̄ntur neq̄
 q̄ tales s̄t ad quos v̄bū debeamus fa
 cere Quod duobus modis fieri p̄t sc̄
 dū vel reuerentia dignitati p̄sone i
 penditur vel malicia incorrigibilis
 atq; ideo indigna amonitione existi
 matur Singula hec exēplis scripu
 turā p̄bare possumus qz non vno s̄
 multis singula q̄q; confirmari scrip
 turarū testimoniis iucimus Ex sine
 nē corū q̄ p̄us loq̄ ceperant nom̄ debe
 amus interrūperē sed s̄p loquentes ali
 os et p̄cipue eos q̄ utilia et recta loquū
 tur p̄ter custodia discipline reueren
 ter sustine atq; expectare sanctus v̄s
 nobis oūdit qui cū de sua disciplina
 et aliorū erga se reuerentia loqueret̄
 inter ceterū sic ait Qui me audiebāt
 expectabāt sententiā meā et intenti
 tacebant ad consiliū meū Verbis me

is nichil addere audebat. et super illos sal-
labat eloquium meum. **Ite** sepe propter infir-
mitatem auditorum tacendum est dominus suo ex-
emplo docet. quod cum apostolos adhuc imbe-
cilles et ad sublimioris doctrine erudi-
tionem impares aspiceret ait. Adhuc mul-
ta habeo vobis dicere sed non potestis mo-
dere. **Ite** aliquando tacendum est propter precipitatio-
nem loquendi vitandam salomon in-
pueribus ostendit dicens. In multiloquio
peccatum non decet. quod autem moderatur la-
bia sua prudentissimus est. **Ite** labia
iusti considerant placita. et os impio-
rum perversa. **Ite** qui videt plus quam audit
stultum se esse demerit et confusione dig-
num. **Ite** de libro ecclesiastico. Ne ventiles
te in ore ventum et non eas in ore via.
sic enim peccator probatur in duplici lingua.
Esto mansuetus ad audiendum verbum
dei ut intelligas et cum omni sapientia pro-
feras iudicium verum. **Si** tibi est intel-

lectus rñde primo. si uult sit manus
 tua sup os tuū ne capiaris in uerbo in
 disciplinato **Ite** sepe ppter reuerentiā
 psonae tacendū ē in eodē demñitur cū
 dicitur **Disq̄** interrogēs ne vituperēs
 quēq̄. et cū interrogaueris corripe ius
 te **Disq̄** audias ne rñdeas uerbū. et
 in medio seniorū ne adicias loqui.
Ite sepe ppter maliciā auditorū tace
 dū ē salomon **enit** dicens docet **In**
 auribus insipientiū ne loquaris. qz
 despicient doctrinā eloquiū tuū **Ite** ne
 contendas cū pessimis. et ne emule
 ris impios **Itan** uir sapiens si cum
 stulto siue iustificatur siue uideat non **contēderit**
 inueniet requiem **Cū** hoc impedi
 menta loquendi caue uoluerit faci
 le fortassis et sine difficultate qñ
 sibi sit loquendū agnoscat si tñ hoc
 attenderit qz aliud tēpus ē qñ ei q
 uoluerit loq̄ conceditur. aliud est

tēpus qñ ei q̄ voluerit loqui p̄ culpa re-
plētū. **D**isciplinā autem equē caue-
at ne vel eo t̄p̄e qñ loqui debet p̄ negli-
gentiā sileat. vel ne eo t̄p̄e qñ loqui li-
cet p̄ licentiā concessā in multiloquū
cadat. **H**icte ergo tēpus loquendi di-
cernitur. si hō nec vūq̄ qñ loq̄ debet si-
leat nec sp̄ qñ licet loq̄tatur. **R**estat
ergo nūc ut postq̄ oñdūmus qd̄ vel
cū vel ubi vel qñ loquendū sit. etiā
qualiter loquendū sit demōstrēmus.
Equalitas idest modus loquendi in
tribus consistit hoc ē quo gestu. quo
sono. qua significatiōe quid dica-
tur. **D**isciplinā iubet ut loquēti
gestus sit modestus et hūilis. sono
demissus et suavis. significatiō ve-
ra et dulcis. **M**odestia debet h̄re ges-
tus loquēti ut nec inordinate nec
ipudice nec turbulenter ad loquen-
dū mēbra moueat. necq̄ oculorum

mutibus aut aliq̄ inderenti confic-
 tione siue transmutatione vultus
 platione sui sermonis iminuat
 huilis debet ee gestus loquentis
 ut apud auditores graz sermo eis
 inueniat. Sermo loquentis debet ee
 sumissus ne strepitu et imodera-
 ta clamofitate auditores suos at-
 yuste terreat aut iuste offendat
 Quavis debet ee ne plationis aspe-
 ritate tanto fiat animus audietu
 onerosior q̄ ad gures durior ueng-
 rit et inuocidior. Dignificatio id e
 sua sermonis ideo debet ee vera qz
 fallax verbu ena si facide et cozpo-
 sue dicitur nihilominus tn ab au-
 ditore aut uocau aut oagesu si fue-
 rit intellecty reputatur. Sed et au-
 veritate nre e ut sermo loquentis
 dulcedine habeat qz sepe etia veri-
 tas auditori amari efficitur si at

sine rōe aut sine dilectione hoc ē vel iux-
tune vel impie contra eū pferatur. **Ri-**
gula hęc scripturę de sacre testimonius
cōprobemus. **Et** habitus indisapli-
natus sermonē faciat cōtēptibile salo-
mon ondit dicens. Non decet stultum
verba cōposita. **Et** itē. Non ē speciosa
in ore stulti parabola. **Et** iterū. Fons
vite eruditio possidentis. doctrina
stultorū fatuitas. **Et** iterū. Doctrina
sua noscitur vir. **q** aut vanus et ex-
coēs ē patibz cōtēptu. **Itē**. Quomō
frustra pulchras claudis tibiās
habeat. sic incoēs ē in ore stultorū
parabola. **Et** vero typus clamoris
sermonē hoīs ingratiū auditoribus
reddat salomon iterū testatur dicens.
Excelsis stulto sapia in porta nō ape-
riet os suū. **Et** iterū dicit. Cū obsecra-
tionibus loquitur paup. et dives ef-
fabitur rigide. **Quantū** autē ser-

mo clamoribus a disciplinatis cauendi
 dus sit ipse auctor discipline ostendit
 de quo per ysaiam scriptum est Non clama-
 bit neque accipiet personam. neque enim
 foris audietur vox eius Verbum autem
 asperum et iriosum omnino a sermonibus
 disciplinatis secludendum esse per eundem
 patet salomone cum dicitur Labia
 a stultis immiscent se iras et os eius
 iurgia prouocat De verbo etiam me-
 doso quod sit cauendum idcirco insi-
 nuat dicens Testis mendax non erit
 impunitus et qui mendacia loquitur
 non effugiet Sed et verbum dulce quod
 tunc valet in sermone liber ecclesiast-
 icus patenter demonstrat ubi dicitur
 Verbum dulce multiplicat amicos
 et mitigat inimicos. et lingua
 eucharis id est gratiosa in bono
 viro bono habundet.

De disciplina comedendi

In mensa duplex est custodia dis-
cipline. Ibi enim debet homo seruare dis-
ciplinam in habitu suo. et discipli-
na in cibo suo. Disciplinam in habitu tri-
bus modis. in disciplina tacendi. in
disciplina videndi. in disciplina sese
continendi. Taciturnitas inter epulas
natura est idcirco quam lingua que omni tempore pro-
na ad peccatum labitur periculosius cum
cupula inflammata fuerit ad loquendum
dum relaxatur. Propterea enim diues qui inter
epulas loquacitati seruiens. post in in-
ferno positus in lingua vehementer ar-
debat. Custodia vero oculorum inter epu-
las natura est quia non decet ibi parare ut
vagos homo oculos habeat. neque curiose
et ut amplius aliquid dicat impudenter
ea que apud alios aguntur intulit. Strando
inspicit sed ut potius cum pudore de-
missis in terra iuibus ea tamen non questi-
bi apposita sunt attendat. Custodia

quoz continendi sese ibi negligenda nō
 ē quatenus videlicet neq; in habitu
 neq; in gestu indecorū aliquid aut in
 honestū agatur. nichil cū strepitu
 aut tumultu fiat. P oīa mēbra cū
 modestia et tranquillitate continēā
 tur in disciplina. Non sicut quidā
 faciūt q̄ cū ad edendū assederūt inq̄
 tā quadā agitatione et confusione
 mēbrorū intēperentiā animi sui de
 signat. caput exaruit brachia exe
 ruit manus in altū expandūt et
 nō sine magna turpitudine quasi
 totū epulū simul sunt absorpturi i
 gentes quosdā conatus et gestus
 satis indecoros ondūt. anhelant et
 suspiriūt p̄ angustia animi sui ita
 ut castiores eos aliū rugienti ven
 tri p̄tentioze aditū quere quasi an
 gustia faucū non posset esurienti
 stomacho satis sufficiente abūdā

mishare In vno ergo loco sedentes
oculis ac manibus a ppe et longe
sunt oia concurrunt. sicut panes com-
munit. vna et calices et pateras
effundunt discos in quo inducunt
et velut rex super obsessam ciuitatem in-
sultum facturum dubitant ubi pium
expugnationem aggrediatur dum sicut
in omni parte irruptionem facere con-
piscunt. Plus iusto fortassis ista
dicentes verecundie oblitum sumus.
sed nescit aliquis impudentia exuber-
are nisi fuerit manifeste confusa. His
ergo tribus modis debet quisque inter
epulas conseruare disciplinam in
semetipso. videlicet ut lingua a
loquacitate restringatur. et oculos
suos a circumspectione cohibeant. et ut
cetera membra oia cum moderamine
ne et quiete contineant. Regitur etiam
plex obseruantia discipline in

"spectioe"
circumspec-
tione

cibo, obseruancia in eo quō sumati
 obseruancia in eo quō sumati et
 obseruancia in eo quō sumat. **Q**uid
 sumat id est ut neq; nimis delicia
 in et p̄iosa expetatur, nec nimis in
 in nec insolita requiratur, nec nimis
 accurate nec laute p̄parata cōcu
 piscatur. **I**n primo enim arguitur
 luxus, in secundo curiositas, in ter
 cio superstitio notatur. **E**rit nāq;
 quidam quorū fauces satis ridicu
 la infirmitate egrotant que ni
 si pingua et delicata glutur nō
 p̄nt. **S**i quī eis parū aut fruga
 les cibi oblati fuerint, statim aut
 indigestione stomachi aut per
 tione siccitate aut horripilatione
 capitis aut si qua sit talia ad ex
 cusandas excusationes p̄tendūt.
Alii deliciis et luxū ciborū mag
 na constantia asp̄nātur sed ab

eis iterū non minora aut tollerabi-
liori perulancia communi abozū
vſus oīno deſpiciatur et noua qdā
et inſolita abozū gra exſpiciatur. i-
ta ut ſepe ppter vniūſ hoīs vete-
p oēs circū pagos turba famulo-
rū diſcurrat. ſit vix tandē vel ig-
notas de deſertis pcul montibus
indicas euellendo. vel etiā pauca
de vniūſ gurgitibus pſunda ſaru-
tatione piſciculos trahendo. ſive
inrepoſtina de arboribus rubetis
arbuſta colligendo ut vniūſ ap-
petitus perulancia cōpoſcere qāt
Et ſane nō ſatis mihi patere pōt
q viciū iſtos exagitet niſi forte
q p quanda animi inſolentia
milleſ in ſuo obſeço occupari
gaudet ſive q p tignozē elatio-
nis ceteris oibz quatu abo diſſi-
miles ſūt tātū merito diſſimū

les videri volūt. **A**lii supstitiosū
 iunus in parandis cibis studiū
 adhibent infinita decoctionū et
 fricaturū et condimentorū quia
 exogitantes mō mollia mō du-
 ra mō frigida mō calida modo
 cocta mō aspra mō pipere modo
 alio mō amaro mō sale condita
 scdm consuetudinē parantū
 mulierū desiderantes. **I**n pfecto
 non solū arguendi sed etiā deri-
 dendi sūt q̄ cupones ad se deside-
 rā elacendi gustus q̄ palatū ex-
 tendit. **I**gitur contra hęc vicia sa-
 nanda necessarius ē disciplinē
 rigor q̄ istas quē petulantias
 usq̄ certū limitem cohibeat. **Q**ue-
 mus senex ad immoderatas deli-
 cias neq̄ ad nouitates neq̄ ad
 supstitiosas parationes cibo-
 rum appetendas effundat. **D**em

sequitur custodia discipline in eo quod
sumere debent. cuius mensuram in
hoc videtur ut neque contra honestatem
neque supra necessitatem. Non omnes ve-
terem idem sapit. alius sic alius sic. Cui
in minus sufficiat iste prorsus ad tur-
pitudinem edacitatis perveniat in su-
perfluitate offendit. Cui multum opus
est in eo sepe honestas comedendi le-
ditur etiam prorsus ad superfluitatem per-
veniat. Ergo ille cui parum satis est
magis superfluitatem caveat. ille ve-
ro cui multum opus est magis ad ho-
nestatem attendat. quod neque ille nisi
temerarie metas transierit ad tur-
pitudinem deveniet neque iste nisi pri-
us honestatis oblitus fuerit in su-
perfluitate impiget. Postremo est
observantia in cibo quoque abusus
sumere debent. hoc est quod moderate et quod
temeritate. De invidiam comedendi

pauca exempla pferre sufficiat ut
 dū in qbusdā suis partibus cerni-
 tur facile p similitudinē ubiqz caue-
 ant **Q**uidam inter comedendū dū
 scutellas exponere volūt qdrata
 feruloni frustra adipe siue sagi-
 nā sup rotā distillantia mensa-
 libus inuoluūt aut supmicant
 donec iterū eius certis interion-
 bus ea q remanserūt in pristinu
 locū reponāt **A**lii bebendo medio-
 tenuis digitos poculis immergunt
Alii vinctis manus ad vestimen-
 ta sua detergentes rursum ad tunc-
 tanda cibaria reducūt **A**lii nudis
 articulis cocleari vice olei sua
 piscantur ita ut in eodē iure et ma-
 nus ablutionē et ventris refecti-
 onē qre videantur **A**lii sel' coquo-
 sas crustas et pinozas colliri-
 das cibariis utendas infigunt.

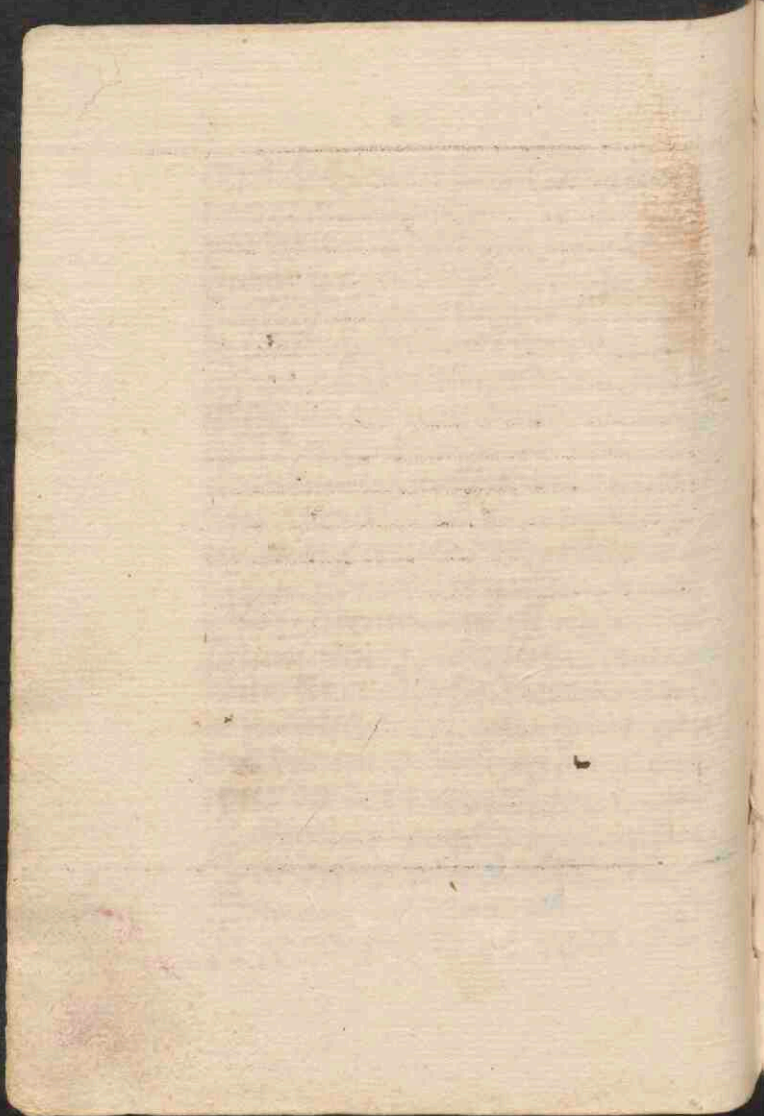

et reliquas dentium suorum offas factu-
ri in pondis demergunt. **H**ec sicut su-
pra diximus dicentibus crudeliter
fuerit si a facientibus presumpta non
fuisse. **N**unc ergo sufficiat i audie-
do veridia. q. noluit i faciendo habere
disciplinam. **V**eritum hec de inuidia
discipline manducantur ad ex-
emplum dicti sufficient. **T**emperantia
manducandi intelligimus in eo si
homo tracti et no cum nimia se-
tinatione comedit. **U**bi nos q. de q.
tu fieri pot modum et mesuram tenet
esse suadens. lege tu nulla dare
presumimus. q. sicut ia sup diximus
aliis sic et alio sic. **H**ec vobis frater
de scientia et disciplina interim
nos diximus. bonitate vero ora-
te ut det deus vobis.

~~Scriptum huiusmodi epistolam
de disciplina clausuram
Scriptum p. me frater petrus de h.~~

XXXI

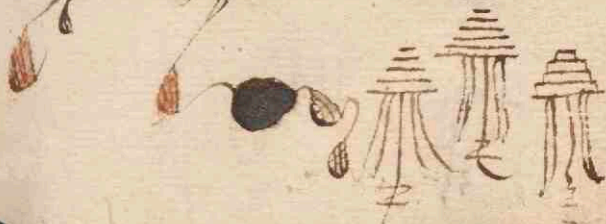
Oratio

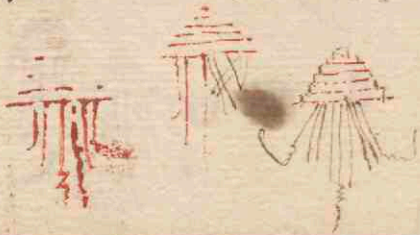
Oratio de passione et
quinque vulnera xpi

Or. 5.

Seribe domine ihu xpe
vulnera tua in corde
meo pretiosissimo sangu-
ine tuo. vt meis legam tuum
dolorem et tuum amorem ad oia
terrena contempnenda. et ad
oia aduersa libenter ppter te
sustimenda. **F**ac me queso pa-
rticipem sacre passionis tue
et acerbissim doloris quam
sustinuisti in graui affensio-
ne crucis. **T**unc enim bene-
dicte man^u tue ab nppis coela-
uate sunt. et speciosi pedes
tui ligno durissimo sunt affixi.
Tunc ecia totum corpus tu-
um ita extensum est. ut oia
ossa tua possent dinumerari

Tunc **U**nique postquam em
isti spm sanctissimum latus
tuum lactea militis tam vali
de perforatum est vt contm
uo exiret sanguis et aqua in
redemptionem totius mu
di **O** **inestimabile** in carita
tem vt me dampnatum se
ruum tuum redimeres
temetipm tantis supplicis
exposuisti. et innocam mo
rtem ne eternaliter perire
libentissime suscepisti **Et**
domine peccati ego hoc gr
andis malum feci ego sum reus
omnium vulnerum tuorum **Et**
igitur retribuam tibi pro omnibus
que retribuisti michi **Et**
dero me et oia mea que vnquam
habeam et habiturus sum
pro caritate hac maxima qua

fecisti mecum quasi nichil erit
Quod si tradidero meipm tibi ppe
 tarum seruum non poterit dig
 num esse precium **I**nsuper fi
 totum mundu haberem. ipm
 dare possem. adhuc no esset digna
 retributio pro minima gutta
 preciosi sanguinis tui quam pro
 me in cruce effudisti **U**na
 enim gutta sanguinis tui om
 nium uersum mundu expurga
 re potuisset **D**eruptamen no
 suffecit amore tuo dare cong
 ruentiam satisfactionis. sed
 ex ea superhabundanti expen
 didisti precium quo totum
 mundum saluare decreuisti.
 in quo etia michi spem omnia
 requisisti **U**na **q** ex quinque
 corporis tui uulneribus uol
 uisti largissime emanare du

Sicut enim caritatis tue . quā
ab eterno habuisti cum patre abs-
condita sed eam specialiter passio-
nis tempore in cruce moriens
Or. 6 reuelasti **G**ratias itaque nunc
tibi refero benignissime iesu
pro omnibus doloribus et opprobri-
is . pro vniuersis quoque rubicu-
dis vulneribus tuis . quibus re-
pletus es a planta pedis vsque
ad verticem . pro mea reconcil-
iatione et reductione in eternam
gloriam tuam **S**ed heu
domine quia dignus tibi gratias
referre non valeo **S**iquidem
tam excellens et preciosa est
sacratissima passio tua ut si
omni creaturarum virtutes
haberem . adhuc plene tibi reg-
nari nequaquam sufficerem
Excedit enim omni homini me

vita et vota. superascendit et
 omni creaturarum dignitate
Attamen ne omnino ingratus
 sis sim. saltem in modico
 regratiari tante caritati
 et tam amare passioni tue.
 desidero per verba devote or
 ationis et meditationis que tu
 inspiraveris et cordi meo
 sapida feceris. quatenus et
 ex hinc fructus multiplex
 proueniat anime mee atqz
 tibi gratiarum actio cum
 perfecto amore, resultet
 sine fine **M**emento meridie
 in regno tuo qui latroni con
 fitenti in cruce respondisti
 hodie mecum eris in parad

iso **A M E**

in **in** **in** **in** **in** **in**

Ma

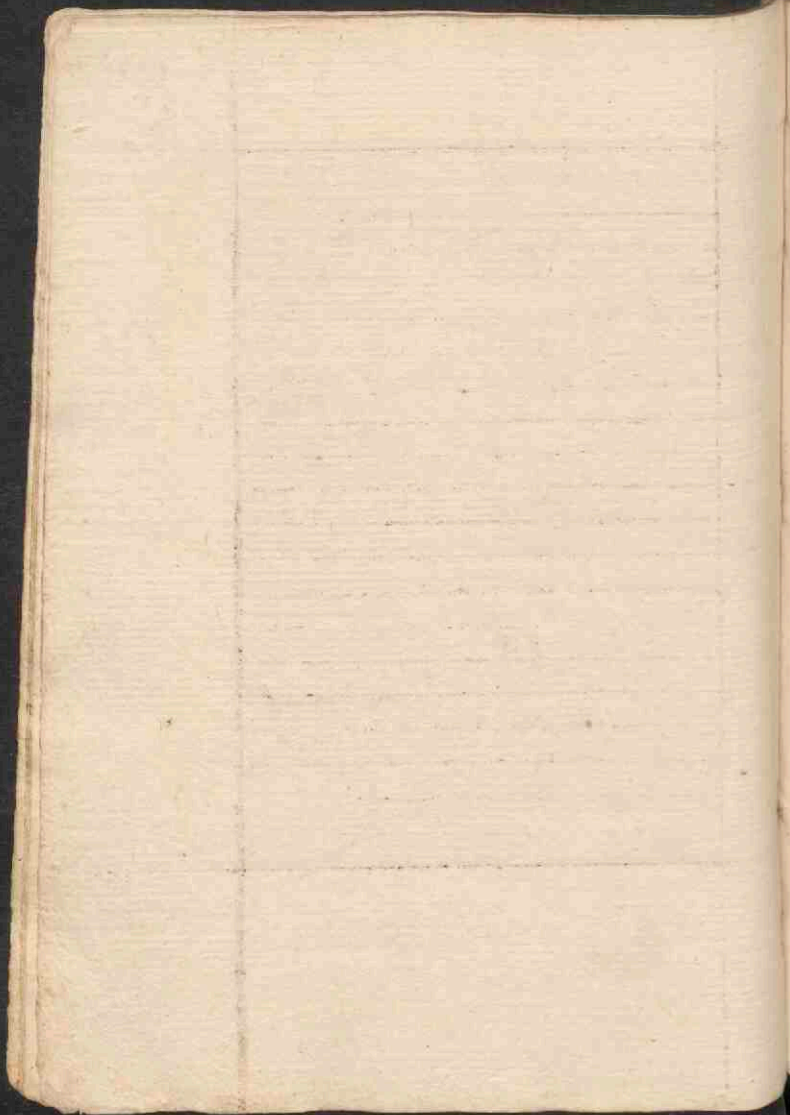

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

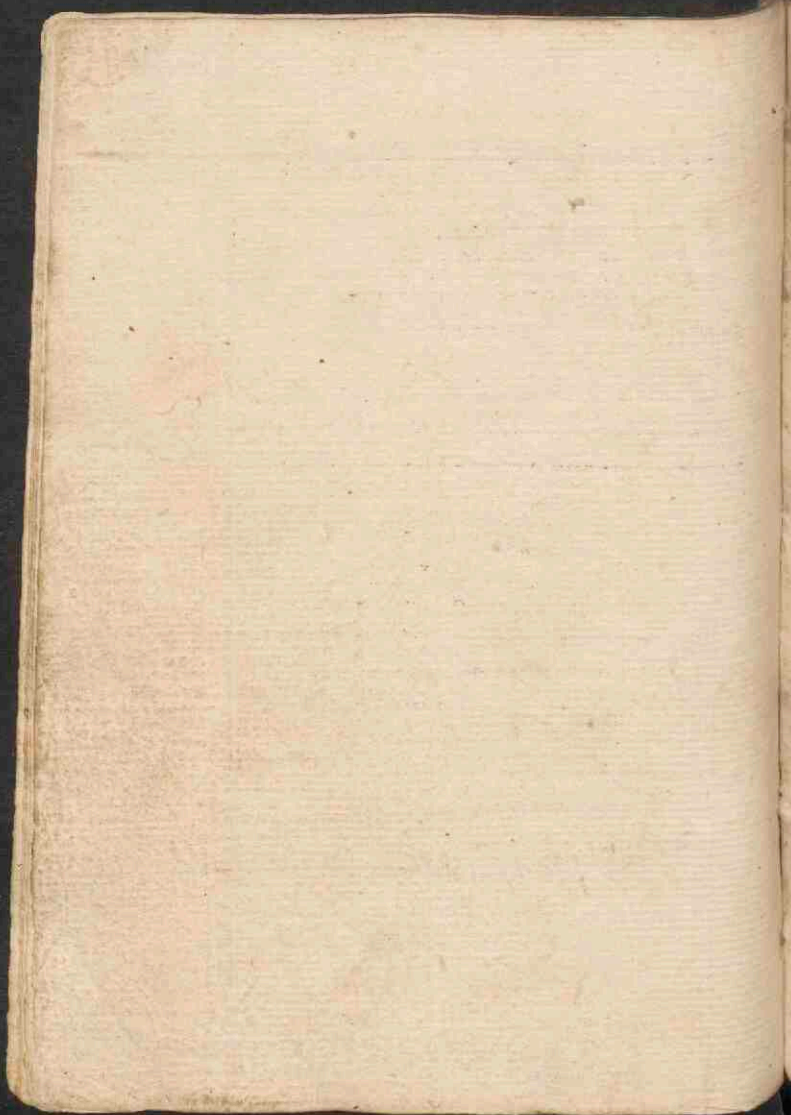
III

Ordo viuendi deo erimij doctoris
ieronimi ad eustochiu[m] sacra deo
uirgine[m] quam berthe[m] cu[m] plurib[us]
deo dicatis uirginibus in monast[er]io
sub istius ordinis obserua-
tionibus conclusit Incipit prologus

Quasi exiens in mensis procliu[m]
corpus ad terram qua erit
iam rugosa fronte senem
et nature pene portentum.
vester pdilectarum in dno filiarum
et dnaru[m] christi uirgines sacratissi-
me Eustochiu[m] et relique ad agni no-
uas nuptias. sub obedientia pudici-
cie paupertatis et religionis in domo
dni adunate p[ro]p[ri]o. nimiu[m] sollicitat
Pie deuocionis et caritatis affectus.
ut tremulenta maris sue paruiper
ueterustatis oblita. deo uiuendi non
mudo spui et non carni et qd ardu-
um e. non sibupsi norma et regu-
lam ex christi et apostoloru[m] vita col-
lectam ex sanctoru[m] etiam patru[m] ana-
choritaru[m] quos per septem annos

heremouū antea circueus. nō sine ad
miracione et informacione reperi
obseruacionis et imitacionis dignā
comēdatā precorū in p̄nti libellulo
edocent officio calami paratas mē
tes ad bonū veluti lingua iam du
dū solebat voce nō mortua **O** felix
affatio **O** desiderū in dño comēdā
dū ut q̄ deficiente per seruū et cōs
etatis finem lingua doctoris de au
su timetis qui promptus ē presūp
tuoſe et nō timide ābulātibz in
via dei in qua tot latēt aduersa
quot momēta t̄m̄ expositis. ut
depicta sibi pericula et fomēta te
medij procliuus semper ad malū
a p̄mordio sue uiuētutis rōnalis
et animalis animiq̄ carnēs gradi
tue p̄ eua **O** prudens consiliū
ut pro voce scripturā et pro facili
ter tranſeūti diu māsurū comu
cet **O** iusta et sancta exhortatio et
perdigna exaudicionis beneficio
Red predilecte filie et si iustū et
sanctū quod petitis a patre. p̄as

negat etas . prohibet insufficientia
 licet in ~~g~~ratia charitas ~~cupent~~
 oculi palpitantes in tenebris . horret
 nature frenesis . incostans manus per
 agere iuuenilia . horuatur tamen
 semper charitatis ardor . ne parat
 labori unde tantus colligitur fructus
 Quē non putarem in vobis q̄ scrip
 tore de dñi voluntate melius estis edoc
 te ut blādmēti aliquid facerit licet
 veritatis nisi et ad alias succedētes
~~per~~ per ipa uiformādas traheretur
 tātus hic labor . vincat ergo duel
 lū hoc charitas que ipsū inuincibi
 le lēn vici ut immortalis morere
 tur pro nobis Verū frustra sperat
 hec victoria in tāta impossibilitate
 nature . nisi deuote orōnes filiarū
 quibus deus paruit in tm̄ ab ātīquo
 ut eciam eū peniteret eorū que
 primitus minando s̄posponderat .
 quāuis penitere nō possit .

De caritate et vnitāte seruanda

(Capitulum primum)

~~vis aut in monasterio fecerim~~
~~comparatio~~

Quis autem in monasterio constans
sorocibus primus sic accipiendus deo
vuerendi modus et regula ipse solus chris-
tus huius propositi inceptor et doctor in
vnius responsione instruit vniuersos.
Si vis inquit idem mgr ad vitā hanc
ingredi serua mandata. **Q**si forte quera-
tur illico sic peractanti exposuit. **O**rh-
ges dñm deum tuū et toto corde mente
et viribus tuis. et plus q̄ te ipsum.
Et proximū tuū sicut te ipsum. In istis
duobus mandatis pendet quicquid
est legis. quicquid etiam prophete et
sancti viri persecutati sunt. Et atten-
dite sollicitate queso karissime q̄ in-
gredi nō solū cupitis totis affectibz
ad vitā q̄ vere vita est. **N**ā viuēti-
bus mūdo vita nō est. sed mors. sed
iam dei auxilio estis ingressi q̄ sine
preceptis charitatis non ingreditur
quisq̄ ad deo vuerdū. p̄pter quod hec
etenim apostolus n̄ gloriatur in lin-
guis angelorū et hominū nō in cog-

tutione misericordiorū dei non in spū
 phetie non in asperitacōnis carnis ..
 non etiā demofinarū operibus. quāq̄
 ad omnia pietas valet. dūmō charitas
 nō desit. **H**ec itaq̄ solū reddit hoīez dōvi
 uētē. **H**ec religiosos. **h**ec monachos fa
 cit. **S**ine hac. monasteria sunt tarta
 habitacō sunt demones. **C**ū hac
 tō sūt paradysus in tēris. et in eis de
 gentes sunt angeli. **I**deo q̄ mee dilecte
 licet longa macerent ieiunia abiecta
 et nigra vestis deformet longa officiorū
 et opēū teratur series. si intus desit
 charitas ad infimū non dū religiois
 gradū perueni est. **p**ropterea timē h̄
 incipiendū est iter ad apostolicā vitē
 apicē sed nature relative est charitas
 et ad unū nō p̄t ppie dilectio fina
 dici. **I**deō nate est q̄ plures sūt
 qui se mutuo ex charitate diligat
 ut dicitur uicti pphetam. **B**onū
 et iocūdu est habitare fratres in
 unū. **Q**uod satis approbat sapiens.
 frater qui adiuvat. sū a frē

est quasi ciuitas firma. Et tunc si fuerint
duo fouebuntur mutuo. Sed si vnus gradi
atur et cadat. de soli quia subleuatore[m]
nō habet. propterea solitarioꝝ vita quā
satis expertus sū periculosissima est
et ardua. Et si bona et deo vicina nō
tñ eque secura. ut simul habitācūm
in vno vinculo dilectionis et charitatis
affectu. qui sibi inuicem per temporane
ta deficientibus auxiliantur. sibi inuicem
amministrant pietatis et charita
tis obsequia. Sed certe si frēs aut soco
res in vno nō habitent. nō iam bonū
sed malū est. nichil bonū diuisum.
Omne scdm phos tm̄ h̄ bonitatis quā
tū vnitatis ad attines sue nature.
Qsi singl̄ vnu in tota mūdi machi
na per se creatū ē bonū nō tm̄ ē opti
mū nisi ceteris nerū propterea in eor
dino mūdi vidit deus q̄ cūcta q̄ fecerat
erāt valde bona. Idarco h̄mc in ap̄
vita vel de sc̄lo adunatis per corpora
sit cor vnu et aīa vna in dno. velud
de ipsis aplis et ap̄liis viris ī actib̄

legitur Multitudinis etenim creden-
 cum erat cor unū et aīa vna in dño
 Nulla vita pro certo deterior q̄ simul
 degere corpore et nō mēte Et vere infe-
 licis sunt quibus nō inest vna sed di-
 uersa volūtas Sit itaq; vobis sp̄ vng
 affectus vna fraternitas vna volūtas
 vna p̄portio morū vna iocūditas vna
 tristitia. ne alteri quod placeat alteri
 displiceat. quo gaudet. tristetur et alē
 alter Et sic habere poteritis religionis
 p̄positū si vnanimes in dño
 dñū habitetis. hec vere vita dei non
 diaboli. vere monasteriū nō iserng.
 vere vita religiosa non diabolica.

De nō hñdo ad p̄lium. Capitulum scđm

An te mētis v̄re oculos sp̄ eivan-
 gelicū illud appareat illud stoli-
 dissimi viri illius exemplū. qui edi-
 ficiū suū quod sūmopere fecerat. in-
 gruentibus flumibus. flantibus vē-
 tis. et vmbribus inundatibus plu-
 uiarū. totū amisit in casura. qm̄

edificatū erat in sabulo. **R**et murū hūc sic
mū quidem aut stabile. immobile diu ma
nere nō potest. **E**dificat fatuus ille in sa
bulo. qui in vita aplice et religionis pposito
appetit t̄pales diuicias. **H**ic attendite filie
diligenter. hic pericula oē est. hic interitū
hic mors eterna. **Q**ui iam renūciauerūt
omnibus q̄ possidet. qui relictis oībus q̄
habebāt in seculo ad xpm̄ unūcūq̄ pau
perū qui caput ubi reclinet nō habet.
torquentes ex voto sub iuramenti polli
citate promiserūt nichil t̄pale nichil
terrenū preter xpm̄ solū possidere s̄ nec
~~petere~~ etiam appetere q̄ iā dimiserūt te
nere et querere. **H**inc christus ap̄lis n̄
portari sacculū neq̄ p̄rā nec es in zoīs
mādat. ut ex hoc intelligāt corū vice
sectatores. q̄ nichil p̄riu in monaste
rio licet h̄c. certe nō tunica q̄ ex nātū
te portatur nō caligā nec aliud m̄mū
quodcuq̄. **V**erū et si xp̄us et ap̄li ali
qua q̄ sibi dabātur p̄pter nātūtes te
nebāt. **N**ulli singulorū licebat ad ex

his contingere tunc suum. sed pessimus
 ille proditor atque latro ferens loculos
 omnia portabat in eis veluti totius curia
 et mister curis singulorum necessitatibus pro
 uidebat et hoc edocuit apostoli et fideles
 post christi ascensionem nichil omnino suum esse
 dicebat sed erant illis omnia curia. et singu-
 lis diuidebatur pro ut cuius opus erant
Dic et vos karissime filie et si liceat habere aliqua
 temporalia ad victum et tegumentum. quae duople-
 nes sufficiunt christiano. Nichil horum ali-
 cuius sit vestrum sed omne quodcumque etiam mi-
 nimum quibus licet puellulis singulis dis-
 tribuatur pro ut decet. **Capitulum 3^m.**
De eligendo sorores ad recipiendum
et ad ministrandum bona monasterii.
Hic itaque obtestor vos omnes et singulas
 coram deo et ihesu christo qui iudicaturus est
 oves ut aurum argentum atque cito transiens
 pecunia. nulla cor vestrum cor seducat.
 ut nuntietur aliqua vestrum cum ananiam et
 saphiram mentiri spiritu sancto quem nulla
 tet retinendo apud se aliquid quatuorci-
 mum temporale blatta quae ex necessitate portat.

Recte in hoc nisi ex licentia abbatisse
semper eorum mortis terribile iudicium
vos terreat. Nam legitur quod ex eorum
morte factus est amor magnus in
vniuersa ecclesia et in oes qui audi-
erunt. Nudus ihesus nudas queris
amicas et sponsas. **E**si ipsum sequi
tempale aliquod appetens desiderare.
forte volueris onerata grauedine
nudum sequi ~~non poteris~~ non poteris.
Hinc dicitur beati pauperis spiritu
ut ex hoc sciatur quod non sufficit cuncta
tempalia in mundo relinquendo ad mo-
nasterium pauper accedere si mens mi-
sericordia appetit que relinquit. Ma-
gis etenim contemplantur oculi domini
affectum quam censum. Melius est enim in seculo
cum alijs diuitibus temporalibus rebus in-
sistere quam in monasterio pauper ipas
appetere. propter quod volo hortor et mo-
neo vos hanc ut hinc perpetua in vtro mo-
nasterio obseruacio maneat quod nulla
omnino tangere aut aliquatenus retinere
audeat per horam censum aut obulum.

seu aliquid quātūcūq; mīnū. q̄
 q̄ a mīx aut sorore mittatur. **Fi-**
gatur iuxta apostolorū cō
 uoto abbatisse et ceterarū singulis
 ānis aut si decens videbitur et uti
 le cōsumētur due aut plures ex
 sororibus boni testimonij plene spū
 sancto et sapia quibus inūgatur
 hoc opus ut quoscūq; prouētū cā
 domus q̄ sororū singulatū reci
 piant et ex his sororibus nāria
 fideliter amīnistrēt. **Cauēat** quoz
 ne ex parcitate murmur aut ex ha
 būdācia tumor in sororibus habe
 ant locū s̄ iuxta aplicam vitā plū
 cuiq; aut minus tribuat. iuxta
 q̄ erigit nārias. nō volūtas. ut nō
 alterā iā sit eges alterā habūdās.
 s̄ vnaqueq; ex prouisione decenti
 moueatur ad laudē prouideāt sic
 quibus hic pietatis inūctū ē la
 bor ut singulis mēsibus ac ebdo
 ribus siue diebus parate sint cā
 de his que proueniūt q̄ de his q̄

expedūtur in capitulo corā abba-
tissa et cōuētū sororū singillatim
reddere rōez quod fiat saltem sel-
ti mōse ne et ipse apud sorores sic
furti suspecte et eis ob negligēciā
male exsequēdi materia deūtur.

De coitate et humiliacione seruanda Ca. 11

Sic sic dei sponse sponsū ih̄m as-
tringite mētibus mūdīs a t-
renorū cōtāgione qm̄ secū in habi-
tacione nichil permittit ee terrenū
Dic sic apostolice semine proicite
peras et sacculos ut neq; mersupia
ex latere pendeant neq; opus sit
clauibus ut ex ipsis iā mōstratur
certiorū r̄ iudiciō q; nichil habeatur
extrinsecū p̄ter ih̄m q; nichil est
clausū q; est deditū vsibus hoīm
Testamenta duplicia sūt ex eua-
gelio prohibita vobis ut discatis ea
solū h̄re que nature tantū subue-
niat nō que nutriat cineris. Hi
que vero superflua vno claudat
in loco ut et h̄is q;cuq; soror egens

Et indiu potest **N**ulla unquam in iusti-
 bus preciositas . nulla meliori-
 tas . altera dnam . altera acilla-
 onet . sed in oibus equales cristat
 que vni sponso nupte . an voto pro-
 fesse sunt **R**ec querat obsecro filia
 regis filia militis preeminere pom-
 pis . in xpi et apostolorum consortio
No eni petro vili piscatori . bartho-
 lomeus nobilis anteponitur a xpo
 pmo piscatori cocius mundi mo-
 narchie traditur pncipatus :
Dignitatibus carnis spualis vita
 no eget . **E**t carnis artas xpus in
 suo no querit coniugio . **I**n seculo
 nubat paribus filie regu . filie mi-
 licu preeminencias querit et hono-
 res . **I**n monasterio vero oblice suu
 populi et domus sue in dno solu
 gloria querat et exalctur q de ma-
 iori precapio mortis ad vitam sunt
 aptica supte ppter quod amoneo
 vos filie . vt quecuq; vobis officia
 domus . a matre monasterij im-

posita. libenti aīo impleatis. **I**la-
rem enī dātorē diligit deus. **N**ec
verecudetur in vilibus nobiles nec
recusent. **A**udiāt sapientē. **Q**uā-
m maior es humiliā et in oībus.
Audiāt et xpm quid ap̄tis de hu-
iusmodi pompis inter se in vlti-
mā cenā humana mente discip-
tāibus diffiniuerat. **R**eges gen-
tū d. e. et q. p. h. super e. b. vo.
vos autē non sic. **B**ed qui maior
est in vo. sic sicut iunior. et qui
pre. ē sicut ministrator. **V**erū
ne doctoris doctrina et contra-
ria operatione vilescat. **I**statim
subinfert ex similitudine quada-
m ex interrogacione concludens.
Nam quis maior ē. an qui re-
cūbit an qui ministrat. nonne
qui recūbit. **E**go autē in medio
p̄sū sicut qui ministrat. **E**ru-
bescat siquidē stercus vilissimū
et vapor ad modicū parens hu-
mana mens se extollere et domū

officia abnuens a ceteris sacerdotibus
sibi velle seruire. *R*ā christus cui
ius gratiacionē quis enarrare nō
potest nō venit ministrari sed
ministrare et in vltima cena a
postorū ablucere pedes. hoc suis
reliquit humilitatis exemplū

De symonia cuiusdam iurapredo sorores Ca. 4. m

Destabile heresim symonie
qua cor prauitate diaboli
moniales assuete committit. etiā
in auditu horreat vni sancta so
cietas vni pena et symonis vos
terreat prauitas vni peccati christi
vicarij ad symonē nūquā de vris
ereat auribus. Pecunia tua ce
cū sit in perditionē *C*ristinas
eni donū dei hīc pecunia *D*omi
dei ē spūs sanctus *C*ois mercatorū ha
bec vsus vt vendicio commutetur in
melius. *A*fferit quippe simoniacū
pecuniā et pstantiam donoda
cū idem in ipsū com. mutet. *A*d
vos venietes factas sorores. ad r.

suscipue nuptias gratis. imponatur
sanctitas pecunie. exquiratur boni-
tas vite. **N**o gnoscas carnis. non
utilitas mundi. nulla oino pactio
Nulla opinio. conuictio. q metis pu-
ritate perturbat preueniat. **B**entū
sapientia clamat qui excauit ma-
nū ab oī munere et qui post aurū
nō abijt nec sperauit in **S**pecunie
theauris que subuertit iudiciū
Iniqua sororū inopia ex sua habū
abundantia suplere desiderat uirtū a
postolica rītū. oīa q̄ habet in seculo
ante sororū pedes ponat **E**t cūcta q̄
habebat in sc̄lo renūcians in tra-
tura fiat vna sicut ex minimis.
Et sublata domino cū affectu. oīa
q̄ portātur electis administrātibz
domus prebeantur. ut ex his tribu-
at̄ pro ut vnicuiq̄ est opus **R**ec **e**
murmuret quidē que sua monas-
terio tradidit si sibi nō maiori sup-
tu admīstrātur q̄ ceteris q̄ ex pau-
peritate uenerūt **R**ec extollantur

et a cruce creata more femineo im-
 peret ceteris se tñ ex suis facultatibus
 attulisse. plus etenim attulit sorori pau-
 perula si ingrediens affectu hñdi di-
 misit. q̄ q̄ multatū afferes domo super-
 biam tulit. **Glorietur** qm̄ diuicie que
 solite sūt possessores precipitate mor-
 te in. nō preua ~~re~~ luertūt aduersus
~~adone~~ eam. et q̄ cōi vsu sūt male.
 et subuencione sororū sibi sūt se bōe
Alioquin melius fuisset sibi cū pua
 pena cū suis diuicijs in mūdo p̄ma-
 nens dampnari. q̄ ipsas relinque-
 do ~~aperet~~ in monasterio exorta su-
 perbia ad infernū cū maiori pena
 dedua. **Humiliantur** et pauperes
 que ex paupertate nichil subuencio-
 ni domus potuerūt contribuere si-
 cut et ille et grās deo in humilitate re-
 tribuat. q̄ que prius in mūdo ~~vi-~~
 uere nō poterāt. ex alienis laboribus
 hñc que sibi sufficiunt. mirū de infe-
 lici condicione hominum pluriū.

Dūc nonnulli viles et abiecti in seculo qui quotidianis laboribus se vltra vires affligentes pro victu captando vilissimo. et vix raris fabis et mipsis. cū rudi ordinao pane saturantur. Cū vero ad christi mensam accedūt et miliciam christi suscipiunt. sue egestatis obliui lauiora querūt q̄ milites qui sūt assueti magnificas. Hec ergo oia locū non habeant in christi et apostolica vita. Omnes ex ministerio sunt contente. non murmuratione peccant. **S**i habūdant ~~et~~ tribuant sibi administratrices recipiens si quidem nē necessitatū limites non excedat. **S**i modicū. discat cū aplo seruire dñs in fame et siti. et egestate nudicatis et frigoris. Ita ut accepta cruce gradiatur post christū abnegans semetipm.

De obedientia et tributa. **Platis Ca. 11. 6. 11**
Ulo autem mortuas seculo vicijs et concupiscencijs carnis

crucifigere cū christo . et que iam ceperet
 se prius voto castrare sub ppetue virgi
 nitatis et castitatis pposito in monas
 terio velut in **monasterio** duricie la
 pidis fore cū christo sepultas . atq; iux
 ta decretū sumū post christū pontifi
 cas petri . qui ligandi soluendi q; ce
 net a dño principatū . resuscitanda
 tū in gloria cū christo ut fides spes q;
 sit tota in deo . **C**astigent q; aias in obe
 dientia charitatis et fraternitatis
 amore . simplia ex corde inuicem se
 diligentes attentius **N**ichil ut pu
 to stultius nichil incolleabilius .
 q; peregrinos et aduenas preape
 auibus . et in loco nō solito **I**terneis
 directorem de semitis . de securita
 te itineris . de breuitate tramitis
 iuxta volūtatis libitū velle doce.
Monstraretur quippe portū centū
 nauigatoribus et pro certo nūq;
 veniretur ad portū de directione et
 gubernacione nauigy quicūq;

remigatoz ordinaret ad vocū. Non cui-
tus non regni non parua minima do-
mūcula diu maneret in rure. si cuius
volūtatē pareretur deesset ppter quod
ipse papa petrus qui religionis aplice
vitā volebat instruere. sicut a magro di-
dicerat ut magis intelligatur quali-
ter aīa castigetur in obīa charitatis.
et fraternitatis amore exponit aper-
tus. Omnes inquit honorate. ser-
uitutem diligite. deum timece. re-
gem honorificate. Et ne excusationis
arripiatur scutū. sub particulari no-
mine p̄minentis dignitatis ḡralit̄
infert oībus. Deum inquit estote sub-
diti in dī amore dñs. Et ne prelati
in mediū pducatur prauitas que ple-
rūq; subditis prestat causā magni
causis. nō tm inquit bonus et mo-
destis s̄ etiā discolis. Vere ne forte vi-
deatur graue huāne volūtatē se ab-
negare et crucē collere obīe. pponit
~~re~~ premiū quo oīs labor dulcescit

etiā grauis. hec inquit est grā. **O felix**
~~et hndas gra~~
 in obia summa virtutū causa. Na simp
 plica gressu hominē duat ad christū et
 mens nō solū excusatur a deo ad redde
 da rōz de subditis. sed nec etiā obliga
 tur reddere de seipsa. **O summa liber**
 tas qua obiectū. vix possit homo peccāre

De regimine abbatisse Ca. m. A. m. i.

Atende diligenter in hma dña
 o eustochium. q̄ tibi grauis i
 ponitur sarcina humeris. que de sub
 ditōū aiabus de corporibus de ver
 bis de moribus obligaris apud diu
 nu eramen **C**auē queso ne de te etiā
 leuis suspicio in malo possit oriri ne
 dispergas quas conaris educere. **H**ic
 ordinata sic confirmata mandata p̄se
 ras vt etiā depauate superbe q̄ mē
 tes animentū ad obediēcie seruitas
Hic dulcis sic micis sit sermo. vñ nō du
 rici suiore suscitet. sed frangat exte
 rā **H**ic erga vniuersos inobedientes et cō
 stans sic animus. vt oīs muliebris mol

hices discedat. **E**radantur in ortus.
primordio vepres ne nimium extresan-
tes germina seminum suffocent. **N**ichil
quippe periculosius in rectore est q̄ va-
na humilitas ad correctionem erga
proteruos superbos q̄ subditos. **D**in-
gularū sororū volūtatē in redifficili p̄-
tractanda semper auide audias. nec
cū cuiuscūq; volūtatē ~~mutat~~ **mutat** imitat
verūcūq; si quicquā vtilē prodagū
nō attendatur persona que protulit.
Elegit enī deus infirma mundi ut for-
tia q̄q; confundat. **T**uā in verbis gerē-
dis oībus nō em volūtatē erquim-
tas et ceneas nisi maior ps discreta-
rū filiarū cōi voto collaudet. **D**uper-
baciū insensatūq; mentū est. suo cūcū-
q; consilio. **N**on audiat cuiuscūq; volū-
tas sub verborū murmure et loco ab-
scondito si palā cūctis p̄nibus cū-
oī charitate licet dicere et audire.
In cōceptū pprio melior sororū dis-
sudet. nō velis sola oībus sola q̄ire.
In excedendis. furor. odii. inuidia.

derisio. sic penitus discedat. ut nisi
 par amor charitas et alacritas super
 tacio cognoscatur quibus fieri debet
 solus spiritus sanctus auctor meliora
 inspiret. Non sic inter vos cum chari
 tatis in simul vultu seculis quedam
 abusio ut undique cunctis et vocibus
 bea acta sonent et audientium aures ter
 reantur pre strepitu. Sed cum si modesta
 stantes una loquere oes sileat. Nec altera
 altera ex audientia loquendi interrupt
 et prebeat impedimenta dicenti.

De reuerentia et subiectione q^a abbatissa

Diopterea *Capitulum octauum*
 hortor moneo et exoro vos karissime
 et dilectissime filie qui iam mortue et
 sepulche estis cum christo. qui iam carne
 contempta cum eius gloria. cogito. quod
 nus caro fenu et eius gloria flos fenu.
 ad nouitatem vite spiritus estis renate.
 non ex corruptibili semine. sed in
 corruptibili per verbum dei uiuentis.
 et permanentis in eternum. ut tanquam
 peregrinas et aduenas abstineatis

~~vos a carnalibus~~ ab oībus desideriis
carnalibus q̄ militant aduersus a
nimā **S**ubicientes vos in omni obe
diencia et timore et reuerencia . p̄
p̄p̄te mat̄ri vestre ut iā omnino ali
ud nil velle vel nolle alicet liceat ni
si quod abbatissa domus mandaue
rit faciendū **N**ichil graue nichil inde
acut importabile . si iussu p̄p̄e nō con
cordat volūtatē **V**epe obediens et qui
pro christo oī volūtatē caret arbi
trio . nichil nouit difficile . nichil i
iustū **M**ementoce hinc . qm̄ christo
in v̄re religionis ingressu . oēm volēdi
vel nolēdi līnam dimisistis . nisi q̄
per eius vices gerētis ordinaret de vob
Obedias etenū christo firmissime cū
posite m̄is vocis parere studetis .
Tunc enī sponso christo cui desposate
fide totā vouistis p̄ter que nullum
vltimā amatōrē admittere in despo
satione iurastis . magis gr̄ate . ma
gis estis placentes . ciuis q̄ meremū
duā ad chalamū ut cū oī locūdicite

dulcibus amplexibus astrigamē tūni
 eius studeatis pariter mandatis in vica
 ria. **D**icary etenū honor redūdat in
 dñm. **H**ic iubet lex cōiugij vt spōsa sō
 lege sic sponsi. **E**mulemini hac semp
 dei emulacione vt certatim ad inuicem
 altera conetur alterā excedere in obīa.

Non igitur est monasteriū nō religiosi
 nō monachi. vbi subditis obīa deest
 cōtra prelatū. **D**estructioni est corpus
 expositū cū membra discordāt a capite.

**De correctione faciēda et gñali
 accusacione criminū in sexta
 feria Capitūlū nonūm: 7**

Quāntumax. presūptuosa. ac super
 ba mulier in vestro sancto cōsor
 cio que dedignatur esse subiecta. ac
 suis litibus ac uirgys scandalū prebet
 quieti sororū et eis inobedientie de
 monstrat exemplū. arduis crebris
 q̄ ieiunijs castigetur. cū resistit mā.

daas. impositas **D**i ieiunia nō castigāt
superbia edometur ex verberibus concu-
melis et grauibus disciplinis. ut iam
disat cū petro. q̄ nisi prelatō. p̄mmo
christo in eo obediat. p̄cem cū christo in
regno christi et dei non habet q̄q̄ im-
posita videantur extranea nec consona
cōi. **H**ed si et sic indomita superbia stu-
duerit preualere. cū apostatias ange-
lis expellatur q̄ p̄cem non regno habet
in regno. **O** infelix superbia vite ut pro
implendis voluptatibus carnis tenu-
at hereditati. quā fuerit assecuta per
christū. **N**ondū deo uiuit. nondū reli-
gionis seruitas christi q̄ attingit. q̄ non f-
fiatur ita simplex et pura. ut quicquid
sibi mādātū fuerit per p̄positā matrem.
angelico p̄uet ore transmissū. **T**unc una
queq̄ se ceteris bea ciorē existimet. cū in
laboribus p̄ponitur reliquis. **N**on pudeat
singulis ebdomadibus sexta feria quo
die saluator opprobria et mortem pro

homine pertulit unāquāq; sororū suā
 vitā coram omni ceteri sororū disautere.
Et de commissis contra precepta et regu-
 lā. se proprio ore criminari. ac disciplinā
 subire. quatenus stimulatā mens cogi-
 tationis stimulo accusationis et verbe-
 rū. caueat accusanda puniēda q; con-
 mittere. **N**ec ppter hec occulta cogitami-
 na cordiū prodātur. Non occulta pā-
 q; solis debentur sacerdotibus sed solū
 que preceptis obuiāt publicis. et que ex
 em- ~~pla~~ peccandi sororibus prebet
Si vero timore vel verecūdia se ipsam
 accusare neglexerit licet vnicuiq; mala-
 re tale crimē alicui ut nullatenus radi-
 ces inobediā et superbia in scō oculo vō
 arripiant nō euellandas de finali. **V**erū
 si quepiā iuxta feminicū mo- ~~du~~ que
 nichil retinere norūt absconditū. vmo
 ante garrulando manifestat q; sciant
 aliquid de hys extra cenobij limites

prodiderit grauissimā subeat penā ut doc-
trina tacendi doceatur in pena. ✠

*De vita mirifica scōrū p̄m̄ quos
in heremo reperit. Ca.™ decimū : 100*

Rescit vobis quā ✠ ✠ ✠ ✠
non minus inuitāda peccata q̄ au-
dicanda. de aliquibus sc̄tissimis viris.
ut bonorū exempla obedientie humili-
tate qua carente in edificij spiritualis
structura in fundamēto virtutū quiddā
superedificatur est vanū vras mētes do-
ceant et cetera memoria gestorū scōrū
vite religionē instruat et virtutem
Quā igitur p̄ heremorū antea sex an-
nos sc̄tos patres degentes ibide i t̄ris
velud in celis āgelos cōsistētes assiduo
labore itineris arduis q̄ viuēdi inco-
modis. ceteris q̄ inuis calamitatibz
p̄agrado v̄sitate. de quorū vitis mo-
ribz q̄ mirificas q̄ luculēter ipse cō-
spexi. libellū ipse cōpēgi. qui vobis ut
lucerna sic in candelabro ad medica-

aone religionis et vite. Nichil ita ca-
 tu ita studiosu appetebatur in mona-
 chis q̄ q̄ in eis qui uiberet possi iue-
 nur. Profecto non tanta carita-
 tatem. tanta q̄ humilitate q̄ sancte
 ille mentes habebat ut her accens
 omnis laboris et grauitatis oblig
 itineris heremos heremos huane
 nature ta detestabiles et ingratos
 in paradisos cogitare pene conuer-
 sos moru auditu. si felix obtentu.
 Sic sanctoru hoim corda charitas tras
 formauerat in caritatis deificas. ut
 caro pene erat nescia carnis. licet per
 iohane dicatur q̄ q̄ est in mudo ac
 est concupiscentia oculoru. aut concupis-
 centia carnis. aut superbia uite.
 Nam sic simplicia et humilia corda
 obediencie et humilitatis imitebantur
 vestigys. ut quasi quorunda phoz
 videbatur in eis verificari opinio.
 que vna ponit in hominibus vni

uectis aū; solā. Nā abbates et p̄es ni-
hil oīo velle sciebāt nisi que subditi.
Et subditi p̄m conabatur antea ius-
sa implere q̄ forent emissa. Et quibus-
dā quodāmo iudicijs nitebantur de
volūate mandāt.

De vanitate sciencie mūdiualis Ca. xiij.

O Sancta fatuitas que natos ad
labores homines mēoris in mū-
do trāsuehis ad gloriā creptos de penis.
Non hanc fatuitatem doctissimā athe-
nis plato didicit. Non aristoteles. nō
anaxagoras. nō ceterorū scultorū mū-
di sapientū turba p̄cepit. nō certe mi-
ser ego iheronimus fatuorū sapiētū
imitator. anteq̄ sancta verbera luere;
Quāq̄ te de cęgā meas miserias. me
aīq̄ vicesimū etatis aīū attingerem
vibs romana in sūmū p̄legerat ma-
gistrū in omnibus p̄nc liberalibus
artibus. nōdū sancti spiritus scholas

intranseram. nōdū seuciens puenire ad
 sancte veritatis poterā disciplinā. non
 a thademue nō certe rome huius docte
 fatuitatis resonauerē gignasia que scā
 retinet heremus. vere non sine labore
 didicisti scāz tuā fatuā plato. quē mū
 dus retinere nō poterat mūdi sapiāz i
 sequētē per diuersarū nationū et gen
 tuū regionū qz pces infinitis erūpnis
 innumeris qz pagrando laboribus.
 nec tamē fatuissime scēnae finē qui ē
 sūmū et optimū bonū ad quod te na
 ture mouebat intencio in orbe vniūso
 repue scūisti. que scā hy rustia hāc fu
 gientes iuenere in heremus latitātes.
 Attende et tu fatuorū sapientū princeps
 aristoteles. Et si fueris absqz dubitaci
 one prodigiū grāde qz miraculū in to
 ta natura au pene videtur infusū qd qz
 naturaliter capax ē hoīm genus qm
 sapiā mūdi. stulticia ē apud deum si

caritas nō informat. si intellectus non
aptuatur ad fidē. si cor ad christi ser-
uitutem nō inclinatur qui iudeis est scā-
dalū. paganis stulticia. nobis vero ac-
dentibus honor et gloria. in quo solū
gloriatū apostolus. qui gloriatū ī
quies in dño gloriatur. | *¶ x ¶*

*De promptitudine adimplendi manda-
ta imposita: Ca.^m duodecimū. ¶*

Nihil honorabilius nichil ve glo-
riosius hūmē. q̄ seruitus christi.
hec p̄ferenda imperatoris fastigio. hec
dignitati regie. hec cuiuscūq; seculi glē
huius seruitutis christi quidā inter a-
lteros quos vidi in heremo doctus ex
monachis ad iussū patris senioris sue
charitatis et humilitatis fructū cupi-
ens augere. et obediendi alijs iuueni-
bus tandē nozmā. p̄gradem lapidē
humeris hoīm proail dubio graue
bis quolibet die p̄tria miliaria gesta

bat in scapulis nulla alia n̄tate exacty.
quod ia per octo ānos p̄cedētes effecerat.

Sed si forte queratur. quid in eius mēte
voluebatur ex hoc q̄ forte nostrē super
be mēti q̄ nodū ad huius sc̄e fatuitate
perfectionē venit videretur extraneum
puerorū ludus et otiositatis opus.

Testor deū. q̄ me ab eodē sollicitate petūc
tanti tāta simplicitas et humilitas est
reperita. q̄ ex tūc incepti ducere monasti
am vitā. **N**ā sic deuote sic affectatē sic hi
lariter cōtinuus explebat diebus tam i
solitū opus vt sibi videretur post exple
onē captare gloriā oēs. **Q**uiusmodi in
huius fatigationis opere nūc contentus
pene molestabat p̄ez vt medio tpe nouos
induceret labores et opa perficienda per
cū. **Q**uid igitur vagoz per singula. non ē
opus exponere quidq̄ in similibus cōtinue
erectur a monachis. **H**oc vniū apud o
nes obseruacionis precipuū ē et celebre

per egyptū . ut nullū nisi obediētē et humilē ad o-
nes labores perficiendos et opera suscipiāt . qua
tenus domita caro ex grauedine cogitationibꝫ
vanis et voluptatibꝫ nō uacet ex ocio Teneat
firmissime qꝫ oīs concupiscentie et inuidiae ac
pētī mater est ociositas. *Capitū decimū cū*
De sanctorū operibus faciendis. x

Hanc sanctā stulticiā stultā qꝫ sapiēciā
cotidie in monasterio disate filie quā
sancti vos docēt in heremo custodia . subtilia
et alta nolite sapere . sed superbis et tumidis
seculi ea reliquit . ut post pactū incipiāt nos
cere qꝫ littere occidit . spūs uiuificat . et deo
elegit abiecta et infima Hāc sepe scolā in-
tate quacūqꝫ die quacūqꝫ nocte ex hys no-
uā disate lectionē . Nō oīū nō corpor . et ig-
nauia vos ad dei seruiciā tepidas aut fri-
gidas reddat . Semper autē officijs aut oro-
nibus . aut manū operibus scīs ceteris
qꝫ laboribus fatigatū corpus requie et re-
foallationē . nō uoluptatē erquirat . *Ad*

auete potissime ne quid operis vanitatis vris
 versetur in manibus Inmūdus reputatur q'
 immūdū qdā tengerit l' morticiū Non deau
 rata mersupra. nō angulos. nō etiā arothe,
 cas. que oīa lascaue et superbe mētes erapiāt
 Horreat deo dicatū cor talia scire. s' ~~sc~~ sar
 codices aut legēdo aut scribēdo genua pzemāt
 aut et ortulorū cultus aut aliud opus scām et
 vtile. vt *resuscitatione* quadā relaxatione re
 soallatus spūs ad diuinū ardorē fortis accē
 datur. Dāctorū gesta q' legitis emulemū pposi
 to. velitis imitari quod laudatis et sequi quod
 cupitis. vñz iter gētes cōuetsacionē bonam
 habeatis. vt ex odore fame vñe scāritatis etiā
 malorū corda ad scā desideria moueantur.
 Et in eo q' deprauate gētes detractāt de vob
 tūq' de malefactoribus. et operibus vris bo
 nis glorificēt deū. Hec est dei volūtas. vt
 imprudentū hoīm ignorāciā obmutescētē
De officio et pñte abbatisse. | faciatis
Aue q̄so quecūq̄ sis illa *Ca. m. m. m.*

que p̄munes. ne ex officio regēdi eleueris
ad alta ut pagus illiata et q̄ sūt ip̄ortuna
et inquieti subiectis. ne tibi ille p̄pheticus ser-
mo cōueiat **Quid ē isrl' q̄ i terra iuniorū**
es. iuenerasti i t̄ra aliena cōiūnata es cum
mortuis. deputata es cū hys q̄ sūt i inferno de-
reliq̄sti fontē sapientie **Nam** et si i via dei
ambulasses. habitasses uaq̄ in pace super terram
Nō enī ambulāt i via dei qui i adnūstracōe regiō
honores et utilitates exposcūt. **Acuolue** sep̄uis in
mēt̄is archano. et stilo ferreo scribe in silice cordis.
quid dñs cuius uices geris ad subditos cōtendētes
apostolos. q̄s maior cēt corū iſtruxerit sequēti die
recessurus ab eis. **Et** si i superioribus dom̄. tū itcū
narratū fortius retineat. in corde. **Reges** gētū do-
minātur corū et q̄ p̄t̄e habēt super eos bñficia uocā-
tur. **Dos** autē nō sic **Sed** fiat sicut iunior q̄ ē maior
in uobis. et sit p̄cessor uelud mīstrator. **Disce** igit.
a m̄ḡro officū quod tibi iūngitur. ne tuo uicaria
tui p̄t̄as tradite limices excedas **Nō** efficiaris cō-
dñā s̄ mīstrā. unq̄ ē enī dñs. **Et** si tibi relique

sorores vt xpi admistracia et vicarie obediunt ppter
 rea nō ē tibi tradita ptās vt inter sorores et fi
 lias. hāc eleues hāc vero depmas sicut velis.

Ded quid tibi iungatur ab instituaone regimi
 nus diligēter iuestiga. **H**erū etenū oīm monas
 teriorū et sororū sollicitudo i amistracione et
 prouidēcia tibi datur vt iā ceteris dormiētibz
 sororibus. te deceat noctes ~~alibz~~ hias isomp
 nes duā. et senē iunioris aum sumē pro vili
 bus et nāārys domui prouidēdis. Itaq; nō
 tm tibi honoz. q̄tū onus imponitur. **E**t si
 feceris sicut deat. pmū multo maius creq̄ris

De periculis peminēcie et dignitatis.

Non tibi obsecro **Caplin de amū v.**
 blādiaris ex dñi pietate. q̄ tā diu pec
 catores sustinet i pctis. **E**t si i pctis diuturna
 sit exspectacio nō minus formidādū i vīdita.
 q̄ tato durior. quāto lōgius tēpus p̄cessit in
 sustinēdo. ppter quod si secus q̄ debes egeris
 periculū expanesais. nec ideo minus si statū
 diuinū nō iurris iudiciū. dñs enī tuus q̄ te

suis ouibus admittitur et in sua te posuit vi-
nea custodē. a te vult de singulis eadē ocul-
tis rōez. Et si qd cū defraudaueris te dyabolis
venustatā in carcere exterioris inferni poni iubet.
vbi fletus ē eternus. et stridor dentū vt exprima-
tur in hys. quicquid doloris et pene excogitati
pōt. quousq; debitū vniuersū reddideris. **Deo**
si forte de restituēdo debitū cōfidis o te fatuā
nā pro mīmo quoq; delicto. vñ restituat nō
hñt simul hoies vniuersi. nisi ipse idē velit
remittē. cui ē restitucio facienda. felices ita-
q; magis q; scire q; subsūt. illis q; supersūt.
et qbus potius ministratur q; ministrēt. **Deo** cū
superba mēs hoīm et prouida pericula sep-
maiorū dignitatū ascēsū. et nisi post fac-
tū recedat ex descēsū q; post quāto altiorē as-
census tāto durior ē descēsus. **Sed** forte descē-
sū carū existimas. **Sed** firmissime doctus
experietis et nō pauas dicā. **Ratio** per gra-
dus dignitatū ascendit homo. qm multo gra-
uius nō descēdat. **Verū** et si a pposito gra-

dios nolo opusculū hoc pertrāsire. **E**xplū quod
 dā quod sō quodā m̄ referēte sene ī heremo ex
 veritate saui. **C**ū iuueis qdā saūs p̄posito et vi
 ta electus foret ad ep̄ale fastigiū quo grauius
 periculosus, neq̄ aliud cogitari. patruū suū
 quēdā virū utiq; sām et p̄pheticē spū plenū he
 remi icolā ut eū ad hoc consuleret adyt non
 incautus. **A**udita itaq; narratione nepotis.
 p̄r saūs nō verbis s̄ signis potius pertrās
 r̄ndit. ne et cōtra apl̄m q̄ desideratē ep̄atum
 in bono opere laudat cōtrauret dissuadendo.
Iussit itaq; sener quadratū discū a terra vehe
 menter eleuatū ascēde iuuenē. et quater p̄
 quatuor disci latera supinū reuolueret se
 metipsū. vsq; ad horā casus. **D**ic q; casu
 iminēte **u**si alia succederet reuolutio. man
 dauit ut extra sūmitatē disci adhuc se vol
 ueret iterato. **C**ui cū nepos se nō posse ex
 timore casus r̄nderet. illico fecit eū descēde.
 et p̄ quādā latā planiciem diucius volu
 tare. **C**ūq; ex multitudine volucationum

utrisq; eueniret fastidiū. Surge iq̄e senex et
perge quo vis. factu q; quod tibi securus ac-
natur. Deditatus nāq; iuuenis abcessit. et
altero scō seni patru deliramentū pucas fōm
cedidit. a quo de periculo p̄minēcie doctus e-
lectioni renūciat. ut teneat quod est tutū.
Qui post modicū felici obitu ex sclo exiēs. hi-
laris et iocūdu apparuit patruo. Grās iq̄t
p̄ refero ex dissuasiōe ep̄atus. Nā scito q̄
nūc fuisse esse de nūo dāpnādorū si fuisset
de nūo ep̄orū. *Capitulū decimū sextum.*
De ordine in operibus abbatissē.

HEt idcirco mi dñā custochiū dixerī ut ad-
uertas q̄to sis exposita periculo et q̄ta
te oporteat prudēcia ambulare in via dei. ne
derelictis semitis iusticie capiaris ab inimi-
cis q̄bus plena sūt oīa et ī terrā alienā de-
ducta. iniquata cū mortuus miserabiliter de-
puteris cū hys qui sūt in inferno. Dolo autē
te discē. ubi sit sapia. ubi v̄cus. ubi prudēcia.
ubi sit lōgiturnitas vite. ubi sit lumē oculō.

rā et par ut intelligas viā discipline et pacis. ce
 mouētē filie plāgāt nō gaudeāt. Tibi iusta
 et scā p̄cipiēti obedire letētur equanimiter.
Nō affines nō p̄pique nec exaltētur q̄ ceteri
 iudeāt. nō carnalis dilectio in multis no
 tua in sc̄is mēabus hūda ē. **Q̄s** itaq̄ eq̄
 li amate spūali dilectione ut filias. Cū tēp̄
 exigat correctionē vniuersas fili mō velud
 ignotas in obmissis corrigas. verū sp̄i ira
 nie memor esto. ut nulla mouearis rōe ad
 crudelitātē ex furore vel odio. **Nec** tū manū
 habeas remissas ad puniēdū scelera. ne exi
 punitate peccādi cōcedatur licētia sororibus.
Nō sis ad p̄nctādū ardua monasterij pre
 ceptis p̄libitu sed sororū plū ac meliorū ac
 cedat volūtas. ne rea et dissipetur bonorū
 cenobij armineris. **Nō** oībus q̄ loquūt̄ sis
 ad credēdū facilis. **I**euicis in credēdo leuē de
 nocat mētē. **N**equa q̄ effrenis lingua repiās.
 nō ipudica oculis. nō crapulosa. nō ebria.
Dic te exornes virtutibus. sic munias mo

ribus. ut vniuersos ape et exēplo sātatis et vice
sis ad docēdū prōpta. ut iā ab oībus i crem
plū vītutū ducaris. ut secum ex mīstery dispō
satione t' traditi occurrere valeas dño et ei d
dere vōcē de singulis. *Capitulum decimū vii.*

De iurisdictione epī in sorores
Ebilis ē nīmū serus quē geritis et fru
si vītiosus sit animus. sātū tñ nisi regat' nisi
dirigat' cōtinue. cito deiciatur a scō pposito. Hec
in eua satis et pte suggerente dyabolo. q' sa
alē assēsū p'buēit cōtra diuinū p'ceptū et hī
tū p'ius et cōdicionis vilitas. ipsa perhibent
testimoniū. p'fecto nichil ī vobis vītutū foret
durabile. nichil sine graui p'iculo si de vob'
ipsis vos ipse hīctis cum. p'pterea epūs vī au
ecclesie cōmissū ē regimē. quē deus specula
torē ī vinea sua pastore ouibus directorem
gregis ac ductorē plebis ac ppli ciuitatis et
prochie ī qua degitis vos custodia singulari
foueat. scē doctrine vos pabulo nutriat. et

corā deo aiārū vīarū cum gemitū specialē cu rō
 missa sūt vnūsa. Hūc oēs vnanimiter sint
 deuote obediētes. hūc patrē hūc zelatorē vīcū
 tā pposita veneretur q̄ subdit. Ier ipsa seruetur
 quā posucit vob̄ i dei via. **Di** qua sorozū effre
 nis et discipline p̄uacatur et icorrigibilis a
 pposita. emēdetur castigetur et puniat p̄ ipm.
 hūc directoris baculū et vīgū discipline cū a se
 nūis iusticie deuat ip̄amet caā abbatissa cog
 noscat cū ceteris. **H**ednat̄ eidē bis at plūies
 singulis ānis patēs rō de boīs monasterij. de
 stati sorozū. de vita. de moribus. ne iā valeat
 oues ignorāe quas suscepit regēdas. **N**ichil ar
 duū emēdi aut vēdēdi aut pertractādi i ceno
 bio sine eius volūate licet. **A**bbatissa domus
 moriēte quā coīs sorozū volūtas in mīrēz elege
 rit abbatissā monasterij ip̄e b̄ndicēdo ānulo
 chūsti subaret in vero cōiugio. si ad officū re
 periet̄ p̄donea. **S**orozū recipiēdarū modus in
 troitus et cōdicio oīs nullatenq̄ eū p̄tūsecat. **Di**
 quid dubitādiū in fide. si qd̄ obscurū. si qd̄ p̄cau

losū occurrēt in via dei. ip̄e declaret ip̄e vos instru-
at in oī pudicia et spūs s̄cī v̄tute. **Ca. xviij.**
De ordine seruādo int̄ ep̄m et sorores.

Non nimū sit stricta familiaritas. nō sus-
pecta colloq̄a. et si spūalis p̄r q̄q̄ ep̄us sit
q̄tū homo ē debile aīal. n̄ cito p̄ditur nisi for-
titer custodiat̄ quod carū habetur et vale. In
s̄cō cōmercio dyabolus nūme q̄q̄ iueniat. ne
vñ regimē. ne vñ ducatus. in s̄ctat̄ int̄itus.
Oēs equaliter p̄tactēt nulla carnalis sed spūa-
lis dilectio it̄iciat. nec stricta sit nimū. p̄ria
p̄ri etenū spūalis op̄is si nō sit mat̄ia p̄usio.
solet subseq̄ quoddā carnale. Vere nō tacta
ut i plūibus solet cōdiciois muliebus ifelice
misciā sub feruōe spūs. sub ch̄itate nimū
stricta. nisi custodia grauitatis ponat̄ ori v̄ne
mo deliquat in līgua. si v̄nat̄ loquēdi v̄dēdi q̄
capia statī carnis libido dictū t̄cupissimū. ac-
tū ifeliciā de spūali ch̄itate nasat̄. **Pre-**
ra h̄mē. hec hortor hec moneo hec m̄do vo-
bis. ut q̄ christo despōsate estis cōiugio. au o-
nē castitatis v̄re fidē v̄uistis. au nullū p̄ct̄

p̄sū amatozē cognosca. sub iure iurādo estis
 pollicite. viri vniuscuiusq; etiā si sc̄ntas cum
 exornet. etiā si baptiste christi equaret̄ i me
 ritas q̄ntas effuge faciē. nec liceat sc̄nti di
 lectione seruēt̄ astrigi per diē. **Creditis ex**
 p̄to. nichil oīo ē periculosius viō q̄ mulier.
 nec mulier q̄ vir. v̄tq; palca. v̄tq; ignis.

Dicā audact̄ p̄doloz dei tēpla. sp̄s sc̄ti va
 sa. et deo dicata edificia. n̄ diligēt̄ seruē
 tur custodia. prostibula fiūt. **Et** auferit̄ tā
 nobile depositū. tā p̄ciosus thesaurus. et
 heu irrecupēabile decus v̄ginitatis si tenui au
 iusius dilectionis iēp̄t cumula cōtinūis iſidia
 cor dyabolus iuicū valet iſige. **Idcirco** oī cus
 todia cor seruet̄. sup muros iherlm ponant̄
 custodes. tota die et nocte nō dormiāt. ne f̄
 introeat. ne spolia auferat q̄ p̄t̄ recuperā
 ri nō p̄nt. **De p̄posito p̄sbiteo post ep̄m**

sororibus adhibēdo. Caplm xix. et

Arimus diffusus ad plūima. ita si
 gula intēde nō p̄t. Cui oīm gerit

epūs. homo ē nec locus sigulis p̄t adē nec diuer-
sorū sil' hīc scāz. Ne igitur absētie secūtas sit
in vicio. sacerdotē s̄m̄ quē scātas p̄dicat. quē in-
format scā. quē talē reddit caris et vita q̄ etiā
apud improbos lubros q̄ sinistra opinio nō pos-
sit oriri post ep̄m̄ habeatis p̄positū. **Hic** ep̄i in
vobis teneat vicē. hic doceat. hic p̄dicet. hic cor-
rigat vniūsas. huic soli occulta domus pateat.
huius cōsilio inuitat' ab oībus. **Nō** diuisarū epi-
mōnes sororū diuersas sectas ponāt. diuersos
titus. ut q̄q̄d alter vitupeat. alē cōsulat. **Hic**
diuise domus quies par et charitas ip̄a disce-
dit. **Credite** m̄. **Sacerdotū** l' religiosorū cūcū
cū turba. ex mulierū cōsortio oēs scātatem
expellūt. **Intimēt** ep̄o q̄cū multa diuisus.
vni soli i oībus cōtinue adē neq̄. q̄q̄ p̄ vi-
li agēdū. q̄q̄ s̄m̄ euencit ordinādū. **Con-**
fiteāt sigule sigulis mēsibus bis at pluries.
Crimina occulta aut ep̄o at p̄posito soli p̄-
bitō l' cū cōmiserit. **Et** sacra corporis dñi

utilit' deonū

a cōione nūcia pugnatiue castra subitret. In hac
 vita mortalibus nihil validius. nō ē q̄q̄ sa-
 lubrius. q̄ stati p̄cto delicto. cōfessionis nō
 differre medelā. Testat' et media q̄ vniuscui-
 usq̄ egritudinis morbus auferet' ex corpore
 si ex orientis subueniat p̄ncipio. Et si ca-
 meor' cōditiōnis huāne leui etiā opinione
 ipse idē sades erga aliquā sorozū icepta fa-
 miliaritate videt' astrigi. q̄ nō sinit' oriri
 q̄ nō sine malo. nō sine scandalo remoue-
 ri p̄ exordiu. Emēdet' si opus ē ab ep̄o. si nō
 emēdatus vult iceptis mīme finē ipone' re-
 moueat' etiā si valimus. si nātūrius eēt loco.
 Nulla p̄ualeat valitas qua formidat' aīa
 rū peiculū. Adhibeat' scūs successor quē as-
 titas lōga cōmēdet atq̄ vita. **Caplm xx.**

De ordine seruado p̄ sorozos g^a maris

In pudici pedes et spālir' in loquēdo.
 cuiusuis nūq̄ monasterij limina te-
 nāt. iordinati aī nūcia voce imūdiat' aures
 vīe nūq̄ sordescāt. verū ligua hoīs mulieri

sagitta ignita dyaboli. ppter ea cōgemēs psal.
erorat aīa: suā liberari a labijs iniquis et a lin-
gua dolosa. **Nā** subdēs postmodū quāe sic af-
fectāt liberari postulet. **Dagitte** inq̄ potētis
cū carbonibus desolatoris. labia vici vene-
na p̄bēt mulieribus si nō sic astuta fallā-
cys lingue dolose. qua potēs dyabolus mi-
serū vulnecat cor sagittis tēptacionū. cū at-
dē libidinū. **Hec fenestrix** sūt mortis. que
nisi claudāt statū mors diu subitane. **Vi-**
cuiusius cōdicionis cristat. at nūq̄ appare-
at. at visū visū tērat vīm velud horridum
mōstrū. **Propterea** volo hinc si cū vno oīo
et nātate loq̄ oporteat. velū in fenestrula
tinctū alūitū faciē neget. **Nec** liceat videri
quod cōcipisa nō licet. **Excusacionē** nullā si-
bi arripiat sātās. **Sancus** dauid in vīdē
arripit. diuā vē vidēt egressa. visa corripit.
Hic ifinita foret crepla q̄ sepius vobis cu-
minādo reliquo. **Quid** per multa varioz.
pene sacre scripture damāt singule sillabe.

pene instrumur corporis p̄ singulis mo-
 tibus. q̄ victoria nō sperat in hoc cōtamine
 nisi ex fuga. **N**ec ex fortitudine audeat
 resistē viribus. qm̄ n̄ fugiat. ato succūbet.
In cōi etēnū vita. nec vbi sit p̄vū. **D**e
 ta vbi nō carē suspitione. **I**deo q̄ pre-
 apio. ut nulla soror aliam exteriorū sine
 plurū sc̄itū sororū et abbatisse seu alci
 p̄posite dom̄ potissime p̄nata loq̄ audeat.
Hys dū tantū exceptis. q̄ sacerdoti ī offitio
 dicat. **D**olēt p̄fecto talia vbi femina
 multa mala p̄ferre. **I**n eos de viuo neq̄
 q̄ si fieri p̄t̄ habeat mētio. **V**ltū q̄ creditur
 exultat diabol̄ ut in corde femineo viuoꝝ
 mēoria vigeat. **N**ullū venenū tā noci-
 uū sc̄it. q̄ affectio ciga viui quacūq̄ de
 cū p̄cedat. p̄cholor infelix cōdicio serus
 v̄i. **D**ūctior mulier vltā q̄ dia licat.
 si viuo adherat. q̄cūq̄ sp̄uali instictu.
 inclinat̄ eādē ad nephas si in viuo v̄e de

ficiat. piget q̄ noui cūcta narum. Argumē
ta sūt dyaboli et mortis eterna iudicia fili
aciones et maculaciones. q̄bus uerbulis s̄b
telamine spūs inō se utit̄ maris et femie.
Munuscula oīa et suspectas litterulas hec
cūcta luxurie nūcias uobis medico sub a
nathemate etne mortis. Adhibeat sūma
diligētia. ut ex cōnobu limites litterula q̄
liscūq; nō creat. nisi abbatisse accesserit et so
rorū uota. et si opus ē grauitatis ita ut ex
eat assie ep̄alis līna. seu sacerdotis cōsili
ū. Grauiissime pene subiacet. q̄cūq; hu
ius ita uerba fuerit. **De fictiōis et no
cuis sermonibus euitadis. Ca.**

Seruis dei frequētia ppli. s̄a oēs p̄s
p̄dicat̄ it̄ cetera sūme nocua. In
muleloq̄o neq̄q; p̄am dēcē p̄t. Ligua
hōim ad iudicia p̄aps. abscaū uita ut
plūimū nō cessat hic inde comode. possi
mū q̄rudā sp̄ualū genus nō accēdētis

q̄ deus filio dederit ō iudiciū. de vniuersorū
 hominū vita. de moribus. et q̄d peius ē de
 cōsā. cuius ocula sate solus ē diuine
 sate. iudicare s̄ licet putāt. profectores in
 mediū q̄ spūalis homo oīa idicat. **H**eu
 inūdo spū pleni q̄d conamū de oculo fr̄s
 erant festiua. q̄ ferris cōtinue trahē. **V**
 potite estes crimināt facies suas vt appa
 reat hoībus ieiunātes. et barba plura carne
 cine cōsp̄so. fincta vndiq̄ rudi et deformati
 veste. colloq̄o blādo. v̄bis ficticijs se factos
 oīdūt. et dealbati parietes int̄ mulier
 cūlas sciānt sextas errorū deniq̄ loquē
 tes viciā cuiusq̄ sil' cū fama denignant.
Instrumēta dyaboli hec oīa. infortuna
 affiniū mulierū genus. hamo capiūt vt
 pisces. ad macellū cōducūt vt bestie. **P**e
 ue nimū fere sp̄ ficticia capiūt. sp̄ suborna
 ta v̄ba deposcūt. **E**rgūt mēdacia fabulas
 nouas nūq̄ fastidiūt. augurus veneficijs
 et imitacionibus demonū delectāt. **S**i qui

talia pferant hy pdilecti filij. hy spūales pa-
tres et frēs. hy pfecto ve uerius liceat di-
ci cōcubinary et corruptores mētis et uē-
tatis. Nutriūt crassitas ferulis et delicatis
esais. uina piosa nō desūt. et furtiuose
pe uiciorū laboribus et inter crapulas et
ebrietates ructātes fauces. spūs dulce
dine pdicat. Appōit iterū atqz iterū illud
q̄ oīa mūda mūdīs. De talibus loq̄ ne-
phas ē. Sed cupio dei seruitutibus de-
tege' oēs artes dyaboli. ut nichil desit q̄
cauari nō possit. **De silensio dieb⁹
et horis debitis obseruandis.**

Ca. xxiiij

Repellite. in hys dyabolū cognosca-
te p̄cipitē. Inē' uos nūq̄ dispuce' de uita
alceruis. Maneat diuino examī iudicia
ū de. P̄cā v̄a cognoscite. delicia v̄a plo-
rate. Om̄ uobis uita s̄cītatis exēplū appa-
reat. uos uniuersis existimate peiores. s̄
puritas mēti v̄e inherat. ut cogitāc sic

indeces et arde neptas aliquē p̄t' uos ipfas
 posse peccare. **S**i quē alicui detrahētē au-
 dicatis. paul fugiētēs. dimittite ut serpētē.
 ut uerūdia uictus disant de aliorū fr̄is si-
 lex. **M**uliccularū quarūdā solet cē mo-
 ris ut sp̄ ut pluimū. garrule nichil secre-
 tū hūc qd' audiūt. ymo potius q' nesciūt
 sepe dicūt. **N**ichil q' scandalū seminaū nesci-
 aut tene. hūc inde at' p̄ferētēs v̄ba noc-
 ua. seminātes discordiā. at alie audien-
 tes alios ad detractionē incitat. at ma-
 ledicta cōfirmāt. ut duplias delicti re-
 habeāt. **I**n hoc cōuētū acillarū dei. mu-
 liebris ois excludit infirmitas. **I**llud
 iacobi ī corde v̄ro mulies repetat' in die.
Si q̄s putās se religiosū cē. nō refrenās
 linguā suā. sed seducēs cor suū. huius va-
 na ē religio. **R**eligio igit' sc̄a nō p̄t' cē ī
 loquacibus. q' nullo mō p̄nt tpe silere.
 nec abstine' ab inutilibus verbis. **E**t hoc

enī i heremo sã p̄ces edocti. sũma cũ dili-
gẽtia obseruat sã silẽtia. tãq̄ sã cõte-
placõnis cã. **P**lures me repisse nõ am-
bigõ. q̄ per septẽniũ nullũ p̄sus v̄bũ ho-
minũ alicui emiserãt. sciẽtes q̄ nõ i con-
mociõne dñs p̄t h̄i. **P**ropterea volo ca-
rissime vt in cõuẽtu v̄ro ter at̄ plures
in ebdomada exceptis festiuitatibus loq̄
oio. n̄ vigẽte cã putili et nãtaria nulla
tenus liceat. nec sil̄ nec cã alijs cõtra.
Diebz v̄ro oĩbz q̄bz et pro remedio et pro
salute loq̄ cõcedit̄ nõ singulis horis inã-
dũ ē v̄bis q̄ v̄r p̄ferri sine p̄to p̄nt. **D**ed
hec inuolabilis obseruacõ vigeat. q̄ si-
gulis noctibz post pactã horã cõpletõri
vsq̄ post missã. et a t̄is vsq̄ ad nonã
sacra obseruet̄ silẽt̄ q̄bz et lingue deũ
laudãdi cõcedit̄ oportunitas. et inuã-
lia verba penitus absadũt̄. **I**n choro re-
vocatẽ ad diuinas laudes p̄mitto. dormi-

torio. renaculo. claustrā. et capitulo oī tē
pōe loq' nō debeat. n' ea ad q' ordinata sūt
loca i laudibz dei. vt iā et tēpus et locus
religiōis v're p'dicte sātate. et loquacibz
cōpūationē ingerūt. et intēdi ad soacta.
et v'āz s'cā desidia inatēt. et affectus ad
celestia moueāt.

De refrenatione lingue in loquendo. Ca. xxm.

Requa q' hūc iacobus ap'ltus experi
entia ponēt religionis in refrena
aone lingue. nisi certo sciret iudicio q'
mors et vita in māibz lingue. Nā vt mu
it ai ipsa b'ndicamus et maledicamus de
ū. p'pterea post multa q' de lingua p'nūcia
uēnt. quādā ex oībz dictis g'nalē cōclu
sionē infert. Quia q' inq' refrenat lin
guā suā. hic b'ns in frō suo erit. Et in
refrenatione lingue b'ntudo ponit. vt
dēt intelligi q' in multalogo deus q' est
b'ntudo nra habēi et cōtemplāi non potest.
Refrenatio lingue ē. cū lingue que ex

sui vias se p̄mpta ē ad mēdicia. vñ hoīes
mēdaces appellātur et vani filij hominū.
aut silēciū imponit ne in dei displicentiā
p̄ripe audeat. ac ad bonū exerceat ut di
uinas laudes exsoluat. **D**ic itaq; h̄m̄e et
dilectissime filie q̄bz q̄bz loquēdi p̄tatur
oportunitas ut h̄c cō possitis linguas do
mate ne cōuertat̄ ad lites. ne uirgna cō
tiones rixas et scādala resonēt. ne uir
mēta. ne blasphemias. ne obp̄bna et a
liorū displicētia p̄dāt. **Q**uod si q̄s ex istis
tu dyaboli q̄ sp̄ discordias seminat inter
sorores leuis etiā dissēnsio exorta fuerit.
penitus statū per abbatiā domus. ac per
ep̄m ac p̄positū domus. neq; a clidat̄
semine. ita ut occasu solis in scā domo
nō ueniat̄ odiū uacūdia. et ne in cō
uertat̄ in odiū. et domus p̄as iā ebri
forū efficiat̄ tabna. **M**ēdicia rēo etiā
infernū expellit. **D**ep̄ ac diuina officia
ac sacrorū codiciū uerba tā inter uos q̄

76
cañ inter aduenientes deducantur i mediū. **Di**
qu muliercule de uiris p̄p̄is de filijs de vesti-
ly de mūdi uanitatib; garrulādo loquaatē
de moris ē eis mor frāgat̄ mor ociosū verbū
et nocuū diuino cedat. Demū si diuinū in-
audua nō potere tali colloq̄o i detestationē
tius fenestā claudat̄ in faciē et uelox fuga
testet̄ sātātē itānsēā. Nichil itaq; per exte-
riora corpōis intūs mētē cogitantib; molest̄
et cū diuine cōtēplacōni ceponit̄. Naro
cogitat̄ in mētē quod exteriōres sensus
nō mittūt. **Hec sūt fenestre, hec hostia,**
q̄ si clausa nō fuerit, moxi patet intus
et nō u' fenestre ingredit̄. **Ca. xxxiii.**

De consortio mariti fugiendo.

Quedite hinc credite seu pene oia
cepto, nō pnt claudi sensus nri ex-
tēsa in tumultib; hōim. **Di** color appo-
nat̄ oculo nequaq; p̄ nō uidet̄ oculus, si-
cut et auris nō audire sonos nō p̄. Deo
q̄ solū in silencio et quiete cogitationes

puerise vitæ q̄ separant nos a deo. **Propterea**
hortor et monco vos. ut nō n̄ sc̄rū men-
tū verba velitis audire. nō n̄ pudicas et
honestas fruges quas macerant sc̄a ieu-
nia liceat itueri. **Dic** mirus vir appareat.
sic mira de vno mēsis habeat. ut puellule
v̄re pene virilē sc̄rū ignoret. **Nō** aīal c̄c-
masaulinū cenoby limites trāseat. ut oīs
cesset occasio loq̄di de maribz. **Dic** pud-
ca sic casta v̄ba in oī colloq̄io sc̄a p̄sonēt
ora. ut gn̄acōis modus et ortus iuuen-
cularū corda lateat. **Hec** p̄fecto cathena
dyaboli ē. quā si abstuleritis de medio
bū nō excedō digiti adiq̄redū oīa per
curiositatē. et deficiatis loq̄ quod nō p̄dest.
et per lōga silētia nō iueniat v̄a volū-
tas ut loq̄mū sermonē iūtilē. tūc oriet
in tenebris lux v̄a. **Et** erūt tenebre si-
cut meridies. et erūt vobis a dño req̄es
q̄lē mūdus iste nō nouit. et implebit̄ splē-
doribz aīa v̄a quos obtenebratē men-

res caligine seculi nequē a p̄phēdē. **f**elic
 itaq; aia. q̄ sp̄rta turbine s̄di p̄trāsicens
 corporis claustra. illius sūme et incōphē
 sibilis lucas p̄t aliq̄tenus illustrari ca
 dio. Sic dulcē sic iocūdū ē solaciū q̄ p̄ti
 nus desipisat cuncta terrena. **M**ore for
 midabilis cunctis animātib; tre. exat
 pro glā. ut liceat ituei limpidius q̄ mo
 dia horula tā delectabile et iocūdū se
 tiē. Sic itaq; agite h̄mē. ad̄plete q̄ estis.
Gaudete q̄ potestis. **N**ō vos viri. nō fi
 liorū. nō sup̄p̄lectilis cura. nō ceterū
 maitale onus molestat. **H**ōim cōsoria
 fugite sic. sic s̄daria oīa expellite. ut
 ad vos neq̄q; p̄ueniat q̄cqd̄ agat in
 s̄do. **D**olus sponsus v̄r̄ christus. strictis
 fruatur āplerib;. **D**ole cū solo sposo. at
 lectionib; sacris. aut factis medita
 tib;. seculū cōfabulemū et ip̄e vobisai.

**De obsequiis seruiciai q̄retū
 victus et nata sororibus. Ca. xxv.**

Notipus nimium est sponsus vobis hinc
Nullatenus patitur sponsas profecti
in publicum. ne concupiscant ab amatoribus
sali. si vult solus iude. si solus cum solis
sponsus morari desiderat. Remine vult
admittere ad solacium. de cunctis dubitat. de
nullo confidit. Sic arrogans. sic superbus
est sponsus. quasi si alium queritis amatorem periturum
recedit. periturus dissoluet omne coniugium. **I**
curo mecum domine quod sponse domini mei. omni custodia
dia vos ipsas seruate. ne sponsus separet
a vobis. **D**ep dina egressa vide filias
regionis. vos cautus faciat de periculo.
In monasterio vobis velud in thalamo
maneat cum sponso. **E**tra monasterium li
mitate nulli omnino vestrum fas sit pertransire. **H**ec
lex. hec norma. hec summa professio omnibus vo
bis ut quod secl intravit ex sororibus nunquam si
fieri potest cruce permittat. **N**on etiam mulieres
quod religionis gestuunt hinc et voto obligati
ce cenobio per civitatem et vicus victus nati

querūt. **H**ec si qdē circa manētes in aliq̄
 pte locelli cū oī sātate et modestia ad
 mīstrēt q̄ opus ē vobis recepture cum
 martha mercedis sorte. **H**as autē volo
 tales seruitrices adēē q̄ ex cōuersatione
 vite et habitu interior sātis p̄dicetur.
Que si ob nāria domus aptāda cre
 ue. nō artucēt vicos in fabulis. nō ma
 tronarū domos ī potibz. s; oē opus bo
 nū exerceāt vt non vituperet mīsteriū
 suū. **C**ū hys nō liceat sororibz itra degē
 tibz secretis colloq̄ fabulacionibz. ne ā
 aliqd possit intrare extrīscū quod poss
 obēē. **H**arū oīm abbāssa domus cu
 rā gerit assiduā. nec et ipse aperent
 quod nō deceat sātate. **H**ec obseruāci
 arū et ieiuniorū sūt astrictē legibz et p̄
 uaritatrices discipline subiaccāt feru
 le q̄ si emēdari et prauitate cōtēpserit.
 in sātatis cōsorcio pūtas locū nō hēat.
 et mēbrū putridū de s̄o corpore absadat.

De dulcedine cōtēplacionis g.^a

Sole idcirco hinc **deū. Ca. lxxvi.**
filie et dñe mee spōse dñi mei int̄
manētes nichil senāat nisi p̄iū ih̄m.
hūc paradisu sole possideāt. vbi dulci et
iocūda quiete ineffabile trinitatē intueā
tur in lris. sacris choris intersint ange
lorū. dulcibus eius melodys misceatur
diuina in ecclesia concinendo mysteria.
informet mentē scōrū p̄uartharū et pa
trū antiquorū obia. p̄phetarū oracula
dulci meditatione cor accēdit ad p̄mis
sa felicia. Aplica documēta fidei cūcta
detegāt sacramēta. Euāgeliōrū codex
sp̄ vt speculū teneat in manibus. Mar
tires sc̄i cūcta sc̄li aduersa et tēpestates
hūius maris p̄cellosi cū oibz dyabolicis
versucis et infestaciones demonū cōcul
care. Confessorū p̄ciosa deuotione ad
diuinorū cōtēplacionē assiduā affec
tus accrescat. Regularē vitā instruat

scōrū monachorū conuersatio. fringere
 oēs serus mollicie et scē v̄ginitatis obs̄
 uare p̄positū p̄ciosissima v̄go v̄ginū cū
 ceteris v̄ginib; sacris sp̄ edoceat. **O**fe
 lix societas. **O** felices vos si talis ac tan
 ti muneris non sitis ingrati. **F**elici
 me nimū si dignitate v̄rā; ipse cognos
 citis. q̄ oīm regi et dño regine speciose
 m̄rimonio copulate. ipsū dūmō veli
 tis h̄c mercedū. quē angelia spūs
 vidē concupiscūt. **O** ineffabilis glōia. **✠**
In fragili enī sigdē corpore deū potestis. **✠** **ut** cri
 hic q̄so mēs v̄rā vigeat. hoc dies di
 ei eructat v̄bū. et sciaz h̄c nox indi
 cet nocti. **A**ngelias choris scōrū q̄ so
 actatib; hic studeatis intec vt oēs p̄
 modū in corpore certū vobis gaude
 tes et leti tamq̄ notis occurrant. **D**i
 sic feceritis nichil vobis dulcius. ni
 chyl iocundius. q̄ h̄is intec conui
 uis. h̄is pabulis sacari. **Q**uibus

sel' degustatis terrena oīa amara tenē-
tur. Vere tūc clausura cenobij cuius te-
det mentes vagabundas et deuias vo-
bis p̄ summa reputabitur glā. Et repu-
tabitur crux monasterij limites eē nāc
ptimus mori. Expto itaq̄ seu deuote cō-
sulcā ardite filie. Si sel' gustastis q̄
dulas ē dñs ad quē accedentes poteri-
tis illud ab eo audire venite et oīdā vo-
bis ē bonū. Et tūc oīdet vobis talia qua-
lia nō r̄ assuete mentes norunt. **S**ao
qđ loquor hīc. Nā vt insipientiā loq̄-
ego hominū sic abiectus sic vilis in
domo dñi adhuc viuens in corpore.
angelorū sex choris in fū de corpore
is p̄ eōmadas nichil sentiens et diuine
visionis intuitu post multorū forte die-
rū spacia p̄saus futurorū corporū reddi-
tus fiēt. Ad ibi manēs felicitatis hēbā.
qđ inenarrabilis delectationis sententiā.
testis ē trinitas ipsa quā tēnchā nescio

quo intuitu. Testes sūt et ipsi hū spūs q̄ ad-
tant. Testis ē et osāa mea q̄ tantis bo-
nis ipse fruebar. quot et qualia nescat
pferre molliaes corporis nostrū. **Ca. 7.**

De clausura domus. CXXVII.

Non p̄t ad tante cōtēplacionis dul-
cedinē cor plenū sclaribz negocijs
aspirare. s̄ qz vt sc̄o moriat̄ vt soli de op-
sc̄is meditationes et desideria supna in-
herat. h̄ndē granū frumenti cadens in t̄-
rā nisi mortuū fuerit sp̄ sic solū manet
vt cecidit. quod si moreret fructū plurimū
affert. Sic et h̄mē domū p̄nā et sclaris
vestes relinq̄re et nomen sumē mona-
chi modicū p̄dest hōi. si mens ipsa mi-
sera q̄ in mundo h̄nt̄ affectibz optet.
et q̄ reliquit desiderijs repetat. Creun-
ti loth cū filiabz et vxore de sodomis
mandatur ab angelis ne respiciant

que pambulando reliquant. Cui vxor mo-
re feminarū q̄ sp̄ petunt contraria obui-
ans mandato statim versa ē in statuā
salis. **H**ec itaq; vos doceant qua pena
sint p̄mende q̄ mundi vanitates asser-
tant in monasterio. **N**ā efficiunt in-
sensibiles statue salis ut iā nichil de
sup̄ne contēplacionis dulcedine sen-
tire valeant. sed in manent amari-
tudine seculi qui sc̄lo viuunt. **P**ropte-
rea h̄m̄e monasteriū v̄m̄ et hoc se-
pulchrū eligitē vbi mortue cū christo
mundo et concupiscencijs eius. sole ibidē
cū christo maneatē sepulte. quousq; re-
surgentes cū eo apparebitis in gl̄a eius.
Demū timendū ē plurimū ne q̄s in gre-
diat̄ sepulchrū nocte ad furandū thesau-
rū p̄iosū q̄ latet in amulo. **H**inc inde
fures furunt vt fuerent in finitjs astu-

eius quod intus habet. Custodiat^r g^o sepulchrū
 per ep̄m que deus in vinea p̄mū custodē
 posuit. Custodiat^r etiā per p̄positū p̄sbite
 rū qui vicē eius tenet in loco ne quis
 caute introeat. neq̄s ad munuendū per
 gat. **M**urozū munitionibus sic vndiq̄
 circumangat^r locellus q̄ vir aditus p̄bea
 tur auibus. **S**ic muri tendāt in altū
 q̄ non liceat non solū pedibus sed nec
 oculis que intus geruntur agnoscere.
Ostia feruntur fortiter clauibus. **C**laues
 disponat ep̄s. ne q̄s nisi h̄is vestes in
 troeat nuptiales vel creat sine eius con
 sensu. **D**it autē vna l̄ plures fenestru
 le iuxta disposicionē ep̄i sic ferris vn
 cis artate vndiq̄ vt vir digito pateat
 aditus. **P**er has hōis debitis aut n̄c̄ita
 tis aut edificacionis siue recreacionis

cū sāis sermonibus cū sāis et alijs mulieribus
quas vestiū habitus et facies tenu-
es et pudice reddant venerabiles sorori-
bus simul liceat loq̄. Prohibitis et sus-
pectis horis fenestrale claue maneāt.
et claues abbaticia domus l' scā alia so-
rori custodiat. ne coruus per fenestram
egrediat̄ ex archa. Credite hic timēdū
de thesauro a timore nocturno. a sagitta
volante in die. a negotio pambulā-
te in tenebris. ab incurso et demonio
meridiano. Semper hore hec suspec-
te sunt mentibus castis. *Ca. xxviii.*

De detestatione p̄osaru vestiū.
Propheticus ille sermo nequaquā
a vobis auferat̄. filie eorū com-
posite. artū ornate vt silitudo templi.
et dealbate ab extra vt monumenta q̄ ce

auro relucens. intus autē sē turpissima
 et imunda cadaueribus mortuorū. **Hu-**
 iusmodi non filie regis christi. sed ari.
Hec sē in muneribus. hec vultus ipudi-
 ciana diuites plebis capiunt et capiunt.
Imperfectissimus mulierū affectus. sē
 in vestibus sē in auro lapidibus et or-
 namentis extrinsecas glaz ponunt.
Non sufficit eis libido innata nē. sed
 occasione querunt explende libidinis.
Affectant pauldubio vt oculi virorū au-
 rū contēplantes et gēmas tandē figū-
 tur in faciē vt oculorū suorū nutibus
 facilius inatent ad libidinosū incen-
 diū. **Quid** meretricis cois gloriaris in
 margaritis et gēmis. quid ad te atti-
 net argentū et aurū? **Quid** exalta-
 ris in pulchritudine pannis. **De** ē ois

caro fenū et amīs. et ut verius dicā mas
sa putredinis. abus vermiū. et fecidis
simū stercus. **Q**uid in te mirandū. qđ
laudandū prauorū spectaculū. **N**ōne
et si laudetur gemmarū aut metallo
rū p̄ositas quā sibi n̄a tradidit. sp̄itū
cognosceris amīs fenū et stercus imū
dū ex immundō productū semine. **O**
si tu velles intueri vilissima mulierū
qđ recundareris in corpore qđ tanto cul
tu extollis. **I**pō etenū iumento et besti
is terre aut es equalis aut deterior.
Intus est vñ gl̄neris non extra.
Intra vase isto tā turpi thesaurū te
nes. quē cū sūma diligentia cole dēs.
et seruare dēs sūma custodia. **N**ichil
ad te de vase fictili si turpis sit for
ma extra. dūmō intus sit nobile. i

tus sit pulchrum quod latet. intus sit in
regnum quod servatur. **De periculo**

Dambitionis vestium. **Cap. xxix.**

Propterea vos hunc quod estis spon-
se et filie regis eterni. cuius regnum
non corrumpetur nec auferetur ab eo.

Sit intus omnis gloria vestra. sedere ad dex-
teram sponsi in vestitu et non exteriori
sed interiori deaurato auro charitatis
in fimbriis aureis. id est charitatis pre-
cipue. Sit undique vestis circumdata va-
rietatibus ut iam nichil in orname-
tis de virtutibus desit. Sit mur-
ra gutta et cassia a vestimentis
ut in odore virtutum et vite. cetera
ad satietatem vestram. adulescunt currant

de sc̄o. **H**oc in honore v̄ro delectemini
filie regis eterni. **H**unc v̄m decore
concupiscet rex v̄r et sponsus. sic de
corate adducemini in templū re-
gis. sic secū manebitis in thala-
mo in leticia et exultatione. **T**ūc
nascuntur ex vobis filij q̄ iā non t̄-
rā sed celū replebunt. quos sup̄ oēs
t̄rā p̄r constituet principes. **A**d si
vos exteriorū vestū delc̄aret am-
bitio. si egressse de sc̄i pompa. de do-
mo dyaboli. et de congregatione
malorū. ppli v̄ri et domus p̄ris nō
cētis oblite totaliter. extollentes vos
aut de parentū dignitatibus. aut
de carnis prosapia. siue de huius-
modi vanitatibus caduacissimis

84
terre vaporibus. ut solitū ē incolis tēre.
protinus assurgens rex potentissimus
accinctus super femur suū gladio bis
acuto et expellet vos undiq; vulnera-
tus dextera sua de tabernaculo suo.

Tunc acutissime eius sagitte perfora-
bunt corda v̄ra in amaritudine. q̄m
virga directionis virga regni sui. Et
postmodū abiectas de domo dñi n̄ri
oēs deridebunt et dicent de singulis
v̄m. **F**ilia babilonis misera. q̄ non
posuisti deū adiutorē tibi. sed spes-
ti in vanitate tua. **D**ed iā super flu-
mina babilonis misera plange et
suspende in salicibus organa. dū
recozdaueris vñ expulsa es. **N**ā q̄

solebas cantare canticū letitię. nō plo-
ras ad trā alienā deducta. **De con-**
sideracione extremi dei iudicii.

Ca. xxxvii

Itaq; hūc dñe cū aplo arbitremū
vos in hoc sclo stercora et mun-
di huius purgamenta. vt possitis spō-
so v̄o placere. Nichil ad vos de sclo pō-
pis attinet. q̄ abrenunciastis in bap-
tismate mundo dyabolo et pompis e-
orū. quod postmodū confirmastis sub
pollitiacione iuramenti in v̄e religi-
onis ingressu. Nullus vnq; sermo i-
ter vos habeatur de nobilitatibus ge-
neris. de prosapia carnis. Sit equa-
lis in dei obsequio filia regis filie rus-
tica. Qēs sil' nobilitatē dignitatē vnā

habetis ex sponso. **C**reatis continue
 extra castra cū christo ut cū ipso cru-
 cificamini mundo et vicijs. portan-
 tes cū ipso imperia. et eius amore
 officiorū domus labor dulcis appare-
 at. **N**on disputetur de maiori-
 tate of-
 ficiozū. sed de deuotione et affectu
 implendorū. **N**ūq̄ murmur. nūq̄ ver-
 borū turpiū. nūq̄ litū inter mor-
 tuos sc̄i queq̄ sonent. **D**epulsa ca-
 dauera nūq̄ inter se iurgia pagūt
 in sepulcris. nūq̄ blasphemant.
 nūq̄ contendunt. **D**ic et vos hūc
 sopite sompno quietis et pacis. et
 expectetis sponsū et iudicē v̄m. **E**x-
 pectetis magnū et terribilē iudiciū

diē. diē videlicet ire. diē calamitatis
et miserie. vbi celū sil' pauebit cū t'
ra. Celorū oēs mouebuntur virtu-
tes. Trementes erūt angeli sil' cum
sanctis. Tunc singulorū vite discu-
tient. discrimina et merita appa-
rebunt. **D**emp tuba illa terribilis
vñs p'strepet in auribus. surgite
mortui venite ad iudiciū. ecce rex in
manu potenti venit. a cunctis vult
erigere rōez. **C**erte de nūmis cogita-
tionibus. certe de leuibus et ociosis
verbis. si de singulis reddere parate
non eritis. p'ueniunt in carcerē ce-
teriorē. audietis a iudice. **I**te ma-
ledicti in ignē eternū paratū dy-
abolis et angelis eius: **Ca. 7. xxxi.**

De abiectioe exquirenda i vestibus

Huic cor infelicissimū, mens i for-
 tunatissima, q̄ diei iudicij tam
 terrendi non meditatur cotidie. Et
 si meditatur, fatuissimū si appetit
 quicquid de sc̄lo et pompis eius. **Q**ui-
 lo vos die nulla vos hora p̄transc̄at
 hec oīa quilibet paries domus, qui-
 libet angulus v̄ris demonstrat in
 oculis ita depictus. **S**i hec p̄mit-
 tatur lectio, tunc abiectio vestium
 cuius sedet mulierculas fatuas vos
 delectabit, tunc rusticanus et abiec-
 tus pannus purpure p̄ponetur et bis-
 so, tunc grossa et rudia velamina ca-
 pitis estamabuntur ex seriis. **C**erte
 tanta erit deformitas in melotis, tā

ta grossiaces in cucullis, capucia tā
rudi artificio parata q̄ si sic foret
sclariū indumenta, artifiā panni
breui tpe periret oīs industria. **I**sta
kīne decet monachas non stratis
manas p̄ciosis et cōpositis p̄niis
subtili velamine eleuatis sup̄alys
cor meretriciū non tā p̄tendere q̄
habē. **N**on em̄ tales existimo mo-
nachas, sed pessimas mētrices et
scorta. **N**on ē opus caducribus
mortuorū p̄ciosis et cōpositis or-
namentis in sepulchris, monumē-
ta non indigent talibus. **M**onas-
terylapides non appetunt glaz vesti-
ū, q̄ sine p̄cio grandi nūme possit
haberi. **H**istorionibus et lusoribus

regū et principū scđi mollia relinquē
 da sunt. **H**ōis intest, de pilis carne
 lorū vesti. **P**udeat igitur religiōis
 nomen h̄re. et se cultu vestū h̄stri
 onē on̄de. **D**eo q̄ k̄me volo vos mor
 tuas scđo q̄ totaliter mundū calca
 tis p̄cedē sic deformi et ināposita ves
 te. q̄ sicut impudias oculis licet in
 tucri. potius risus puocaretur q̄ cogi
 tatio praua. **F**ateor quidē illos men
 tur q̄ gloriāntur se seruare castita
 tē. et in vestibus lubricitatē on̄dit.
Pannus itaq̄ v̄ et si albus et can
 dens. tñ grossus et vilis sit. vt et
 color candore castitatis intrinsecū
 et vilitas terrenorū cōtēptū exhibe
 ant. **H**ec gl̄a monacharū. hoc stu

dñi religiosarū mentū. hoc iudiciū
sponsarū dei eterni. hoc signū mor-
tuarū sc̄o et sepultarū cū christo.

De austeritate exquirenda in stratu.

Ca. xxxij.

Qonuigate et vidue q̄ manēt
in sc̄o circa plurima circa la-
boriosa sunt sollicitate. sunt quotidie
ca frequens m̄steriū occupate. cum
martha saluentur p̄ opa pietatis ihe-
su m̄strantes in paupere. frangūt
esurientibus panē suū. egenos va-
gos domū inducant. cooperiant nu-
dos. insistant m̄arū operibus. paul-
dubio tā fructuosis et bonis q̄ im-
possibile ē q̄ deū non placent un-
tū ~~in~~ colligationes impietatis dis-
soluant soluant fasciculos depri-

mentes et oē prauū opus disrūpātī
Dos autē kmē q̄ meliorē ptē. p̄mimo
 optimā elegisti cū maria. sedete
 continue secus pedes ih̄u sacrarū vo
 lumina scripturarū sacris reuoluē
 do lōnibus. Lauate pedes eiusdē as
 siduis cōpunctionis et gaudy chari
 tatis dilectionis deuotionis lachri
 mis. cōtēplacionis intente dulce
 diu. **C**apillis extergatis terrenorū
 oīm supfluitatē. eā expellentes de
 corde. **A**udiatis de ore ih̄u verbū q̄
 si gladiū anceps p̄transiens cor
 da sandens compagē mēbrozū vs
 q̄ ad diuisionē spūs. **H**oc verbū dul
 ce erit faucibus v̄ris sup mel et fa
 uū. **H**oc verbū p̄ quod facta s̄ oīa

quod centurionis postcebat deuotio
vt sanaretur puer eius. Huius v
bi dulcedinē solūt norunt q̄ audiūt.
hoc verbū audire non p̄nt s̄onolen
ti et ignaue dediti. Quap̄t k̄mē
uolo vos singulis noctibus. breui
et duro stratu iace in cellulis v̄ris.
non in plumis mollibus. s̄ aut in
paleis. aut straminibus. siue in ligue
is potius capsis q̄ l̄culis. vt et men
bra domata potius stramm horreant
q̄ affectent. potius sompni imminē
tis quietē magis cōpellat n̄ctas q̄
voluntas. Sic ob duriciē leuis et
breuis occupet sopor. q̄ non sit fas
solitis illusionibus noctū mentem
sepitā torqueri. **De matutinis &**

modo dicendi diuinū officium.

A matutinas etiam **Ca. lxxxviii.**
 bias media nocte vos paret, nul
 lā ex vobis dormientē reperiat cāpa
 nule sonitus, non ignorantē an
 fuerint ob soporē, si potius ob comitē
 placationis extasim. De cellulis orōe
 pmissa media noctis sūma quiete ad
 certaz singule sorores aduenientes,
 sponsū dilectū matutinis exantent
 laudibus, ut erurgat in earū auxili
 ū, sic distincte alternati psalmi lōes
 q̄ sacre pferantur, ut ob collisiones
 h̄ et hyatus et barbarismos ad ri
 sū non puocentur angelica spiritus.
Dic sp̄ moderatus quietus et suavis
 sonus in vobis, nec vlla pompa

vlla q̄ carnalis delēatio in diuīs pre
conys locū habeat. **D**ūma deuotio
crebra suspiria et lacrimas fundat.
sic morositas sic veloatas teneatur ī
modo. q̄ nec fastidiū nec impediao
lingue possit oriri. **N**ulla vnq̄ verba
q̄tūcūq̄ vtilima p̄ferantes inter psal
lentes. sed illud in mentis archano sū
ma cū diligentia ruminetur intrinse
cū. q̄ p̄tractat̄ extrinsecū. **N**ullius ē
meriti. ore diuina officia verbosi
tare. et misera mente que extrinsecū
imminent vagando araire. **E**xplet̄
laudibus matutinalibus nec tunc
sōpnus arripiat. nec differatur quid
sponsus sponsarū r̄ndeat petitioni
bus. **I**n caplo moy attentis et deuo.

tis sororibus scōrū librorū deuota lec-
 tio de voluntate dñi sui pandat q̄cō
 agendū sit. Et si se dant huic illusio-
 nes et demonū fantasmata q̄ dormi-
 entes illuderent. illico locū alia bre-
 uissima succedat lāo de hys q̄ ad a-
 plice uite instructionē qualicunq; sta-
 lo p̄nti opusculo pertracto. vt sic si-
 gulis diebus quasi quodā bolo pia-
 mens depasta dulcedinē appetat.
 nec retardet fastidio. et de modias
 crimina cogitet. Sequantur lāones
 confessiones criminū in regularibz
 disciplinis corā abbatissa domus
 et ceteris sororibus. pdantur in pub-
 licā q̄cunq; gesta s̄t contra regula-
 res obseruancias et obias. vt iam

nullatenus quidq̄ inemendatū et
impune p̄transcat. Nec lateat m̄res
et sorores vniuscuiusq̄ condicio. q̄
tenus et verecundia et disciplina
quā m̄r imponit. circa futurū tēp̄
vnaqueq̄ reddatur astuta. Extra
vero caplin aliqd̄ de hys vnq̄ qua
licūq̄ verbo vel nutu p̄ferre. sit ana
thema. hoc itaq̄ sine nox sc̄a dau
sa discedat. **De ordine horarū.**
p̄. 3. 6. et none. Ca. xxxiii.
Quoniam laudibus prime dies sa
lutaris inapiat. quibus cō
pletis sacre misse misteria ob sp̄a
si p̄ntiā sponsarū corda letificent
charitatis inebrient paulo deuo
tionis et fidei sacient pabulo in

conuiuio salutari. **S**it postmodū v
 niuūq; cōmodū aut orandi aut
 legendi sacra volumina. siue alit
 opandi q̄ scā sunt. Interī docte pu
 ellulas nouicias de ewangelica
 vita. de sās moribus. de officijs
 domus et de regularibus discipli
 nis vsq; ad refectiois horā istrū
 ant. **P**reparentur et abi quibus cor
 pora refocallentur ad p̄nie ingū
 nullo vnq; detur oas animus. ne
 q̄n cogitationes et motus mentibz
 titillaret illicita. **Q**uō si aliqualit
 surgere ~~insperant~~ aperent. statim
 elidantur in semine. ne crescat zi
 zania cū tritico. aut laboribus at
 opibz manuuū q̄cquid male cona

pitur euanescat. adentur sc̄is sorore
ut locutionibz sc̄is p̄iat̄ imundū
Tutissimū ē valde fidelē et iustum
h̄ie amicu. cui q̄as̄o archano cordis
sui latet p̄tinuis reseretur. Non e
n̄ in suis negocijs sepe p̄t homo ret
tū h̄ie iudiciū. **A**dueniente vero ho
ra refectiois qua corpori reddere
debitū n̄a cōpellit. diebus cōibus
tertie et sexte horarū debita prius
deo exsoluantur. postmodū cū oī
modestia b̄ndictione abbatissa p̄
missa abū sument. ps̄qz ministrat.
post quas et ipse q̄ m̄strauerūt
comedant. et sibi m̄stratur aba
lys. **C**ū vero ieiunij tēpus refectio
nē tardiorē effecerit. sacra miste

ria misse, tertia sexta ac nona p̄ue-
niant. Ceteris diebus post refectio-
nē nona dicatur hora statuta, cū
iam sol in medio giro diei exhibet
medio. **De abis et ordine cōedē**

Quando enī vos ad **di. Ca. lxxxvii**
refectionē debita adunauit
hora, in abis vris mūne p̄fulgeat
cocarū industria, vt non aborū no-
bilitas appetitū moueat sed fames.
Non apponantur uentura libinū di-
nū, sed q̄ p̄nt extinguere, aut legūia
aut olera condiantur in oleo. Car-
nes vero sunt solū ex licentia abba-
tisse, indulte debilibus et infirmis,
alioquin cuius sit saporis ignoret
cenobiū. Oua et lactiana post ie-

inimā debilitatis sororibus et p̄apu-
is festiuitatibus p̄mittantur ex gr̄a.
Raro sciatur que in aquis oriantur
et uiuant. nisi p̄ui pisciculi. **S**ule
horridū scelus. genitrix luxurie. et
castitatis carnifex. cū dei ancillis ~~mi-~~
~~habeat~~ nullā sortē habet. **I**deo q̄
tanta sic in sumendo sobrietatis. tā-
ta talis q̄ patas. vt venter poti-
us conqueratur q̄ gaudeat. **N**on
egreat in digerendo stomachus me-
dianis. potius vacuitas q̄ nimia
~~pleno~~ repletio cuctus inducat. **N**ec
anguli ampliacione sit opus. vt
sic mens a dei meditationibus
mūne retardetur p̄ crapulā et cor-
pus non egeat medianis. **D**it se

et composita in suo mō comestio.
 Non sit in sumendo ferula talis
 fauāū veloatas et tā velox masti-
 catio. q̄ merito de ingluuie aliq̄
 possit oriri suspicio. Non tm̄ in cō-
 mestione abus q̄ turpis modus
 rephendendus est. s̄ etenū in fa-
 bis et ordeaceis panibus nimia a-
 uiditas grande p̄cām causat. Ne-
 qua q̄ auidi et vagabundi oculi
 p̄ discubentes huc illuc q̄ vagan-
 do. hanc vel illā magis d̄ minus
 denotent comedentē. Non pran-
 dentū n̄is aīnū occupet cuius-
 cunq̄: **De sobrietate et ieiunio.**

Quā q̄ in quo ē **Ca. lxxxvi.**
 Luxuria dei sponsis tanq̄ ve.

nenū suspectū sic. potius stomachi
languor et afflicte nē debilitas cō-
sulat q̄ delātio aut ingluuies. **Q̄d**
si sumē cogit pene ipsa nātitas.
tunc aut sic debile vinū aut sic a-
qua p̄mixtū p̄beat in potū. q̄
nequa q̄ ex fumositatibus reple-
tū caput ridiculosa et puerilia v̄-
ba euomat. **Sacrilegiū** reputet
ebrietas in sc̄ia p̄apue. sed in fini-
to plus in dñi sponsa. **Noe in castro**
denudatio verendorū et lothicesto
ob ebrietatē. vos cautas institu-
at. vos s̄p reddat timidas s̄p et sus-
pectas. **Verē** credatis q̄ ignē por-
tat in gremio. q̄ vino utitur assu-
duo. **Nequa q̄ q̄so inē mortuas**

^{coe}
 q̄ oībus voluptatibus se abdi-
 cunt p̄ xp̄o. de gule horrendo fa-
 anore et ebrietatis imundicia ser-
 mo eadē hūdus ē mīnus. **Dē**tris
 ingluuies et ebrietas. infirmita-
 tis aīe q̄ corporis cāz et materiā
 tribuunt. **I**deo q̄ medicinale iei-
 niū oēs auferat languorē. oēs tri-
 buat virtutē et grāz. **H**oc vos le-
 gislator edoceat. cui lex non da-
 tur p̄usq̄ ieiuniū q̄dragesimale
 p̄fiatur. **E**lias in fortitudine a-
 bi subaneray panis ieiunus per-
 rexit p̄ q̄draginta dies ad mōtē
 dei oreb. **Q**uid vero virtutis conti-
 neat sacrū ieiuniū. a v̄ro inuesti-
 getis sponso. q̄ quadragenario p̄

acto ieiunij tēptatorē dyabolū p̄t.
Viri minuite non sileant. q̄ p̄ ieu-
niū cōe euaserunt exiciū. et irruo-
cabile dñi mutauerunt sn̄iaz. **H**
vos h̄m̄e imitem̄ur̄. sed asse-
quam̄ sapienter ne dicat̄ a dño.
Non ē hoc ieiuniū quod elegi. Casti-
gate mēbra v̄ra. sed nolite inter-
ficē. Non causet ieiuniū iracun-
dia. non scandalū ceteris. Non
dolorē capitis et debilitatē cor-
poris. non sacre obmittant̄ l̄cō-
nes. non orōēs deficiant. nec sit
nāe contēplacōnē deserē. **V**na-
queq; sue salutis sibi p̄ ieiuniū
medelā adhibeat. **F**rangat̄ cor-
pus ieiunij. castigetur in cella

verberibus. si quidam concupiscat
 illicitum. Multiplicentur abstinen-
 tie. adhibeant gravissime disci-
 pline donec sic humile sic benignum
 fiat quod nichil sibi vendicat pro-
 prium. nichil exigit quod non vultis.
 Erigatur domina. principet in omnibus.
 Dubitabit. supeditabit et conculce-
 tur ancilla. Et si iterum atque iterum
 se eriget contra dominam. cecidit ancil-
 la. dormitet. fatigetur et humilietur ad
 votum. Si vero quietum corpus ultra
 vires ultra condensationem velitis ex-
 asperare indignatum vos in foveam
 indiscretas deciet. Nil quippe potest
 hinc virtutis quod indiscretio faciat.
 quod imprudentia inciat. et impulsio docet.

Delectionibus ad mēsa. Ca. lxxxv

Sicut dulcia sano palato sunt et
loquia dñi q̄ nunq̄ degusta-
tata fastidiunt. sp̄ nouas gñant
p̄ suauitate et dulcedine appetit
vos sp̄ ea gustare decet. Nullo vn-
q̄ tpe vobis ē ab orōe cessandum.
Sp̄ vos orare ap̄lus instruit. que
non p̄ carnis illecebris vacare ad
tēpus obligamini velud conuuga-
te. Ideo q̄ ut sp̄ p̄ posse oretis. dñi
corpus saturatur abo. saturatur
aiā lāone. Non ē fas eā ut se-
cularibus sil' abū tere et inania
verba ructare. Sacramenta de ve-
teri testamento. de nouo. de scō-
rū gestis et dicitis singulis ebdo.

madibus deputata soror cōden-
 tibus lectionē legat. Tunc uni-
 uscuiusq; mens sobria intenta
 sic dulcedine verbi dei suspirat
 anxia. cū ppheticus aut histori-
 cus sermo dei seuitiā monstrat
 in prauos. Gaudio repleat im-
 mense cū benignitas dei annū-
 ciatur in bonos. Si espiet spes,
 erga penitentes indulgentiam
 posse exhiberi p ut monstratur
 pmissio vel factio. Erigat fides,
 cū in pmissis deus fidelis on di-
 tur. Caritas attendat cū tot pri-
 uilegijs et muneribus ex christi
 humanitate, ex eius vita, ex pas-

sione. ex resurrectione. nra do-
tatur humanitas. nra subli-
matur vilitas. Non resonet
verba si gemitus. non risus
et cachinnus si lacrimae. Non
occupentur manus in a sioni-
bus inutilibus. sed ex recorda-
tionibus criminum tundantur
pectora. Hys etenim frenis agi-
tata seu a gula capacitas. so-
brietatis non excedit limites.
foribus ventris non arripula.
denum estuans libido non no-
cebit quidam. *De opationibus*

Soxi post prandium: c. xxxviii.
Sumpto denique cibo necdum
adeundum est fabulas. sed

christi exemplo oēs cū dei lau-
 dibus ad gratiū actiones as-
 surgant. deo q; in eā p̄nos
 psoluant. Deinde cū oī silen-
 tio ut lāo lāi p̄ficiat. ut menti
 scribant narrata. vnaqueq;
 singillatī relegat et resumet.
 aut in ecclesia de hys q̄ didicit
 meditēt. quousq; sil' diebus
 cōibus post prandiū hora no-
 ne in eā celebrauerint dig-
 nas laudes. aut si forte p̄ue-
 nerit prandiū nona hora di-
 ebus ieiuniorū quousq; cāpa-
 nula in claustro pulsabitur.
 Interī si breuitas noctū et tē-
 porū condicio et nē nāctis

exegerit post aliquā horulā in
qua legendū ē post cibū vel orā
dū liceat volentibus paulispq̄
ete potius q̄ sōpno corpus re
foallare. ut fortius reddat̄ la
boribus. **P**ost quietē nona ho
ra deaurata. l̄ pulsata cāpanu
la. ne q̄dā̄ ociosū reperire q̄at
dyabolus. ne vanis desideriis
pateat cordis aditus. altera
sororū scribat libros. ut et ma
nus laboret. et mens diuino
repleat̄ pabulo. suat altera
tucillas sororū et tunicas ac
melotes. **p**lantas olerū alte
ra plantet in ortulo. ut cres
centes vobis p̄beant esca

Altera semina iacet. Erigantur
 arcole ut seminibus apte fiant.
 Inserantur fructifere arbores in
 fructuosos ut ars vim ne re-
 pellat. Ex his exurgat mens
 propter visibilium horum inspectio-
 nem ad meditandum de inuisi-
 bilibus dei. ~~Oratur~~atur ad-
 miratio diuine potentie in se-
 mine. quod sic primum sic arduum.
 tante magnitudinis et viridi-
 tatis et pulchritudinis creatu-
 ra format. Ex admiratione
 crescat deuotio. ex deuotione
 eleuatio mentis. ita ut iam
 ipse ortulus fiat oratorium. et
 creature insensibiles creato-

ris magnitudinē pdicent. Sed ca-
uendū ē potissime. ne manus v're
qdā continge' audeant. qd' vanis
vsibus possit aptari. **De horis
vesptinis et cōpletorio: Cxxxii.**

Serpens morū ociosus oīs ser-
mo expellatur de medio v'ri.
Nunq̄ risus. nunq̄ cachinnus
cor vanū pnunciet. Sic sancti
sic pudici cuncti sunt actus corpo-
ris. ut mentis sātate exponant.
Homo nempe exterior. interio-
ris index ē. Sancto vos in labore.
scō vos in ope debellantes dyabo-
lū vesptina hora repperiat. qua
in ecclia sās deus laudetur offi-
cys. Si festiuitatis celebrata ē.

si nimia debilitas cōz tenu
 lā breuē q̄ ad refoallationē
 potius corpus q̄ ad delecta
 tionē paratā indulserit. ves
 ptine laudes deo tēpestiuus
 psoluant q̄ ceteris ieiunior
 diebus. ut nec etiā debite lau
 des in ultima hora diei uel
 obmittantur uel in aliquo
 detruncent ob cenā. uel si
 obmittitur post aliq̄ horu
 lā iuxta exigentiā t̄ms ad cr
 desiā sorores cāpanula uocet.
 vbi uel de scōrū gestis. l' de a
 līs mirabilibus dei lāo deuo
 ta dicatur. Cui succedant cō
 pletorij laudes ut ex hys robo

inte mentes diuino pabulo.
nocturnis fantasys. occultis
qz dyaboli fallacys non for-
mident oature. non timeant
dimicare. Et sic a diuinis ob-
sequys exortus dies diuinis
finiatur in laudibus. Post
completoriū vero nichil ali-
ud qz silentiū sentiatur. ut
quiete sorores semote tota-
liter a corporeis sensibus q
in pterito tpe diuinis audie-
runt lāonibus ruminent m-
te. restringant in corde. Nec
meditans vnaqueqz suā cel-
lulā adeat bñdictione nūris
suscepta. et religionis habitu.

gestans si nã exegerit se in se
 tu ad quiescendũ reponat.
 Si vero dormientẽ demon in
 sequi ceperit quã vigilantẽ
 metuerat. si illusiones emi
 serit. si turpia cogitatu oppo
 fuerit. mox ut dei sponsa per
 senserit resurgat. cedit q̄ ig
 nantie et sopori velox excubi
 tus. Inde protinus horrendũ
 et tremendũ signũ crucis dy
 abolo opponat. Sponsi di
 lecti inuocet auxiliũ. ac spõ
 sus zelotipus qui nimio zelo
 sponsã custodit exurgat. p̄ti
 nus in adiutorũ sponse.
 sauto circumdabit eã. ne iã

timeat a timore nocturno, et
cadent statim a latere eius mil-
le, et decem milia a dextris eius,
nec ad eam ultra appropinqua-
bunt. Postremo angelis suis
mandabit ut custodiant eam
in omnibus visis suis, ne forte
offendat ad lapidem suum.

De charitate seruanda erga

Balnearum firmas: C. xl.
In molliæ caræ dei sponse
non superbiant. Horum usus
castis corporibus non com-
petit, satis nos ipsi expe-
ctidie, quantus in membris
nris libidinis ignis exurat se-
timus, etiam si ignis fomen-

100
ta auferantur p posse. **N**is e
demens et fatuus, qui mace
ria parans igni ad incendi
u non vult ut ardeat. **I**sta de
cent miserimas muliercules
cu periclitantur naufragio p
tus, tu si extrema naitas in
firmanti consulent, seruato
ois pudicie honore cu om
ni modestia fiat. **A**lias in ser
uis dei talia cogitare sit ne
phas. **D**umope seruetur in
vobis ut erga infirmantes
sorores integre et cu oi solli
itudine ois exhibeatur cu
ra hospitalitatis, et pbean
tur totius pietatis obsequia.

si periculū exegerit in ediciō so-
brū et pudiciū et oī suspicio-
ne carentē. p̄tinuis consulat.
et q̄ mandauerit sanitati cō-
grua. oī domus n̄titate post-
posita benigne fiant. si dest-
nata. vendantur q̄ monaste-
riū s̄t. ne tpale aliqd̄ m̄iarū ipe-
diat opa. **N**ulla lex este l'po-
tus aut stratus astringat in-
firmā l' debilē. Tamen solli-
te p̄cauendū ē. ne in gluuces
gulositatis. sub infirmitatis
velamine sua comoda que-
rat. **E**t ne infirmitas sub
specie s̄tatis corpus abstinē-
tys conterat ultra vires. ne

corpus duplicia fractus stimu-
 lo apud iustū iudicē defici-
 ens impiū criminetur ce-
 nobiū et homicidā. Depu-
 tentur custodes infirmān-
 tibus discrete et scē sorores.
 q̄ solliate p̄caueant pericu-
 la q̄ imminē p̄nt infirmis.
 ne quid aliquoaliter contin-
 gat aduersi. Onera q̄ so nō
 aggrauent seruitrices. sp̄ co-
 gitent ch̄ristū in infirma so-
 rore latentē. sp̄ se cogitēt pos-
 se in futurū talibus indige-
 re. **D**p̄ lex illa nē astricta tene-
 atur sinu mentis. hoīez de-
 bere alijs id exhibere. qđ ab

ipsis ipse desideret. Non infra
at queso hospitalitatis opera
murmur: sed qd fieret dect
cū oī mansuetudine fiat.
iuxta aplm dicentē. Hospi
taliatē sectantes inuicem i
charitate sine murmura.
De auctoritate ep̄i et y. Bone.
positi cū obseruatiōes ordis.

a. di.

Ecce vobis mi dñā custo
dium et cetē dilectissime
filie christi aplicā vitā rudi
et grosso stilo hys cartulis
scriptā. senex p̄ et p̄inquus
iam morti utpote centenari
us in etate. deuoto affectu
transmisit. Hoc speculū et

102
nū. p hoc enigmatice in pñti
vita felicitatis vitā vnaque
q̄ filiarū assidua meditati
one cernat. Non causet gros
sities cortices medullā de
quirendi contēptū. Non im
peritus et rusticanus sermo
fastidiū q̄riet. talia decent
poeticas fabulas. Non ē op̄
in pietatis et totius veritatis
lege rethorū pompis. hec oīa
seu uenū intersunt. Ex hac
singulis diebus velut ex de
lectabili ferculo ~~sumite~~ sin
gule sumite vobis bolū. hunc
non transglutendo sed mag
na morositate masticando

hinc inde transferte p ora
ut sentire valeatis dulcedi
ne. fateor enī vobis. qđ ex
hīs q̄ scribuntur si sedula
sit meditatio. exurgent vo
bis talia qualia lingua hu
mana non nouit. qđ et
hoc imperfectū sit opus. Dul
la enī tā scā tā iusta et diu
pūsa ē constitutio q̄ in fu
turū plurimos non patiatur
defectus. q̄ aliquā correctione
non egeat. Propterea si qđ
in hac norma aplice vi
te et religionis dispensatio
ne. correctione vel mutatio
ne indiget. epō v̄ro aut p̄pō

sito v̄ro p̄sb̄ro sc̄o cōmitto. ut
 sc̄dm plenitudinē sp̄ūs d̄s
 penset mutet et corrigat. **Dic**
 itaq; k̄m̄e sc̄os vivite dies.
 sic christo nupciali federe co-
 pulate non vacua lampā
 de paratas vos s̄p̄ media i
 nocte cū venerit sponsus vo-
 caturus ad nupcias inue-
 niat. Nequaq; vobis p̄ exte-
 rora q̄rentibus oleū tanq;̄
 fatuus ex tarditate thala-
 mi negetur introitus. **De**
 naturā deuoti v̄ri ihero-
 nimi sc̄s v̄ris iuuate orōi-
 bus. **Explicit Regula**
Gloriosi Hieronimi

A mor Ihesu dulcissim⁹
et vere suauissimus plus mil
lies gratissimus q̄ dicere
sufficiam⁹ Iesus decus āgelo
rum aure dulce cāticum

Quid cū pdest si locus cor
poraliter quitus teneat^r
et inquietudo in mente
versetur: ~ g r f g a w

THE
CITY
OF
LONDON

Atta petas
quicumque
petas raptare
libellum

uocor me post me cuius non iam
ignus soluere corrigiā calciamtor ei.

Benedicta tu in mulierib; **FR. V.**

benedictus fructus uentris tui **A.**

expectabo dñm saluatōre meum

psolabor eum dum ppe ac uia:

te ueniet dñs ac homo **FR. VI.**

e domo dauid sedere in throno ac uiu

regypto uocauit filium meum ue **A.**

te ut saluet poplū suū. **Sabbō**

pon noli timere ecce dñs tuus ueni

te ac uia. **R. huerim surge. V. Bo.**

te uel. **A. Veni dñe iustia**

Ierusalem cito ueniet saluatio
quare merore consumeris iunior
consiliarius non est tibi quia tu
uauit te dolor saluabo te te uide
bo te noli timere. **I**sr' si me
dixeris non erit in te d's recens
adorabis d'm alienum ego enim
dominus. Saluabo te. **Re.**

Canticum erit uobis sicut
uox scificate sollempni
tatis. et leticia cordis. sicut
qui p'git cum tabula. ut int'
in monte d'ni. ad fontem israhel.

tues q̄ vetm̄ / es a aluz expectam̄
sicut p̄ hominib̄ nasci dignat̄ / et an etiaz
p̄ host̄ / mori digneri / insinua
ut q̄ naturatus tue tue p̄cisor extiti
mortis etiaz p̄cisor fiaz et ne p̄m̄
te inferno nūciet̄ / q̄ iā unisse
mūdo entit̄

ante confidant ad omni tunc
dum scate liberentur. Q. v.

Is qui conpiscis q̄a te ma pra
uitate affligim. concede ppri
as ut tua uisitatione conso
indignis nos. | uemus.

q̄s dñe famulos tuos quos ac
tionis ppri culpa contulit.

unip̄tati tui. ad ueniam leti
entiam. | sic.

mas q̄ dñe uisitando un
rifica ac ueniens ih̄c x̄pc fili
uus dñs n̄r paratam sibi in

